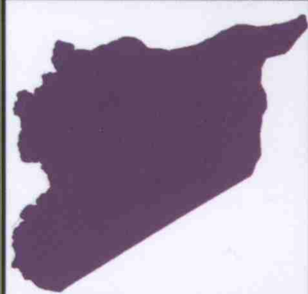

آشنایی با کشورهای جهان

سوریه

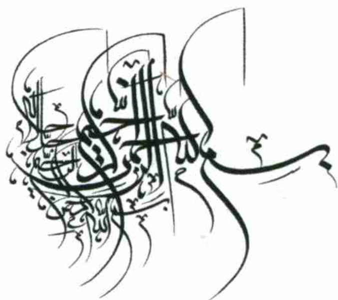
چاپ دوم

محمود رضا برازش

آشنایی با کشورهای جهان

سوریه

محمود رضا برازش

تابستان ۱۳۸۶

برازش، محمود رضا ، ۱۳۴۱

سوریه/ گردآوری و تنظیم محمودرضا برازش - مشهد انتشارات آفتاب هشتم، ۱۳۸۸

۱۰۰ ص: نقشه (رنگی) - ۳۷-۳۸

شابک جلد شومیز: ۱-۲۶-۲۸۳۹-۹۶۴-۹۷۸ ISBN 978-964-2839-26-1

شابک جلد سخت: ۸-۲۷-۲۸۳۹-۹۶۴-۹۷۸ ISBN 978-964-2839-27-8

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیپا (فهرست نویسی پیش از انتشار).

۱.سوریه الف. محمود رضا برازش، ۱۳۴۱. ب انتشارات آفتاب هشتم. ج. عنوان

۴ع‌ب/ DS ۹۵۳/۸

کتابخانه ملی ایران ۴۲۴۷-۸۵م

آشنایی با کشورهای جهان

سوریه

محمود رضا برازش

با همکاری: سودابه حسین زاده - فاطمه ربیعه - محمد رضا برازش

ویراستار:رویا یداللهی

صفحه آرایی : احسان جلایری

چاپ دوم : ۱۳۸۸

۵۰۰۰ نسخه رقعی

چاپ: دقت ۳۱۲۵۰۵۲

شابک جلد شومیز: ۱-۲۶-۲۸۳۹-۹۶۴-۹۷۸

شابک جلد سخت: ۸-۲۷-۲۸۳۹-۹۶۴-۹۷۸

قیمت جلد شومیز: ۳۰۰۰۰ ریال

قیمت جلد سخت: ۴۰۰۰۰ ریال

انتشارات آفتاب هشتم. مشهد- صندق پستی ۱۸۸۶-۹۱۳۷۵

تلفن دفتر: ۸۴۳۸۱۳۲-۰۵۱۱ فروشگاه: ۲۲۲۴۷۱۹-۰۵۱۱

فهرست

پیشگفتار

انسان از همان آغاز خلقت نیازمند آن بوده که محیط اطراف خود را بشناسد. یافتن غذا، مصون ماندن از گزند حیوانات و مقابله با سرما و گرما و دیگر موارد مشابه، از نیازهای اولیه‌ای است که انسان با آن مواجه بوده است. در اوایل، جوامع به صورت قبیله‌ای و کوچ نشین بودند. آنها در ایام مختلف سال در مکان‌های خاص توقف می‌کردند و پس از مدّتی به راه خود ادامه می‌دادند و در این بین مسیر راه و مکان‌های توقّف را بررسی و بهترین را انتخاب می‌کردند. با ایجاد روستاها و شهرها، به مرور انسانها در یک نقطه ساکن شدند. گروهی از ساکنان شهرها و روستاها به دلایل مختلف به سفر پرداختند. برخی از آنان حاصل تجربیّات و یافته‌های خود را از این سفرها ثبت کردند. بعضی از این نوشته‌ها در قالب سفرنامه‌ها و شکل‌های مختلف نوشتاری اکنون در دسترس است.

با پیشرفت روزافزون علم و توسعه ی ناوگان حمل و نقل در سایر جوامع، هر روزه بر تعداد سفرها و مسافران افزوده می شود. از طرف دیگر، ارتباط بین افراد در شهرها و کشورها به طرق مختلف تسهیل شده، به طوری که امروزه اصطلاح «دهکدهٔ جهانی» شکلی ملموس و معنایی عام یافته است. تردّد بین کشورها به حدّی است که وقتی افراد حاضر در خیابان‌ها یا حتی متروی شهرهای معروف جهان را بررسی کنیم، درمی‌یابیم که از نژادها، رنگ‌ها و سرزمین‌های مختلفی‌اند که برای گردش، تجارت، بازدید از دوستان و اقوام، زندگی و... به رفت وآمد می‌پردازند. به مرور، موارد مرتبط با «گردشگری» به یکی از صنایع مهم و پیشرفته ی دنیا تبدیل شده است. بدون شک، تردّد میلیون‌ها مسافر در طی سال، تأثیر زیادی بر اقتصاد شهرها و کشورها دارد. افرادی هم که برای مقاصدی خاص غیر از گردشگری مسافرت می‌کنند، از امکانات و نقاط دیدنی مکان‌ها و کشورهای مختلف بازدید می کنند. بدیهی است، افراد تمایل دارند از سفر خود حداکثر بهره را ببرند؛ و بنابراین ضرورت دارد اطلاعاتی کافی از محل مورد بازدید داشته باشند. در همین راستا، سازمان‌ها و شرکت‌های مختلفی ایجاد شده و به فعالیت در عرصه‌های مختلف می‌پردازند. تهیه و انتشار کتاب‌های راهنما برای شهرها و کشورهای مختلف به زبان‌های گوناگون از جمله فعالیت‌های متداولی است که توسط ناشران علاقه‌مند و سازمان‌های مربوط انجام می‌شود.

تعداد و تنوع این نوع کتاب‌ها با توجه به علاقه ی افراد به داشتن این نوع اطلاعات و افزایش تعداد مسافران، هر روزه افزایش می‌یابد و این امر در بررسی و بازدید از نمایشگاه‌های کتاب و یا با مراجعه به اطلاعات کتاب‌های انتشار یافته، معلوم می‌شود. سالانه، هزاران نفر فارسی زبان از ایران و دیگر کشورها به نقاط مختلف دنیا سفر می کنند و کمتر کتابی برای راهنمایی ایشان منتشر شده است،

به نحوی که اطلاعات کشورهای مقصد را در اختیار ایشان قرار دهد. شاید بهترین مرجع در این باره، کتاب‌های سبز وزارت امور خارجه باشد؛ ولی کتاب‌های فوق کاملاً تخصصی بوده و فاقد اطلاعات و جاذبه‌های عمومی می‌باشند. با توجه به این نیاز و خلأهای موجود، مدتی است تلاش شده است، اطلاعات مناسبی برای این امر از منابع مختلف تهیه گردد تا کمکی برای علاقه‌مندان و راهنمایی برای مسافران باشد. بدیهی است، جمع آوری و تنظیم این اطلاعات، کاری گروهی است. سفارتخانه‌ها و نمایندگی‌های برخی کشورهای مربوط نیز برای تهیه‌ ی منابع و تنظیم اطلاعات کمک هایی کرده‌اند که لازم است از ایشان تشکر و قدردانی نمایم. بی‌شک، این مجموعه خالی از اشکال نیست. امیدواریم با راهنمایی های خوانندگان محترم، از کاستی های آن بکاهیم.

مقــدمه

تمدن کهن و موقعیتی استرتژیک، سوریه را به کشوری مهم و قابل توجه در منطقه‌ی خاورمیانه تبدیل کرده است. این سرزمین که در گذشته با نام «شام» شهره بوده است، خاستگاه تمدن‌های گوناگون و بزرگان بسیاری است. از ویژگی‌های برجسته‌ی این سرزمین حضور پنج پیامبر اولوالعزم و صاحب شریعت در آنجا بوده است. نوح، ابراهیم، موسی و عیسی علیهم السلام مدت زمانی را در این سرزمین گذرانده اند و پیامبر اعظم(ص) در دوران جوانی همراه با کاروان تجارتی در این سرزمین رحل اقامت افکند. در همان جا بود که راهبی مسیحی به نام بُحیرا با ایشان دیدار کرد و با مشاهده‌ی علایم نبوت در آن حضرت ایشان را همان آخرین فرستاده‌ی الهی خواند که ظهورش در انجیل بشارت داده شده است و با بعثت خود مردم را از بت پرستی نجات می‌بخشد. حوادث تلخ و جانسوزی که در این سرزمین رخ داده است برگی دیگر از تاریخ این دیار است. خاندان ستم پیشه‌ی اموی با استقرار حکومت خود در شام ستم‌های فراوانی به خاندان پیامبر(ص) روا می‌داشتند که ننگین‌ترین پیامد آن شهادت مظلومانه‌ی حضرت سیدالشهدا(ع) در کربلا و توهین به اهل بیت آن جناب به هنگام ورود کاروان اسرا به دمشق بود.

تاریخ سوریه آکنده از تقابل و تعامل فرهنگ‌ها و تمدن‌های گوناگون بوده است. پیش از اسلام مرزهای ایران و روم بیشتر در این سرزمین تعیین می‌شد و پس از اسلام اغلب جنگ‌های صلیبی در شام رخ داد به گونه‌ای که هنوز برخی از آثار آن را می‌توان دید. پس از جنگ جهانی دوم و حمله‌ی رژیم غاصب اسراییل به فلسطین که باعث شهادت بسیاری از مردم و آوارگی میلیـون‌ها نفر شد، سوریه به حمایت از حقـوق مردم ستمدیده‌ی فلسطین پرداخت و حتی بخش‌هایی از آن من جمله بلندی‌های جولان به تصرف رژیم اشغالگر اسراییل در آمد.

در این میان روابط ایران و سوریه بسیار خوب و برادرانه است. این دو کشور از هم پیمانان استراتژیک یکدیگرند. سوریه از کشورهایی است که همصدا با ایران در برابر جنگ تحمیلی عراق به ایران به صدام اعتراض کرد و حمایت‌های خود را از کشور ایران دریغ نکرد. پشتیبانی یک کشور مهم عرب از ایران در آن بحبوحه و مقطع حساس اهمیت زیادی داشت. سوریه با ایستادگی در برابر زورگویی‌های قدرت‌های سلطه طلب همچون اسراییل و آمریکا نگاه منتظر بسیاری از مستضعفان جهان را به خود دوخته است.

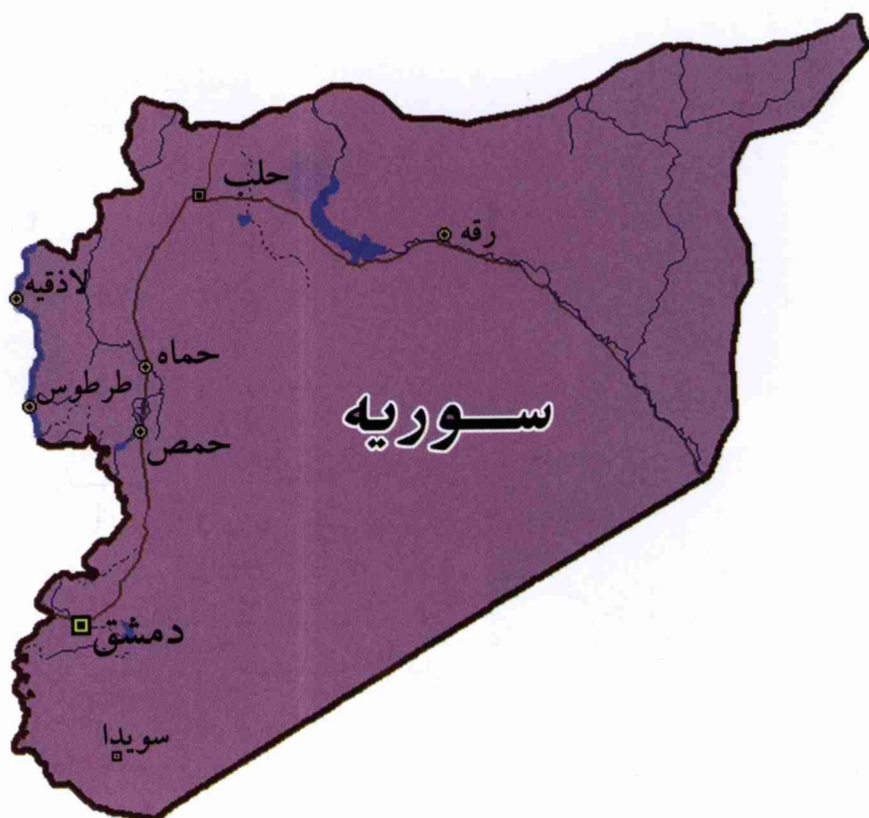
علاوه بر روابط سیاسی ایران و سوریه مناسبات فرهنگی و اقتصادی این دو کشور قابل توجه است. احداث کارخانجات مختلف و انجام پروژه‌های مشترک از جمله فعالیت هایِ رو به رشدِ ایران در سوریه است.

از سوی دیگر آنچه پیوند این دو کشور را استوارتر می سازد، علقه‌های مذهبی و اسلامی است. بارگاه آسمانی بانوی ارجمند حضرت زینب کبری(س) دخت گرامی حضرت علی(ع) و فاطمه ی زهرا(س) و مرقد مطهر فرزند خردسال امام حسین(ع) حضرت رقیه(س) سوریه را پذیرای هزاران زائر و مشتاق اهل بیت علیهم السلام ساخته است. به ویژه آن که سوریه پس از عربستان از بیشترین زائر ایرانی استقبال می کند.

در پایان امید می‌برم این کتاب که هفتمین کتاب از مجموعه کتاب‌های آشنایی با کشورهای جهان است خواسته‌ی زائران، مسافران و علاقه‌مندان را برآورده سـازد. همچنین سپاسگـزار همه‌ی کسانی هستم که به نحوی در تدوین ، آماده سازی و چاپ این اثر کوشیده‌اند.

محمود رضا برازش

مشهد مقدس

نام رسمی : **جمهوری عربی سوریه Syrian Arab Republic**

نام محلی : **سوریه ، سوریا**

نام دیگر : **شام**

پایتخت : **دمشق Damascus**

تاریخ استقلال : **۱۹٤٦/٤/۱۷ ، از فرانسه**

روز ملی : **هفدهم آوریل ، روز استقلال (۲۸ فروردین)**

نوع حکومت : **جمهوری چند حزبی با یک مجلس قانونگذاری ، از سال ۱۹۷۳**

رئیس حکومت : **رئیس جمهور**

رئیس دولت : **نخست وزیر**

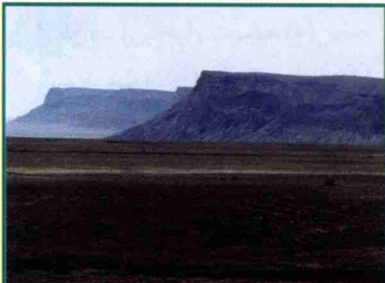
جغرافیای طبیعی

کشور سوریه در نیمکره‌ی شمالی و در غرب آسیا و ساحل شرقی دریای مدیترانه واقع شده است. این کشور با ۱۸۵۱۸۰ کیلومترمربع، مساحت (تقریباً یک نهم مساحت ایران) ، هشتاد و هفتمین کشور وسیع جهان است. سوریه از شمال با ترکیه(۸۲۲ کیلومتر) ، از غرب با لبنان(۳۷۵ کیلومتر) ، از جنوب با اردن (۳۷۵ کیلومتر) و رژیم اشغالگر قدس(۷۶ کیلومتر) و از شرق با عراق(۶۰۵ کیلومتر) مرز مشترک دارد و از غرب در شمال لبنان و جنوب ترکیه ۱۹۳ کیلومتر مرز ساحلی در کناره‌ی شرقی مدیترانه دارد. از نظر جغرافیای طبیعی، می‌توان کشور سوریه را به چهار منطقه تقسیم کرد:

۱) منطقه‌ی ساحلی که میان دریا و کوهستان محصور است؛

۲) منطقه‌ی کوهستانی ، شامل کوه‌ها و بلندی‌هایی است که از شمال تا جنوب سوریه به موازات ساحل و کرانه‌ی دریای مدیترانه کشیده شده است؛

۳)منطقه‌ی داخلی، شامل دشت‌های داخلی است و در شرق منطقه‌ای کوهستانی قرار دارد؛

۴)منطقه‌ی بادیه و صحرا، در بردارنده‌ی دشت‌های بیابانی واقع در جنوب کشور و نزدیک مرز اردن و عراق است.

آب و هوا

به طور کلی، کشور سوریه آب و هوایی مدیترانه‌ای با زمستان‌هایی سرد و بارانی و تابستان‌هایی گرم و خشک دارد؛ اما آب و هوا در سوریه از گرم و خشک و طوفانی در بیابان‌ها تا گرم و مرطوب در ساحل دریای مدیترانه متفاوت است. در ماه‌های تیر (ژوئیه) و مرداد (اوت) دمای هوا در بیابان‌های شرقی به بیش از ۳۸ درجه و گاهی نیز تا ۴۳ درجه می‌رسد. منطقه‌ی بیابانی، خشک و طوفانی است. در ماه‌های بهمن (فوریه) و اسفند (مه) طوفان‌های شن رخ می‌دهد. این طوفان‌ها گاهی به حدی شدید است که به پوشش گیاهی آسیب می‌رساند و مانع چرای حیوانات می‌شود. در امتداد ساحل مدیترانه، آب و هوا در تابستان، گرم و مرطوب است. دمای هوا معمولاً بین ۲۷ تا ۳۳ درجه در نوسان است و نسیم خنکی از سمت دریا می‌وزد. در تپه‌ها و کوه‌های سوریه، آب و هوای تابستان، معمولاً بین ۱۶ تا ۲۲ درجه در نوسان است. زمستان در سوریه، سرد و در امتداد ساحل و کوهستان‌های ساحلی، بارانی است. دمای هوا در امتداد سواحل، بین ۵ تا ۱۶ درجه در نوسان است. در بیشتر ارتفاعات و کوهستان‌ها، زمستان برف می‌بارد، در این ارتفاعات، دمای هوا تا زیر صفر نیز کاهش می‌یابد. همچنین در دشت‌ها و بیابان‌های سوریه نیز دمای هوا در زمستان، تا صفر درجه می‌رسد.

بیشترین ریزش باران، از اواخر آبان (اکتبر) تا ماه خرداد(مه) است. در نواحی ساحلی، سالانه حدود هزار میلی متر باران می‌بارد؛ در حالی که در بیابان، میزان بارش، کم و نزدیک به یک صد میلی متر است.

در شصت درصد سطح کشور سوریه، متوسط بارندگی، کمتر از ۲۵۰ میلی متر است. به طور کلی، این کشور را از نظر آب و هوایی می‌توان به چهار منطقه تقسیم کرد:

الف) منطقه‌ی ساحلی که در فصل زمستان باران فراوان، درجه‌ی حرارت متوسط و رطوبت بالا دارد؛

ب) منطقه‌ی کوهستانی که در معرض باران شدید قرار دارد؛ در زمستان گاهی بیش از هزار میلی متر باران می‌بارد و در تابستان آب و هوای معتدلی دارد؛

ج) منطقه‌ی داخلی که در زمستان، بارانی و در تابستان، گرم و خشک است؛

د) منطقه‌ی بادیه و بیابان، که در زمستان، باران اندکی در آن می‌بارد.

در مجموع، مناطق ساحلی دریای مدیترانه و مناطق کوهستانی سوریه، بهره‌ی فراوانی از ریزش برف و باران دارند.

جدول متوسط دمای شهرهای بزرگ سوریه

موقعیت شهر	متوسط درجه حرارت در دی ماه به سانتیگراد	متوسط درجه حرارت در تیرماه به سانتیگراد
دمشق (جنوب غربی)	۷	۲۷
حلب (شمال)	۵	۲۸
درعا (جنوب)	۹	۲۹
طرطوس (ساحل مدیترانه)	۱۳	۲۵
دیرالزور (شرق)	۷	۳۲
صلنفه (کوه های لاذقیه)	۳	۱۹

کوه‌ها

در سوریه، قسمت‌های مختلف، از نظر ارتفاع، باهم متفاوتند؛ زیرا در این کشور، هم کوه‌های بلند، هم فلات پهن و گسترده، تپه‌ها، دره‌ها و نیز دشت ها به چشم می‌خورند. در قسمت غربی کشور، کوه‌ها مجموعه وار و در کنار هم از شمال به جنوب کشیده شده‌اند. کوه‌های بلند و سر به فلک کشیده‌ی سوریه، در غرب و جنوب آن قرار دارند.

در جنوب رشته کوه **جبل النصیریه**، دره‌ای به نام **حمص** قرار دارد. دره‌ی حمص، میان رشته کوه جبل النصیریه و کوه‌های مرز لبنان در جنوب، واقع است و آسانترین راه رسیدن به شرق از دریای مدیترانه است.

این مسیر، قرن‌ها به عنوان مسیر تجاری مورد استفاده قرار می‌گرفته. در جنوب دره‌ی حمص، کوهستان‌های مرزی در سراسر مرز سوریه با لبنان امتداد دارند. قله‌ی **حرمون** ـ مرتفعترین کوه سوریه ـ بخشی از این رشته کوه است، که با ارتفاع **۲۸۱۴** متر در مرز سوریه و لبنان قرار دارد. در این کوهستان، جنگل‌های درختان بلوط، کاج، سدر و سرو وجود دارند.

حرمون

شیب کوه حرمون به سوی دشت **حوران** است. دشت حوران، بادهای باران‌زای مدیترانه‌ای را به سوی خود جلب می‌کند. این ناحیه خاک حاصلخیزی دارد و نواحی سنگلاخی مرمرین و سنگ‌های آتشفشانی نیز از جنوب تا رشته کوه **جبل ـ العرب** در امتداد مرز سوریه با اردن گسترش یافته‌اند. در حاشیه‌ی جنوب غربی فلات حوران، ارتفاعات **جولان** واقع شده است که بخشی از آن را رژیم صهیونیستی اشغال کرده و مرز مورد مناقشه‌ی سوریه و اسرائیل است .

قله‌های معروف و مهم سوریه و ارتفاع آنها به متر

قله	سلسله جبال	ارتفاع (متر)
حرمون (الشیخ)	لبنان شرقی	۲۸۱۴
العطین	لبنان شرقی	۲۶۱۵
حلیمه	لبنان شرقی	۲۴۶۵
شفیف	لبنان شرقی	۲۴۶۲
اوفدی	اسکندرون	۱۹۸۸

بیابان سوریه

دوسوم خاک سوریه را بیابان فراگرفته است. رشته کوه جبل النصیریه، که از شمال تا جنوب خط ساحلی امتداد دارد، مانع از بارش کافی در داخل خاک سوریه می‌شود. گرچه در ناحیه‌ی بیابانی و سنگلاخی هم نواحی حاصلخیز وجود دارد، اما بیشتر سرزمین‌های واقع در شرق کوهستان‌ها خشک است. در بیابان، پوشش گیاهی اندکی می توان یافت، اما در میان نواحی سنگلاخی، بوته‌های خاردار هم دیده می‌شود. رود فرات و رودهای کوچک‌تر منشعب از آن، آب ناحیه‌ی حاصلخیز شرق بیابان (ناحیه‌ی **جزیره**) را فراهم می کند. ناحیه‌ی جزیره بخشی از **هلال خصیب** است که تا عراق و ترکیه امتداد دارد و مهد تمدن‌های باستانی همچون تمدن بابلی، سومر و آشور بوده است. امروزه استفـاده‌ی صحیح از رود فـرات موجب شده تا از بیشتر این ناحیه برای کشـاورزی بهره برداری شود. دراین ناحیه، محصولاتی همچـون پنبه وگندم کشت می‌شود . اصلی‌ترین منابع نفت و گاز سوریه نیز در شمال شرقی ناحیه‌ی جزیره قرار دارند.

دشت ساحلی

در امتداد ساحل دریای مدیترانه و در غرب رشته کوه جبل النصیریه، دشت ساحلی کم عرضی قرار دارد. این ناحیه بسیار پرجمعیت است و زمین‌های کشاورزی درآن متراکمند. این دشت مسطح و حاصلخیز، در بیش از ۱۱۰ کیلومتر در مرز سوریه، ترکیه و لبنان امتداد دارد. پهنای این دشت در برخی نقاط، سی کیلومتر است و در برخی نقاط، در محل برخورد رشته کوه جبل النصیریه با دریای مدیترانه، دشت کاملاً از میان می‌رود.

در نزدیکی **لاذقیه** در شمال و **طرطوس** در جنوب این دشت پهنای بیشتری دارد. کشاورزان در این دشت ساحلی، خاکی حاصلخیز دارند که قرن‌ها در آن کشت و زرع می‌شده. شیب کوه‌ها رطوبت حاصل از وزش بادهای غربی دریای مدیترانه را جذب می‌کند. در این ناحیه‌ی حاصلخیز، زیتون، تنباکو و انواع میوه کشت می‌شود و درختان کاج و بلوط در دامنه و ارتفاعات رشته کوه می‌رویند.

رودها

فرات

رشته کوه‌های سوریه، میزان بارش باران را در این کشور تعیین می‌کنند. رودها در قسمت غرب کشور فراوان و در قسمت شرق کمتراند. سه رود بزرگ، منبع با ارزش آب سوریه هستند: رود فرات در شمال شرق، **نهرالعاصی** در غرب و رود **بردی** در جنوب غرب که آب شرب و کشاورزی سوریه را تامین می‌کنند. در این سرزمین گرم و خشک، رودخانه‌ها منبع حیاتی آب برای ادامه‌ی زندگی هستند.

رود فرات از ترکیه سرچشمه می‌گیرد و به صورت مورب در شمال شرقی سوریه جریان می‌یابد؛ سپس وارد خاک عراق می‌شود، طول این رود ۳۳۸۰ کیلومتر است که ۴۸۰ کیلومتر آن در سوریه جاری است. فرات، طولانی‌ترین رود سوریه است و هشتاد درصد آب این کشور را تامین می‌کند. دو رود فرعی بلیخ و خابور نیز به فرات می‌ریزند.

در غرب کشور، نهرالعاصی از دره‌ی حمص سرچشمه می‌گیرد و از مسیر گودال **غب** به سوی شمال و ترکیه جاری می‌شود. این رود که در بخش شرقی رشته کوه جبل**النیریه** جاری است، آب شهرهای حمص و **حماه** را تأمین می‌کند. طول آن ۵۷۱ کیومتر است.

رود بردی، رودی کوچک است؛ اما همین رود، آب دشت حاصلخیز **غوطه** و منبع آب پایتخت سوریه، یعنی شهر دمشق را فراهم می‌کند. بردی از کوه های شمالی سرچشمه می گیرد و به سوی شمال جاری است و در نزدیکی فرودگاه دمشق به یک ناحیه‌ی باتلاقی می‌ریزد و خشک می‌شود. این رود، هزاران سال آب دمشق را فراهم کرده است و هنوز هم کانال آبی که در زمان حکومت رومی‌ها احداث شده بود، آب را به شهر می‌رساند. رود بردی علاوه بر تأمین آب شرب مردم و صنایع دمشق ، آب لازم برای آبیاری مزارع و باغ‌های این ناحیه را نیز فراهم می‌کند.

نام و طول رودهای سوریه

نام رود	طول (کیلومتر)	نام رود	طول (کیلومتر)
فرات	۳۳۸۰	قویق	۱۲۸
عاصی	۵۷۱	جغجغ	۱۲۴
خابور	۴۳۰	بلیخ	۱۱۶

مساحت دریاچه های مهم سوریه

نام دریاچه	مساحت (کیلومتر مربع)	محل واقع شده
اسد	۶۲۵	نزدیک ثوره
حبول	۲۲۶	نزدیک حلب
قطینه	۶۱	نزدیک حمص
عطیبه	۱۱	نزدیک دمشق
خاتونیه	۳	نزدیک حسکه
میرندیب	۱	نزدیک درعا

سوریه چهار سد معروف و مهم با مشخصات زیر دارد:

نام سد	محل	ظرفیت (هزار متر مکعب)	طول (متر)
فرات	طبقه	۱۱۶۲۰۰۰۰	۴۶۰۰
رستن	رستن	۲۲۵۰۰۰	۴۱۵
محرده	شمال محرده	۵۰۰۰۰	۲۳۰
تلده	جنوب تلدو	۱۵۰۰۰	

پوشش گیاهی

تنوع رستنی‌ها و گیاهان در سوریه زیاد است؛ به گونه‌ای که انواع درختان، درختچه‌ها و بوته‌ها را در این کشور می‌توان دید. کشور سوریه از نظر آب و هوایی و گیاهی به چهار منطقه تقسیم شده است:

الف) ناحیه‌ی مرطوب: شامل کوه‌های ساحلی، کوه حلب و کوه حرمون می‌شود. درجه‌ی حرارت این محیط در زمستان، پایین و در تابستان، ملایم است؛ ریزش باران، بیش از ۱۰۰۰ میلی متر در سال است؛ قله‌ی کوه های این منطقه برف گیر است و پوشش گیاهی غنی و سرشاری دارد. مهم‌ترین و متراکم ترین جنگل‌های سوریه در این بخش است. مهم‌ترین درختان این ناحیه سرو، کاج، صنوبر، بنه، خرنوب، خرزهره، کُنار(سدر) و گز است. همچنین در این منطقه حیواناتی مانند شغال، گرگ، کفتار و سنجاب وجود دارد؛

مراتع حلب

ب) ناحیه‌ی نیمه مرطوب: اطراف ناحیه‌ی مرطوب را فرا گرفته است و شامل دشت‌های ساحلی، دشت‌های غربی شهر حمص، کوه‌های لبنان شرقی، فلات جولان و بلندی‌های جبل العرب است. این ناحیه، زمستانی معتدل و تابستانی گرم دارد. میزان بارندگی آن ۴۵۰ تا ۱۰۰۰ میلی متر در سال است و گیاهان گوناگونی دارد. روباه و خرگوش در آن بیشتر به چشم می خورد؛

ج) ناحیه‌ی نیمه خشک: در شرق منطقهٔ نیمه مرطوب قرار دارد و شامل فلات حلب، حمص، حماۀ، دامنه‌های سلسله جبال لبنان شرقی، حوران، جزیره علیا و بلندی‌های داخلی است. میزان بارندگی آن ۳۰۰ تا ۴۵۰ میلی متر در سال است. گیاهان خاردار، پسته و بادام وحشی، جزو پوشش گیاهی این منطقه است و خزندگانی همچون مار، سوسمار صحرایی و حیواناتی مانند خرگوش و آهو در آن یافت می شوند؛

د) ناحیه‌ی خشک: در شرق منطقه نیمه‌ی خشک قرار دارد با تابستانی طولانی و زمستانی کوتاه. میزان بارندگی آن ۱۰۰ تا ۳۰۰ میلی متر در سال است و هر چه به طرف شرق پیش برویم، از میزان بارندگی آن کاسته می شود تا اینکه در منطقه‌ی حماده به محیطی خشک می‌رسد. درختان خاردار و گره دار همچون چوبک، درمنه، بید، گز و درخت تبریزی در این منطقه می روید.

حیوانات

در کشور سوریه نیز مانند بسیاری از کشورهای دیگر، نسل برخی از جانوران، رو به زوال است. از این رو دولت سوریه ناچار به وضع قوانینی برای حفاظت از حیوانات شده است. بر اساس این قوانین، شکار برخی از جانوران، ممنوع و شکار برخی دیگر به وقت و فصل معینی محدود شده است. خرس، بز کوهی، گوزن، کفتار، گربه ی وحشی، شغال، گرگ، خوک وحشی، سنجاب، خرگوش و روباه از جمله جانوران باقیمانده در کشور سوریه‌اند. در سوریه پارک ملی وجود ندارد. جوجه تیغی نیز در سوریه پیدا می‌شود و بیابان محل زندگی خزندگانی چون مار، مارمولک و آفتاب پرست است.

پرندگان نیز گوناگونند؛ گرچه تعداد آن‌ها زیاد نیست؛ مانند انواع گنجشک، پرندگان گوشتخوار و پرندگان مهاجر همچون: پرستو، لک لک، سار و مرغابی وحشی که در طی مسیر مهاجرت خود از سوریه می‌گذرند؛ یا درآنجا توقف می‌کنند و پس از تغذیه و تجدید قوا، به سفر خود ادامه می‌دهند. عقاب و باز نیز در آسمان سوریه دیده می‌شود؛ همچنین فلامینگو و پلیکان در نواحی باتلاقی و حاشیه آبگیرها زندگی می‌کنند. برخی از حیوانات خانگی نیز برای جوامع کشاورزی سوریه مهم اند. دامداران چادر نشین گله‌های گوسفند و بز دارند و از شتر و الاغ برای سفر استفاده می‌کنند. همچنین در آب‌های سوریه انواع ماهی وجود دارد . مصرف ماهی در این کشور به اندازه‌ی مصرف گوشت قرمز است.

جغرافیای انسانی

جمعیت

بر اساس آمار سال ۲۰۰۶، سوریه با جمعیت ۱۸/۸۸۱/۰۰۰ نفر، پنجاه و پنجمین کشور پرجمعیت جهان است. این کشور جمعیتی جوان دارد و بیش از ۷۰ درصد مردم آن کمتر از ۳۰ سال سن دارند. ۵۱/۲۴ درصد از مردم سوریه مرد و ۴۸/۷۶ درصد آنان زن هستند. در سوریه حدود ۸۸/۳ درصد از مردان و ۶۰/۴ درصد از زنان باسوادند.

تراکم جمعیت

به طور کلی، در هر کیلومتر از خاک سوریه حدود ۱۰۰ نفر زندگی می کنند که این رقم در مناطق مختلف کشور، متفاوت است. در منطقه‌ی دشت ساحلی و کوه‌های غربی و دمشق، تراکم جمعیت بیشتر از ۱۰۰ نفر در هر کیلومترمربع است و علت آن، عوامل زیر است:

۱)لطافت و خوبی آب و هوا؛ ۲) فراوانی باران و آب‌های روان؛ ۳)کشاورزی خوب، فعال و پیشرفته؛ ۴) فراهم بودن وسایل زندگی.

در منطقه‌ی فلات و دشت های داخلی و مرکزی، تراکم جمعیت در قسمت غربی، بین ۵۰ تا ۱۰۰ نفر در هر کیلومترمربع است و هر چه به طرف شرق پیش برویم، تراکم جمعیت کاهش می‌یابد.

آب و هوا و شرایط اقلیمی، تاثیر زیادی در چگونگی و محل زندگی مردم داشته است؛ حتی بیش از سیاست‌هایی که دولت در این زمینه اعمال می‌کند.

در فاصله‌ی سال‌های ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۰، رشد سالانه‌ی جمعیت سوریه حدود ۲/۵ درصد بوده است؛ در حالی که در سال ۱۹۹۰، ۳ درصد بوده و به مرور کاهش یافته و در سال ۲۰۰۵ رشد جمعیت به ۲/۳۴ درصد رسیده است.

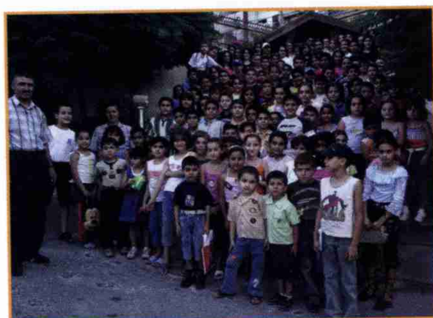
سوریه بر اساس آخرین تقسیمات کشوری از ۱۳ استان به اضافه شهر مستقل دمشق تشکیل شده که زیر نظر فرماندار و یک شورای منتخب اداره می شود و استان‌های آن به ترتیب وسعت عبارتند از:

۱)حمص
۲)دیرالزور
۳)حسکه
۴)رقه
۵)حلب
۶)دمشق
۷)حماه
۸)سویدا
۹)درعا
۱۰) ادلب
۱۱) لاذقیه
۱۲) قنیطره
۱۳) طرطوس

نژاد

در حدود سه هزار سال قبل از میلاد مسیح، اقـوام مهاجـر **سامی** از جمله **کنعانی‌ها** و **فینیقی‌ها** به سوریه آمدند. یهودیان و قبایل بدوی نیز دوهزار سال قبل از میلاد، از نقاط مختلف به سوریه مهاجرت کردند. در گذشته، چون سوریه سر راه تجارتی واقع شده بود، همـواره آمـاج هجـوم اقـوام مخـتلف قـرار می‌گرفت. در سال ۱۵۰۰ قبل از میلاد، **مصریان** به سوریه دست یافتند و پس از آن، یهودیان، فینیقی‌ها، **آشوریان**، ایرانیان و یونانیان مدتی بر این سرزمین حکومت کردند. هر کدام از این اقوام با خود موج جدیدی از اقوام مهاجر را وارد سوریه کردند که به مرور زمان، جزو ساکنان دایمی آن سرزمین شدند.

در حال حاضر حدود۹۰ درصد مردم سوریه، عرب هستند که به طور عمده در مرکز، غرب و جنوب کشور سکونت دارند. ۱۰ درصد دیگر کرد هستند که بیشتر در نواحی شمالی زندگی می‌کنند.

زبان و خط

عربی، زبان اصلی و رسمی سوریه است که ۹۰ درصد مردم به آن صحبت می کنند. افزون بر این، ۶ درصد به زبان کردی، ۲ درصد به زبان ارمنی و ۲ درصد به دیگر زبان‌ها سخن می گویند. خط مردم سوریه نیز عربی است.

مذهب

در سوریه و لبنان بیش از سایر کشورهای خاورمیانه تنوع مذهبی وجود دارد؛ چون جوامع مسیحی و مسلمان خود به تعداد زیادی فرقه تقسیم می‌شوند. حدود ۹۰ درصد جمعیت سوریه، مسلمان و ۱۰ درصد مسیحی‌اند. سُنی‌ها حدود ۷۰ درصد از مجموع جمعیت را تشکیل می‌دهند. همچنین تعداد اقلیت‌های مذهبی سوریه کم و بیش زیاد است. مسیحیان، حدود ۱۰ فرقه‌ی مذهبی در سوریه دارند. چندین فرقه‌ی مذهبی مسلمان نیز در سوریه وجود دارد؛ از جمله: **اسماعیلیه**، **دروزیه**، **علویان و زیدیه**. علویان بیشتر در مناطق کوهستانی **انصاریه** ساکنند.
(حافظ اسد ـ رئیس جمهور فقید سوریه ـ نیز پیرو این فرقه بود). مذهب تسنن مهمترین فرقه‌ی اسلامی در سوریه است و تقریباً سه چهارم مسلمانان سوریه سُنی مذهبند.

اسلام در سوریه

نفوذ اسلام و فرهنگ اسلامی در این کشور، بسیار قوی است. اسلام سازنده‌ی تاریخ و تمدن این کشور در ۱۴ قرن اخیر بوده است. مهمتر، اینکه اسلام در این کشور موجب خلاقیت فرهنگی شده است و بسیاری از علما و دانشمندان بزرگ اسلامی، از این سرزمین برخاسته‌اند و آثار و یادگارهای تاریخی این سرزمین، حاکی از فرهنگ اسلامی پربار آن است.
همچنین نفوذ عمیق اسلام در زندگی روزمره‌ی توده‌ی مردم، دیدنی است. در همه‌ی شهرها، مساجد بسیار وجود دارند (به طور مثال، دمشق بیش از دویست مسجد دارد) . در سوریه قدرت و نفوذ فرهنگ اسلامی، نسبت به دیگر کشورهای عرب، بیشتر است و مردم آن به دین علاقه‌مندتر و در برابر مظاهر فرهنگ جدید نفوذ ناپذیرترند.
در این کشور، هزاران نفر شیعه زندگی می کنند که بیشتر در پایتخت سوریه و چند شهر اصلی این کشور مثل حمص، حماه، حلب و شهرهای ساحلی اقامت دارند.

پرچم های سوریه بعد از حکومت عثمانی

۱۹۴۶/۴/۱۷

۱۹۱۸/۹/۳۰

۱۹۵۸/۴/۱

۱۹۲۰/۳/۸

۱۹۶۱/۹/۳۰

۱۹۲۰/۸/۴

۱۹۶۳/۵/۱

۱۹۲۰/۱۰/۲۴

۱۹۷۲/۱/۱

۱۹۲۵/۱۰/۱

۱۹۸۰/۴/۳

۱۹۳۲/۶/۱۲

پرچم

پرچم سوریه از هنگام رهایی این کشور از امپراتوری عثمانی، بارها تغییر یافته است. نخستین پرچم این کشور رنگ‌هایی نشانگر جنبش اعراب یعنی سیاه، سبز، سفید و قرمز داشت. رنگ‌های سفید، سبز و سیاه به معنای سه سلسله‌ی مسلمانی بودند که در قرن‌های هفتم تا یازدهم میلادی در خاورمیانه حکومت می‌کردند؛ قرمز نیز نماد خون شهدا بود. مثلثی به رنگ قرمز در گوشه‌ی سمت چپ آن پرچم قرار داشت و خطوطی به رنگ‌های سیاه، سبز و سفید نیز در سمت راست آن دیده می‌شد.

در دوران قیمومیت فرانسه در سوریه، پرچم استقلال سوریه جای خود را به پرچمی داد که در گوشه‌ی بالای سمت چپ آن، نقش پرچم فرانسه وجود داشت؛ رنگ‌های نشانگر جنبش **پان عربی** از میان رفت و زمینه‌ی آبی رنگ با حلقه‌ای سفید در پرچم به کار رفت. این پرچم تا شورش سال ۱۹۲۵، پرچم سوریه بود. بعدها دو نوار سبز رنگ که نواری سفید، آن دو را از هم جدا می‌کرد، جایگزین زمینه‌ی آبی شد.

پس از آن که نیروهای فرانسوی، این کشور را ترک کردند، سوریه از چندین طرح پرچم استفاده کرد که در آن‌ها رنگ‌های نشانگر جنبش پان عربی، یعنی قرمز، سفید، سبز و سیاه وجود داشت. پرچم امروزی سوریه در اوایل دهه‌ی ۱۹۸۰ انتخاب شده، در این پرچم، سه نوار با رنگ‌های مشخصی به صورت افقی دیده می‌شود. نوار بالایی قرمز، نوار میانی، سفید و نوار پایینی به رنگ سیاه است. رنگ قرمز، نماد قیام و شهادت در راه آزادی است؛ نوار سفید، نماد صلح و نوار سیاه، نماد گذشته‌ی استعماری کشور است.

درون نوار سفید، ستاره‌ی پنج پر سبزرنگی دیده می‌شود که در اصل به معنای اتحاد سوریه با مصر است و به دورانی باز می‌گردد که سوریه در جمهوری متحد عربی به مصر پیوسته بود. برخی، ستاره ها را نشانگر اتحاد سوریه و عراق می‌دانند.

فرهنگ و آداب و رسوم

وجود صحرا و ناهمگونی آب و هوا و پوشش گیاهی صحرا و دیگر مناطق کشور، باعث پیدایش دو سبک زندگی مختلف شده است:

الف) زندگی بیابانگردی و صحرانشینی که مبتنی بر کوچ و چرانیدن حیوانات و دامداری است. مردم صحرانشین سوریه در دو منطقه‌ی فرات وجزیره و بیابان پراکنده‌اند و در چادر یا خانه های گلی و کپر زندگی می کنند.

ب) زندگی شهری که شامل مردم روستا و مردم شهر می‌شود. مردم روستا در سواحل، یا در کنار رودخانه‌ها، کشتزارها و یا در دشت‌ها زندگی می کنند. آن‌ها خانه‌هایشان را به شکل‌های مختلفی می‌سازند؛ برای نمونه، در جبل حوران و جبل العرب، از مصالح سنگی، در دشت غوطه و فرات، از گل و چوب(برای سقف)، در **القلمون** از سنگ و چوب برای ساختن خانه‌هایشان استفاده می‌کنند. در مناطقی که چوب وجود ندارد؛ یا گران است، خانه‌ها از گل و سقف آن به شکل گنبدی(کلمبو) ساخته می‌شود؛ البته در حال حاضر، سیمان و آهن به مصالح ساختمانی روستاها اضافه شده و نمی‌توان بین برخی خانه‌های روستایی و شهری تفاوتی دید.

کشاورزان زندگی ساده‌ای دارند و پوشاک مرسوم و متداول موروثی خود را به تن می کنند. لباس مردان قبا و لباده، شلوار بلند و گشاد و شیماغ است که بر سر می‌بندند. زنان کشاورز، معمولاً دامن بلند، یا پیراهن مخمل بلند آستین دار و برخی از آنان هم کمربندی می‌بندند که حلقه‌هایی(غوازی) بدان آویخته‌اند و چارقد می‌پوشند.

مردم روستا عادات و آداب و رسوم ویژه‌ای برای جشن‌ها و سوگـواری‌ها و مهمانی‌هایشان دارند.آنها غذا را سر سفره و روی زمین می‌خورند.

زندگی روزمره‌ی مردم سوریه بیشتر متأثر از سنت‌هایی است با قدمت چندین قرن و مبتنی بر ارزش‌های بسیار ریشه‌دار که کمتر متأثر از سیاست‌های دولت است. رفتار مردم با یکدیگر، کارهایشان و خانه‌هایشان، نشانگر شیوه‌هایی از زندگی است که ریشه در قرن‌های گذشته دارد. اعمال مذهبی، زندگی خانوادگی و نقش زنان در اجتماع، اغلب بر پایه‌ی باورهای سنتی قرار دارد.

مردم سوریه بیشتر در قالب اجتماعاتی با پیشینه، زبان و باورهای مذهبی مشترک زندگی می‌کنند.

با آن که در زندگی روزمره شدیداً بر سنت‌ها متکی‌اند، اما دگرگونی‌هایی نیز در کشور رخ داده است و مردم با ورود اخبار جدید از تلویزیون و اینترنت و برخی روزنامه‌ها و مجلات، با دیدگاه‌های جدید آشنا می‌شوند. برخی از تأثیرات آن را می‌توان در حوزه‌هایی همچون سبک لباس پوشیدن، معماری خانه‌ها و وسایل آن دید.

در کشوری که هزاران سال سابقه‌ی تمدن دارد، سنت و تجدد با هم آمیخته است. در دمشق ـ پایتخت سوریه ـ خانه‌هایی که در دوران حکومت عثمانی ساخته شده‌اند، نقش جدیدی می‌یابند و از آن‌ها به عنوان رستوران و کافی شاپ استفاده می شود. در بازارها یا **اسواق** سنتی، مردم، گوشت تازه را با کالاهای دیگر، پایاپای معامله می‌کنند و این محصول را به شیوه‌ی قرن‌های گذشته تولید می‌کنند؛ اما در منطقه‌ی دیگر شهر، فروشگاه‌های لوکس و اتومبیل‌های آخرین مدل دیده می‌شوند.

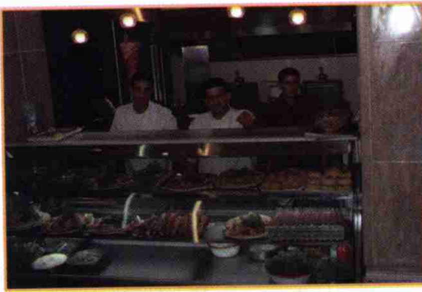
شهرهای سوریه از کوی و برزن‌های قدیمی تشکیل شده است که کوچه‌های تنگ و بازارهای سرپوشیده دارد و در آن مصنوعات به شیوه‌ی موروثی تولید می‌شوند. خانه‌ها حیاط‌های بزرگ دارند و اتاق‌هایی دورِ حیاط را گرفته‌اند؛ امّا در کنار این سبک قدیمی، بخش جدیدی در شهر ساخته شده که خیابان‌های بزرگ، میدان‌های گسترده و ساختمان‌های چند طبقه و کوچه‌ها و معابر عریض دارد.

خوراک

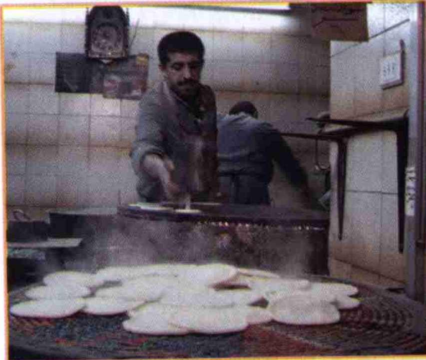
نوع غذای مردم سوریه نیز نشان از گذشته‌ی این کشور دارد. غذاهای سوری شبیه غذاهای دیگر کشورهای خاورمیانه است و متأثر از فرهنگ اقوام و ملل گوناگونی که بر این کشور حکومت می‌کرده اند؛ مثلاً نوعی شیرینی سوری به نام باقلوا، در اغلب کشورهای خاورمیانه رایج است. نوعی شیرینی دیگر برای دسر، **باقلوای فرانسوی** است که رواج آن به دوران حاکمیت فرانسه در این کشور باز می‌گردد. دیگر غذای رایج در سوریه و سایر کشورهای خاورمیانه، **حمص** نام دارد که خمیری است از آرد نخودچی. قهوه‌ی ترک نیز ـ که نشان از نفوذ امپراطوری عثمانی دارد ـ پس از غذا صرف می‌شود.

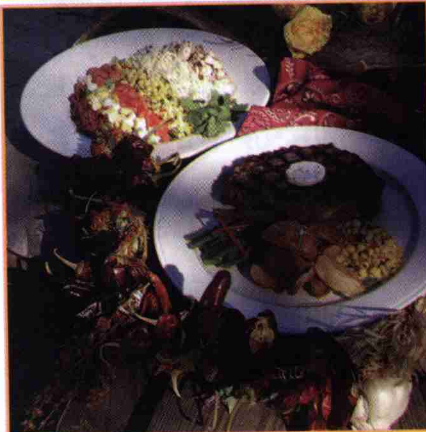
غذاهای سوری را اغلب با نان **پیتای** سوری می‌خورند. **پیتا** نان صاف و کوچکی است که روی آن پنیرحمص یا مخلوط گوشت و سبزیجات می ریزند و بعد می‌پزند.

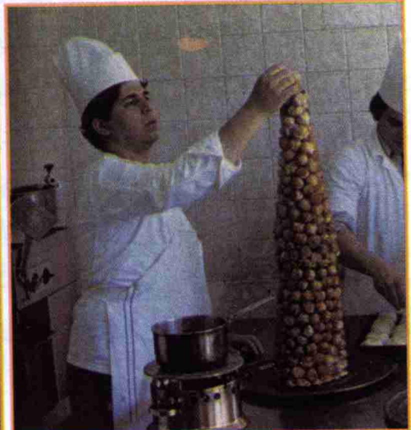
یکی دیگر از غذاهای محبوب مردم سوریه، خوراک بره‌ی شکم پر است که **قوزی** نام دارد. **برغل** هم از خوراکی‌های بسیار محبوب در سوریه است و از گندم تهیه می‌شود. برای تهیه‌ی برغل، ابتدا بلغور گندم را می‌پزند، خشک و سپس خرد می‌کنند. نوعی کوفته نیز می‌پزند که به آن **کُبه** می‌گویند. سوری‌ها در تهیه‌ی غذاهای خود ادویه (فلفل، قرنفل، زنجیل و جوزالطیب)، کلم، برگ انگور، آبلیمو، سیر و آرد کنجد نیز استفاده می‌کنند؛ ترکیب باقالی پخته و آبلیمو و سیر را **فول** می‌نامند؛ روغن زیتون، ماست و پنیر سفید را معمولاً همراه غذاها می‌خورند. دلمه‌ی بادنجان، برنج و بره را نیز دوست دارند. گوشت بره را با آبلیمو و روغن زیتون مخلوط می‌کنند و می‌پزند. اغلب به جای قاشق و چنگال، غذا را با دست یا تکه‌ای نان در دهان می‌گذارند. اکثر خانواده‌های سوری، روی زمین غذا می‌خورند؛ نه پشت میز. زمان صرف غذا برای سوری ها وقت استراحت و تفریح است.

پوشاک

پوشاک مردم سوریه متنوع است و تفاوت آن اغلب بر اساس پیشینه‌ی قومی یا اعتقادات دینی آنان است . در مناطق روستایی، زنان و مردان، بیشتر تمایل به پوشیدن لباس‌های سنتی دارند. در این نواحی، زنان پیراهن‌های تزیین شده می‌پوشند و روسری به سر می‌کنند و مردان عمامه بر سر می‌گذراند و قباهای بلند می‌پوشند که از جلو دکمه دارد.

مـردم سوریه برای دوخت لباس های سنتی خود پارچه‌های رنگارنگ گل و بته دار استفاده می‌کنند. لباس سنتی مـردان سوریه سـروان (شلـوار)، روسـری و حلقـه‌های روی آن، **قنبازالـود** (پیراهنی بلند با دو جیب)، کمربند و شال فـارسی است؛ برخی کلاه یا عـرق چین نیز بر سر می‌گذارند. لباس سنتی زنان سـوریه نیز: **الحجاب** (پارچه روی سر)، **سروال** (شلواری بلند و گشاد)، پیراهنی رنگارنگ است و معمولاً کلاه نیز به سر می‌گذارند.

اهالی شهـرها در نوع پوشش خود بیشتر از مدهای جدید پیـروی می‌کنند. زنان معمولاً پیراهن‌های پوشیده و دامن می‌پوشند و لباس رایج دیگرشان مانتوهای رنگی است. با این همه، تنوع لباس زنان، به پیروی از سلایق گوناگون آن ها، زیاد است.

مردان ساکن شهرها معمولاً عمامه‌های نخی، دور سر می‌پیچند و گاه قبایی بلند همچون قبای مردان روستایی به تن می‌کنند. بسیاری نیز لباس‌های غربی مثل کت و شلوار می پوشند. شیوه‌های گوناگون پوشش مردم سوریه نشانگر پیوندهای این کشور با گذشته‌ی چند فرهنگی خود و نیز روش مردم سوریه برای هماهنگی با جهان امروز است.

جشن ها و تعطیلات

مهمترین عیدهای سوریه، اعیاد مذهبی است. عید فطر، از عیدهای مهم مردم است. معمولاً مردم برای عید فطر، لباس‌های نو می‌خرند و به تن می‌کنند و به دیدار اقوام و دوستان می‌روند. مسیحیان نیز در سوریه تعطیلات مذهبی خود را ـ کریسمس و عید پاک ـ در کنار خانواده جشن می‌گیرند.مردم سوریه سالروز استقلال کشور را نیز جشن می‌گیرند؛ این روز، هفدهم آوریل (بیست و هشتم فروردین)، روز خروج قوای فرانسوی از سوریه است.

از تعطیـلات ملـی، روز ششم ماه مه (۱۶اردیبهـشت) یا روز شهداست. در این روز، یاد و خاطره‌ی شهدای عرب را که در جنبش استقلال‌طلبی ۱۹۱۶ جان خود را از دست دادند، گرامی می‌دارند. سالگرد انقلاب را در هشتم ماه مارس(۱۸ اسفند) نیز جشن می‌گیرند که یادآور تغییر رهبری سوریه در سال ۱۹۶۳ است.

مردم سوریه روز جنبش اصلاح طلبی را نیز در شانزدهم نوامبر(۲۵آبان) جشن می‌گیرند که سالگـرد سرنگونی دولت پیشین و قدرت گرفتن حافظ اسد است. هر سال در ششم اکتبر(۱۴ مهر) نیز سالگرد آغاز جنگ با اسرائیل در سال ۱۹۷۳ را گرامی می‌دارند. تعطیلات هفتگی مردم سوریه جمعه و شنبه است.

در این سرزمین، نمایشگاه‌ها و جشن‌های مختلفی برگزار می‌شود که برخی از آن‌ها عبارت است از: عید گل‌ها درفروردین(آوریل) ؛ نمایشگاه گل لاذقیه در فروردین(آوریل) و اسفند(مارس) ؛ جشن تَدمُر در اسفند(مارس) ؛ جشن پنبه‌ی حلب در ماه اسفند(مارس) ؛ نمایشگاه بین المللی دمشق در تیر(ژوئن) ؛ جشن بُصری در قلعه‌ی بصری در شهر بصری در مرداد(جولای) و ....

هنـر

موسیقی

موسیقی سنتی کشور سوریه به سبک موسیقی عربستان نزدیک است و همان ریتم و ملودی را دارد. سازهای عمده‌ی آنان بیشتر عود، سنتور، ویولن، فلوت، طبل و دهل است. موسیقی سنتی هنوز هم در بین مردم سوریه رایج است.

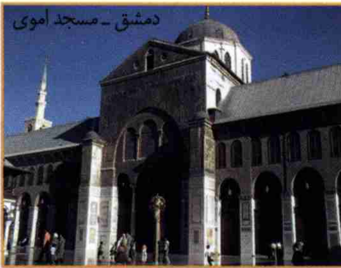
در شهر دمشق، نواهای عربی با سبک‌های غربی آمیخته است و نوازندگان، هم از سازهای سنتی و هم از سازهای غربی استفاده می‌کنند. در این شهر، گروه‌های بزرگ موسیقی فعالیت می‌کنند.

در سبک رایج دیگر موسیقی در سوریه، بیشتر از سازهای غربی استفاده می‌کنند. از خوانندگان مشهور سوری می‌توان جورج واسف و خواننده‌ی قدیمی فرید اطرش را نام برد. نکتهٔ حائز اهمیت، آن است که عقاید اسلامی و مذهبی، نقش مهمی در تولید موسیقی این کشور دارد.

گروه‌های رقص جدید، نخستین گام های ورود به صحنه‌ی هنر سوریه را برمی‌دارند. آنان سبک‌های رقص محلی کشور و شیوه‌های جدید را با هم می‌آمیزند. در دمشق گروه‌های رقص با لباس‌هایی به رنگ‌های شاد، می‌رقصند و در بصری جشنواره‌ی بین‌المللی رقص محلی نیز برگزار می‌شود. رقص باله نیز در سوریه اجرا می‌شود.

اقلیت‌های مسیحی سوریه نیز سنت‌ها و موسیقی خاص خود را دارند. این موسیقی از کلیساهای ارتدکس گرفته شده است . هر هشت هفته، یک بار آهنگ‌های کلیسا و مناجات عوض می‌شود.

معماری

دمشق ـ مسجد اموی

حمص

حلب ـ قلعه سمعان

بناهای سوریه نمایانگر نفوذ فرهنگ اقوام فاتح بر معماری این کشور است. ستون‌های رومی از میان شن‌های صحرا سربرآورده‌اند؛ طاق‌های قوسی ایرانی، درها و پنجره‌ها را مزین ساخته اند و بقایای دیوارهای ضخیم مقر صلیبی‌ها هنوز در جای جای این کشور به چشم می‌خورند. در شهر حماه آسیاب‌هایی از دوره‌ی قرون وسطی بخشی از چشم انداز سواحل نهرالعاصی هستند و مساجد در بسیاری از شهرهای سوریه با مناره ها و گنبدهایی به سبک ترکی زینت یافته اند. مسجد اموی دمشق، نمونه‌ی خوبی از چگونگی تأثیرگذاری فرهنگ‌های بسیار در شکل‌گیری معماری سوریه است. هنرمندان مصری، سوری، ترک، عثمانی و رومی در ساخت این مسجد زیبا نقش داشته اند و در آن آثاری شگفت انگیز از خود به جای گذاشته اند. این مسجد از باشکوه ترین مساجد دنیاست و معماری و شیوه‌ی‌ساخت مناره‌ها،گنبدها، ستون‌ها و طاق‌های آن الگوی معماری مساجد دیگر شهرها بوده است. همانگونه که سبک‌های معماری بسیاری از ملل را می‌توان در ساخت مسجد اموی مشاهده کرد، بازمانده تمدن‌های گذشته را نیز می توان در این سرزمین یافت. سوریه بناهای باستانی پرشکوهی دارد که به آغاز تمدن انسان باز می‌گردد. بقایای شهرهای رومی، کلیساهای بیزانسی و دژهای صلیبی را می‌توان در همه جای آن یافت.

هنرهای تجسمی

اقوام بسیاری با فرهنگ‌های مختلف در سوریه زندگی کرده‌اند و ذوق هنری بسیار غنی‌ای برای مردم سوریه به ارمغان آورده‌اند. در میان مجسمه‌هایی که زینت بخش موزه‌ها و گالری های سوریه اند، مجسمه‌های یونانی نیز وجود دارند. باستان شناسان، مجسمه های باارزشی مربوط به دوره‌ی امپراتوری روم را از دل خاک و از سرزمین تدمر (**پالمیرا**) بیرون آورده اند.

یکی از مجسمه‌های موزه‌ی تدمر، در دوران اوج شکوه شهر در قرن دوم ساخته شده است. این مجسمه‌ی سنگی یک تن وزن و دو متر ارتفاع دارد و فرشته‌ی بالداری است که ایستاده و سر مردی را دست دارد. در نیمه‌ی نخست قرن بیستم، مجسمه ساز سوری، **فتحی محمد** پیکره‌هایی انسان وار خلق کرد، اما از آنجا که به عقیده ی برخی، دین اسلام ساختن پیکره‌ی انسان را جایز نمی‌داند، برخی از مجسمه‌سازان سوری مانند **صادق الحسن** به کار بر روی مجسمه‌هایی با طرح‌های هندسی روی آوردند. مجسمه ساز دیگر سوری، **محمدمیرا** به سبک‌های گوناگونی کار می‌کند و به خاطر ساخت احجام فلزی با طرح‌های انتزاعی مشهور است.

پالمیرا

بعد از جنگ جهانی اول، هنر در سوریه به صورت آکادمیک تدریس می‌شد و هنرمندان تعلیم دیده پا به عرصه گذاشتند؛ در دانشگاه دمشق، دانشکده‌ی هنرهای زیبا به وجود آمد. تئاتر ملی و چند شرکت هنری و گروه‌های رقص محلی نیز در سوریه شکل گرفت.

هنرهای محلی و صنایع دستی

قوانین اسلامی مبنی بر منع تصویر انسان، در آثار هنری محلی سوریه نیز بازتاب داشته است و آثار هنری به جای نمایش زندگی روزمره بر طرح‌های پیچیده و انتزاعی تکیه دارند. خوشنویسی، هنری مورد احترام است و اغلب، کاربرد تزیینی دارد. طرح‌های پیچیده موزاییک‌ها نیز بسیار زیبا است. طرح‌ها و نقش‌ها در طول قرون از نسلی به نسل دیگر منتقل شده و هزاران هنرمند آن‌ها را در صنایع دستی سوریه بازآفرینی کرده‌اند. هریک از گروه‌های قومی در ساخت انواع خاصی از زیورآلات زرین و سیمین، جام‌های برنجی، شیشه‌های دست ساز، کنده کاری روی ظرف مسی، خاتم‌کاری، کوزه‌گری و سفالگری تخصص یافته‌اند. چاقو و منسوجات نیز جزو صنایع دستی سوری‌هاست. بازارهای سوریه پر از آثار چرمی و مسی و منبت کاری است.

سجاده‌ها و فرش‌های دست بافت، پوشاک سنتی و پارچه‌های گلدوزی شده‌با نام **دمسک** از جمله آثار هنری هنرمندان این کشور هستند.

سجاده‌ها و فرش‌های دست بافت برای مصارف داخلی و نیز صادرات و فـروش به جهانگردان تولید می‌شوند. بافندگان معمولاً از نخ‌های ابریشمی، کتانی و پنبه‌ای استفاده می‌کنند؛ همچنین پارچه‌های **دامسکو**، **بروکار واغبانی** از قرون وسطی محصول انحصاری بافندگان دمشقی است.

ادبیـات

در سوریه، سنت‌های ادبی و نیز داستان‌های گذشتگان، نسل به نسل انتقال یافته است و سنت نقل شفاهی داستان به شیوه‌ی هزارویک شب به ویژه در میان قبایل چادرنشین بدوی همچنان پابرجاست. سنت نقل شفاهی در رشد شعر نیز ـ که بخش مهمی در ادبیات سوریه است ـ نقش مهمی داشته است. با انتقال قصه‌های منظوم از نسلی به نسل دیگر، بر بار غنایی شعر افزوده است. **المعلقات** مجموعه‌ای از شعر کهن عرب است. قرن دهم شعر برای دو شاعر کلاسیک عـرب، **« المتنبـی»** و **« فـراس الحمـدانی»** وسیلهٔ بیان احسـاسات و دیدگـاه‌هایشان بوده. بهره‌گیری از شعر برای بیان دیدگاه‌ها و احساسات، در طول قرون ادامه یافت و هنگامی که سـوری‌ها در نیمـه‌ی نخست قـرن بیستم برای رسیدن به استقلال تلاش می‌کـردند، شعر وسیله ای برای ابراز هویت ملی شد.

اسامی نویسندگان سوری را می‌توان تا دوران باستان پی‌گرفت؛ مثل **پوسیدونیوس آپامئایی.** از میان نویسندگان معاصر سوری می توان به **محمدکرد علی**، نویسنده و استاد دانشگاه دمشق اشـاره کـرد. او در دولتـی که در دوران کـوتاه پیش از قیمـومیت فـرانسه بر سـوریه حکـومت می‌کرد، وزیر آموزش بود و از جمله آثار او می‌توان به **میراث اجدادی** اشاره کرد. از نویسندگان معاصر سوری که نمایشنامه و رمان می‌نویسند، می‌توان به **نهاد سیرس** اشاره کرد. برخی از نویسندگان مهم معاصر سوری برای داشتن آزادی بیان بیشتر، کشور را ترک کرده‌اند؛ یکی از آنان، **آدونیس**، شاعری است که از دگرگونی‌های اساسی در زندگی اعراب حمایت می‌کند.

غادة الثمان نیز یکی دیگر از این شاعران است . داستان‌های کوتاه و شعر نیز در این کشور پیشرفت زیادی کرده و **نزار قبانی** و **علی احمد سعید** از مشاهیر این رشته‌اند .

آداب و رسوم

معاشرت و غذاخوردن با یکدیگر، اصلی‌ترین تفریح مردم سوریه، به خصوص در مناطق روستایی محسوب می‌شود. مردم کشور سوریه به صحبت کردن با هم علاقه دارند. اجتماعات آنها خانوادگی یا به صورت زنانه ـ مردانه است. مردان دوست دارند به قهوه‌خانه‌ها بروند و چای یا قهوه بخورند و سیگار یا چپق بکشند. بعضی اوقات نیز تخته نرد ، شطرنج یا ورق بازی می‌کنند. شب‌های پنج شنبه (آخر هفته)، مردان جوان در خیابان جمع می‌شوند تا صحبت کنند و یا با ماشین‌هایشان در اطراف شهر می‌گردند. اوقات فراغت زنان، اغلب به گفتگو با سایر زنان و یا اعضای خانواده صرف می‌شود. غذا خوردن یک آیین اجتماعی مهم است. وعده‌های غذا در جشن‌ها و مهمانی‌ها گاهی چندین ساعت طول می‌کشد و اعضای خانواده هنگام صرف غذا و چای یا قهوه از صحبت کردن لذت می‌برند. گرمابه، مکانی برای تجمع مردان سالخورده و میانسال سوری است و اغلب در بافت قدیمی شهر یافت می‌شود. تاریخچه‌ی بسیاری از آنان به دورهٔ امپراتوری عثمانی باز می‌گردد. هنگامی که هوا خوب است، برخی از مردم سوریه به ییلاق‌های کوهستانی می روند و برخی دیگر پیاده روی می کنند. سوری ها اغلب، دسته جمعی و با بهترین لباس های خود به پیاده روی می‌روند. در بعد ازظهرهایی که هوا معتدل و ملایم است، پارک‌های شهر، مملو از جمعیت می‌شود. در تابستان، بازار بستنی فروش‌ها بسیار پر رونق است. مردم سوریه برای خانواده ارزش زیادی قائلند. سوری‌ها خانواده‌ی آرمانی را خانواده‌ای می‌دانند که سه نسل، یعنی پدر و مادر، فرزندان متأهل و مجرد و نوه‌ها را در بر می‌گیرد. ازدواج معمولاً در میان اعضای گروه قومی یا مذهبی صورت می‌گیرد. پیوندهای خانوادگی محکم ناشی از ازدواج در درون گروه قومی و طبقه اجتماعی به این معناست که سوری‌ها به شدت به نزدیکان خود وفادارند. آنان در کسب و کار ترجیح می‌دهند با یکی از اعضای خانواده‌ی خود کار کنند .

سینما و تلویزیون

فیلم‌های ساخت سایر کشورها در سوریه طرفداران بسیار دارند. دمشق هر سال میزبان جشنواره‌ی بین المللی فیلم است. فیلم‌های فیلمسازان عرب، مانند **غسام شمیت** بخش عمده‌ی این جشنواره را به خود اختصاص می‌دهند.

بیش از چهل کشور از جمله فرانسه، مصر، هند و الجزایر، صدها فیلم خود را در این جشنواره عرضه می‌دارند. بازیگـرانی همچون **اسعد فدا** و **سلما المصری** از ستارگان عرب هستند که در فیلم‌ها و نمایش‌های سوری بازی می کنند.

سوریه همچنین شبکه‌های تلویزیونی دولتی دارد. برنامه‌ها و فیلم‌های این شبکه‌ها باید معیارهای دولت را بپذیرند. پس از این که بشار اسد قدرت را به دست گرفت، شبکه‌های تلویزیونی، استقلال بیشتری در تولید و پخش برنامه‌های خود به دست آورند و برخی از آنها نیز به مسایل سیاسی مثل مسأله آزادی بیان پرداختند. از بازیگـران تلویزیون سـوریه می‌توان به **جنا عید**، **دینا هارون** و **زینتی قدیسه** اشاره کرد.

ورزش

مردم سوریه، اوقات فراغتشان را به تماشای مسابقات ورزشی یا شرکت در آن می‌گذرانند. فوتبال، محبوب‌ترین ورزش در سراسر جهان است و سوریه هم از این امر مستثنی نیست. کودکان سوری در خیابان‌های شهرها و روستاها فوتبال بازی می کنند. این کشور لیگ فوتبال دارد.

سوریه همچنین ورزشکارانی به المپیک اعزام می دارد. در المپیک تابستانی ۱۹۹۶، **غداشعاع** در رشته‌ی هفتگانه (که شامل دوبامانع ، پرش ارتفاع، پرتاب وزنه، پرش طول ، پرتاب نیزه و دو دویست متر و هشتصد متر بود) موفق به کسب اولین مدال طلای سوریه در این رقابت‌ها شد. او همچـنین در مسابقات جهانی سال ۱۹۹۵ موفق به کسب مـدال طلا در رشته‌ی دو میدانی شد. دیگر مدال سوریه در رقابت های المپیک سال ۱۹۸۴ به دست آمد؛ در این رقابت‌ها **جوعطیه** در رشته‌ی کشتی موفق به کسب مدال نقره شد.

زنان سوری در مسابقات زنان مسلمان در رشته‌های والیبال، بدمینتون و شنا به موفقیت‌هایی دست یافته‌اند. شهرهای بزرگ سوریه دارای استادیوم‌های ورزشی و امکانات آموزشی برای ورزشکاران هستند. در شهر دمشق، یک پیست اتومبیل رانی نیز وجود دارد. سوریه همچنین میزبان مسابقات مختلف بین‌المللی، از جمله بازی‌های دوستی اعراب در سال های ۱۹۷۶ و ۱۹۹۲ بوده است. در سال ۱۹۸۷، این کشور میزبانی بازی‌های منطقه‌ی مدیترانه را بر عهده داشت. ورزشکاران سوریه در المپیک ۲۰۰۴ آتن نیز حضور داشتند و با کسب ۱ مدال برنز، مقام ۷۱ جهان را کسب کردند، همچنین در بازی‌های آسیایی ۲۰۰۶ دوحه در قطر ورزشکاران سوری با کسب ۲ طلا، یک نقره و ۳ برنز، رتبه‌ی ۲۳ آسیا را به دست آوردند.

جغرافیای اقتصادی

اقتصاد

اقتصاد سوریه را باید با توجه به وضعیت خاص منطقه ای آن و نیز تحولات سیاسی داخلی که از زمان به قدرت رسیدن حزب بعث در ۱۹۳۶ شروع شده است، بررسی کرد. سوریه به خاطر اشغال بخشی از سرزمینش به دست رژیم غاصب صهیونیستی و همسایگی با آن کشور، مجبور است بخش عمده‌ای از درآمدهای خود را صرف امور دفاعی کند؛ از این رو برای تأمین هزینه‌های سنگین نظامی، به کمک‌های خارجی، به ویژه از سوی کشورهای نفت خیز و ثروتمند عرب نیاز دارد. عوامل سیاسی در ارسال این کمک‌ها همواره تأثیرگذار بوده و گاهی همین مسایل، باعث قطع این کمک‌ها شده است. تحول سیاسی سوریه که از دهه‌ی گذشته شروع شده، بر اقتصاد سوریه تأثیر بسیار گذاشته است.

از لحاظ اقتصادی، ساختار این کشور از اواخر دهه‌ی هشتاد به علت فروپاشی بلوک شرق، دگرگونی بسیار داشته است. از اولین کودتای حزب بعث تا چند سال گذشته، اساس ساختار اقتصادی بر پایه‌ی اقتصاد دولتی بوده است. اقتصاد سوریه به طور سنتی، مبتنی بر کشاورزی است، اما به علت شرایط طبیعی و داخلی، اتکای آن به استخراج و صدور نفت تا اندازه‌ای بیشتر شده است. بر اساس گزارش بانک جهانی، سوریه با تولید ناخالص ملی ۷۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۵، در رتبه‌ی ۶۳ کشورهای جهان قرار گرفت. در همان سال، ایران با ۵۴۰ میلیارد، از این نظر، بیست و یکمین کشور جهان بود. به طور متوسط، درآمد سرانه‌ی هر فرد سوری در سال ۲۰۰۵، حدود ۵/۳۴۸ دلار بوده که از این نظر، در رتبه‌ی ۱۰۱ جهان قرار داشته است. تولید ناخالص ملی سوریه در سال ۲۰۰۶، حدود ۷۵ میلیارد دلار گزارش شده است. همچنین رشد اقتصادی سوریه در سال ۲۰۰۶ حدود ۲/۹٪ برآورد شده است. سهم بخش‌های مختلف در اقتصاد ملی سوریه عبارت است از: ۱ـ کشاورزی(۲۵٪)؛ ۲ـ صنعت(۲۲/۱٪)؛ ۳ـ خدمات (۵۲/۴٪).

عضویت در پیمان‌ها و سازمان‌های اقتصادی بین المللی و منطقه‌ای

سوریه عضو صندوق بین المللی پول، گروه ۲۴، گروه ۷۷، شورای همکاری اقتصادی آسیا- اقیانوس آرام، آنکتاد (کنفرانس- تجارت وتوسعه ملل متحد)، یونیدو (سازمان توسعه ی صنعتی ملل متحد)، شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل در غرب آسیا، صندوق عربی اقتصاد و توسعه‌ی اجتماعی، صندوق پول عرب، شورای وحدت اقتصادی عرب، بانک توسعه‌ی اسلامی، اتحادیه‌ی پست جهانی و چندین موسسه‌ی منطقه‌ای و بین‌المللی دیگر است. در پی دفع اشغال کویت به دست نیروهای متحد عربی، کشورهای حاشیه‌ی خلیج فارس، همراه با مصر و سوریه بیانیه ای را امضا کردند و در آن، بر همکاری برای ایجاد نظم و امنیت در منطقه تأکید کردند. این بیانیه موسوم به بیانیه‌ی ۲+۶ است.

واحد پول

واحد پول سوریه **لیر** است. یک لیر سوری، معادل ۱۰۰ **پیاستر** است. اسکناس‌های سوریه ، ۱، ۵ ، ۱۰، ۲۵، ۵۰، ۱۰۰ و ۵۰۰ لیری است. یک دلار آمریکا تقریباً برابر با ۵۰ لیره‌ی سوریه و هر لیره‌ی سوریه برابر با ۱۸۵ ریال ایران است.

منابع طبیعی ـ معدنی

در کشـور سوریه منـابع زیر زمینی مختلفی کشف شده که از قسمتی از آنها بهـره برداری کرده اند، مهمترین آن‌ها عبارتند از :

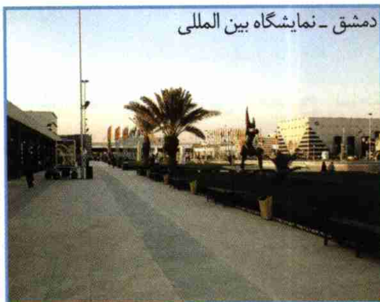
۱) **نفت:** چاه‌های نفت سوریه در شمال شرقی کشور قرار دارند و مهمترین آن‌ها چاه‌های نفت **سویدیه**، **کراچوک**، **رمیلان** و **علیان** و چاه‌های تشرین در منطقه‌ی **هول** و چاه‌های **جِبسه** در **شداده** است. طی سال‌های اخیر در شرق سوریه ذخایر جدید نفت با کیفیت مناسب پیدا شده است. در سال ۲۰۰۵، تولید نفت سوریه به ۵۳۰/۰۰۰ بشکه در روز رسید که ۲۸۵/۰۰۰ بشکه‌ی آن صادر شد. درآمد حاصل از فروش نفت، مهمترین منبع ارزی دولت به شمار می‌رود؛

۲) **گاز طبیعی**: در محل‌های متعددی کشف شده است که مهمترین آنها چاه‌های **حِبسه** در نزدیکی مرز عراق است در جنوب شرقی **الحسکه** و شمال شرقی شهر **دیرالزور**؛

۳) **فسفات**: یکی از مهمترین فرآورده‌های معدنی و صادراتی سوریه، فسفات است که استخراج آن برای اولین بار از منطقه‌ی پالمیرا در سال ۱۹۷۲ شروع شد. در نزدیکی شهر تدمر، در دو منطقه‌ی **خُنَیفِس** در جنوب غرب تدمر و منطقهٔ **الشرقیه** استخراج می‌شود . فسفات به عنوان کود شیمیایی به کار می‌رود .

از دیگر معادن مهم سوریه، آهن است که ذخایر اصلی آن در منطقه‌ی **راجو، قدموس و زبدانی** قرار دارد. همچنین معادن نمک سنگ که از تبنی در نزدیکی شهر دیرالزور است، از معادن مهم این کشور به شمار می‌رود.

صادرات و واردات

دمشق ـ نمایشگاه بین المللی

تراز بازرگانی سوریه، طی سال‌های اخیر تحولات مهمی داشته است. فضای باز اقتصادی در سوریه سریعتر از آنچه کارشناسان اقتصادی این کشور پیش بینی می‌کردند، درحال تحقّق و پیشرفت است. بازارهای مصرفی داخلی سوریه در سال‌های اخیر، مملو از کالاهای مصرفی، اتومبیل و مواد غذایی شده و محدودیت‌های صادرات و واردات، کم و بیش از بین رفته و قیمت ها با توجه به عرضه و تقاضا تعیین می گردند. نفت بیش از ۵۰ درصد از کل صادرات کشور را تشکیل می‌دهد و واردات نفت سوریه به کلی متوقف شده است. سوریه در سال ۲۰۰۶ حدود ۶/۹۲۳ میلیون دلار صادرات و ۶/۶۳۴ میلیون دلار واردات داشته است. مهمترین صادرات سوریه عبارتند از: نفت خام، فرآورده‌های نفتی، میوه، سبزیجات، پنبه، لباس، گوشت، دام زنده و گندم.

شرکای مهم تجاری کشور سوریه

صادرات	عراق	ایتالیا	آلمان	لبنان	مصر	فرانسه	عربستان سعودی
	٪۲۶/۳	٪۹/۹	٪۹/۹	٪۹/۱	٪۵/۱	٪۴/۹	٪۴/۶

واردات	عربستان سعودی	چین	مصر	ایتالیا	امارات متحده عربی	اوکراین	آلمان	ایران
	٪۱۱/۶	٪۶/۱	٪۵/۹	٪۵/۸	٪۵/۷	٪۴/۶	٪۴/۵	٪۴/۲

مهمترین واردات سوریه عبارت است از: ماشین آلات و وسایل حمل و نقل، ابزارآلات برقی، مواد غذایی، آهن و فولاد، محصولات فلزی، مواد شیمیایی، مواد پلاستیکی، الیاف و کاغذ.

صنایع مهم

بخش صنایع در سوریه پیشرفته نیست؛ زیرا اکثر صنایع، به صورت محدود و برای مصرف داخلی تولید می‌کنند و بخش ناچیزی از صنایع داخلی مانند نخ، پارچه، کنسرو و مواد شیمیایی به چند کشور عربی و کشورهای اروپای شرقی صادر می‌شود. از صنایع مهم کشور سوریه می‌توان به صنایع استخراجی، صنایع تبدیلی، صنایع غذایی (قند و شکر، روغن نباتی، کنسرو، لبنیات)، صنایع بافندگی، مصالح ساختمانی، صنایع شیمیایی و صنایع مهندسی و فلزی اشاره کرد. با وجود این، امروزه صنعت در سوریه رتبه‌ی دوم را پس از کشاورزی در اقتصاد کشور به خود اختصاص داده است و از لحاظ درآمد ملی و تعداد کارگرانی که در بخش صنعتی کار می‌کنند نیز مقام دوم را دارد. در سال‌های اخیر برای توسعه‌ی صنعت سوریه تلاش‌هایی صورت گرفته و سرمایه‌گذاری‌هایی انجام شده که بخشی از آن با کمک و همکاری ایران بوده است.

صنعت حمل و نقل

راه‌های ارتباطی و تجهیزات حمل و نقل، یکی از ضروریات هر کشور است و ملاکی برای تعیین وضعیت آن به شمار می‌آید. در سوریه حدود ۹۲ فرودگاه وجود دارد که شش فرودگاه

آن مناسب فرود هواپیماهای بزرگ است. مهمترین فرودگاه سوریه، فرودگاه دمشق است. در سوریه حدود ۲/۷۱۱ کیلومتر خط آهن احداث شده است؛ همچنین حدود ۱۹ هزار کیلومتر راه آسفالت وجود دارد. سوریه از شمال غربی به دریای مدیترانه راه دارد. شهـرهای **بانیاس Banyas** و **لاتاکیا** (بندر لاذقیه) **Latakia** از بنادر فعال سوریه هستند. در سوریه حدود ۱۰۸ کشتی با ظرفیت بیش از هزار تن ثبت شده است که حمل و نقل کالاها را بین بنادر مختلف جهان بر عهده دارند.

جهانگردی

جهانگردی در سوریه یکی از ارکان مهم اقتصاد است. دولت سوریه برای دستیابی به ارز خارجی و درآمد حاصل از این بخش، تلاش های فراوانی انجام داده است. مراکز جهانگردی سوریه، بیشتر شامل مناطق مذهبی از قبیل بارگاه حضرت زینب(س) ، اماکن تاریخی از قبیل بازار قدیمی دمشق و تفریحگاه های ساحلی در غرب سوریه است. این کشور برای جلب جهانگردان خارجی ، اقدامات وسیعی را در مناطق سیاحتی کنار دریا و مناطق باستانی انجام داده است.

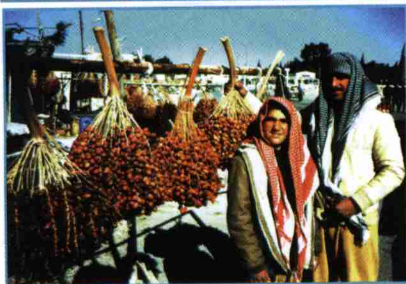
کشاورزی

علی رغم وجود تجارت سنتی و تلاش‌هایی در جهت صنعتی کردن کشور، کشاورزی بخش مهم و حیاتی اقتصاد سوریه است. بخش عمده‌ی زمین‌های کشاورزی، نوار باریکی در بخش غربی سوریه است از لبنان تا ترکیه که آب و هوای مدیترانه‌ای دارد و بسیار حاصلخیز است. در آنجا محصولاتی از قبیل میوه‌جات، زیتون، تنباکو و پنبه به عمل می‌آید. قسمت شرقی این بخش،

ادامه‌ی کوههای لبنان به سوی شمال است که به شرق دره‌ی رودخانه‌ی **اورانتس** Orontes می‌رسد. زمین‌های اطراف این رودخانه حاصلخیزترین زمین‌های سوریه‌اند. این دره در مرکز سوریه به جلگه‌ای با وسعت ۱۵۰ کیلومتر مربع می‌رسد که از مرزهای اردن با جهت شمال ـ شرق به سوی دره ی فرات امتداد می‌یابد. این جلگه بخش مهم کشاورزی سنتی سوریه است که محصولات عمده‌ی آن غله و حبوبات است. یکی از مهمترین ویژگی‌های کشاورزی سوریه، نوسان تولیدات سالانه‌ی آن به علت نداشتن سیستم آبیاری و کم آبی است. با وجود این، در اوایل دهه‌ی ۱۹۹۰ با اجرای برنامه‌های مدرن آبیاری و سرمایه‌گذاری در این بخش، تولیدات سالانه‌ی سوریه نسبت به سال‌های قبل افزایش یافته است.

کشور سوریه از دیرباز به خاطر محصولات کشاورزی از قبیل حبوبات، دانه‌های روغنی، درختان میوه و انواع سبزی و صیفی‌جات شهرت داشته است. زردالوی غوطه و حماه، انگور شام، انجیر **ادلب** و هندوانه **رقّه**، برخی محصولات معروف این سرزمین است.

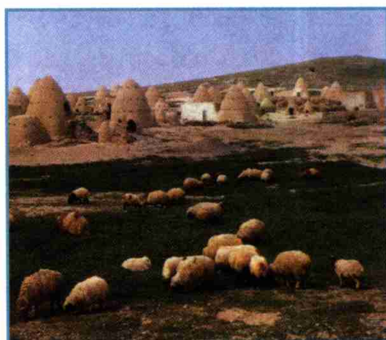
صادرات محصولات کشاورزی سوریه در سال ۲۰۰۳ حدود ۱/۰۶۴ میلیون دلار و واردات آن، ۷۸۲ میلیون دلار بوده است.

مهمترین محصولات کشاورزی سوریه(۲۰۰۳ فائوFAO)(هزار تن)

نام محصولات	غلات	گوشت	میوه و سبزیجات	حبوبات	گیاهان روغنی	گیاهان قندی	تنباکو	گیاهان الیافی
تولید	٦١٩٥	٣٦٧	٤١٥٥	٣٢٥	٤٣١	١٠١٦	٢٦	٢٨٣

سوریه در سال ۲۰۰۲ تقریباً ۱۵۷/۰۰۰ متر مکعب انواع چوب و ۱۴/۰۰۰ تن محصولات دریایی تولید کرده است. مرکز تحقیقات دیم سازمان ملل در **ایکاردای** سوریه واقع شده و محققان متعددی از سراسر جهان ـ از جمله ایران ـ در آنجا مشغول به تحقیق و آموزش هستند.

دامداری و شیلات

به گزارش فائوFAO در سال ۲۰۰۳، سوریه دارای ۱۴/۵ میلیون رأس گوسفند و بز و ۸۸۳/۰۰۰ رأس گاو بوده است. با وجود داشتن ساحلی ممتد در حاشیه‌ی دریای مدیترانه، حوضچه‌ها و استخرهای پرورش ماهی که در دریاچه‌ی دشت غاب و دریاچه‌ی سدهایی همچون سد اسد ساخته شده است؛ با این حال، به دلیل صید محدود ماهی، کشور سوریه باز هم ناچار به وارد کردن ماهی یخ زده و کنسرو ماهی است تا بتواند نیازهای روزافزون مردم کشور را برطرف نماید. در حقیقت، سوریه نیازمند تدوین برنامه‌های منظمی برای بهبود شیوه‌ی ماهیگیری است تا ماهی مورد نیاز مردم را تأمین کند. واردات ماهی و دیگر آبزیان سوریه در سال ۲۰۰۲ حدود ۸۵ میلیون دلار بوده و صادراتی در این مورد نداشته است.

شرکای تجاری و محصولات اصلی در بخش کشاورزی

واردات	امریکا	آرژانتین	برزیل
صادرات	عربستان سعودی	الجزایر	کویت
مهمترین محصولات وارداتی	شکر	ذرت	چای
مهمترین محصولات صادراتی	گوسفند	پنبه	گندم

تاریخچه

تاریخ

در گذشته‌های دور، نام سوریه به سرزمین‌های واقع میان شبه جزیره‌ی **آناتولی** (ترکیه) و **سینا** اطلاق می‌شد. در ۱۵۰۰ قبل ازمیلاد، مصریان به سوریه دست یافتند و پس از آن، فینیقی‌ها، آشوریان، ایرانیان و یونانیان، هر یک مدتی بر آن حکومت کردند. سوریه در سده‌های دوازدهم تا هفتم پیش از میلاد، مهد تمدن فینیقی‌ها بود و شهرهای فینیقی که در سواحل آن ساخته شده بود، از جمله مراکز داد و ستد و دریانوردی این قوم به شمار می‌رفت و مرکز فعالیت‌های اقتصادی آن زمان محسوب می گردید. فینیقی‌ها الفبا را اختراع کردند و کشتی‌های اقیانوس پیما ساختند و در صنعت سفال‌گری و کاشی‌سازی پیشرفت‌های شایانی کردند .

سوریه در سده‌های چهارم قبل از میلاد به دست اسکندر مقدونی فتح گردید و پس از مرگ او به مرکز فرمانروایی سلوکیان بدل شد. نواحی خاوری آن، بعدها به تصرف اشکانیان (پارت‌ها) درآمد و با پیدایش امپراتوری روم به یکی ازاستان‌های این امپراتوری تبدیل شد و نیز عرصه‌ی نبرد میان دو ابرقدرت زمان، یعنی ساسانیان و رومیان.

بین سال‌های ۶۵۰ تا۷۵۰ میلادی، دمشق، پایتخت خلفای اموی بود و دین اسلام درآنجا رواج یافت و سوریه، به سرزمینی عرب زبان مبدل گردید. با سقوط امویان و روی کارآمدن عباسیان، پایتخت از دمشق به بغداد منتقل شد و دمشق رفته رفته رونق خود را از دست داد و سرزمین سوریه که در آن زمان، **شام** نام داشت، از اهمیت پیشین افتاد. با رو به ضعف نهادن عباسیان ، سوریه دارای حکومت محلی مستقلی گردید و سلسله‌ی **حمدانیان** بر آن حاکم شدند. این سرزمین در سال ۱۰۰۴ به تصرف خلفای **فاطمی** مصر در آمد و در اواخر سده‌ی یازدهم، تحت سلطه‌ی سلجوقیان شام قرارگرفت که حکومتشان از ۱۰۹۵ تا ۱۱۱۷ ادامه داشت. در جنگ‌های صلیبی (۱۰۹۶ تا ۱۲۷۰ میلادی) ، اروپائیان، استحکاماتی در سوریه تأسیس کردند و حدود ۲۰۰ سال، بعضی نواحی آن را در تصرف خود داشتند. در سده‌ی سیزدهم میلادی و در زمان حکومت سلطان **سلیم** اول ، سوریه به تصرف عثمانی ها درآمد .

با حمله‌ی **ناپلئون** به مصر، سوریه نیز در ۱۷۹۹ به اشغال فرانسه درآمد؛ ولی دیگر بار، دراختیار دولت عثمانی قرار گرفت. **محمد علی پاشا**، شاه مصر، در سال ۱۸۳۱ سوریه را تصرف کرد و با وضع مالیات‌های سنگین و بهره‌کشی‌های نظامی، موجبات نارضایتی و شورش ساکنان آن سرزمین را اعم از مسلمان و مسیحی فراهم کرد و دول اروپایی به ویژه فرانسوی‌ها را به بهانه‌ی حمایت از مسیحیان **مارونی** به مداخله درامورآن سرزمین واداشت؛ به طوری که فرانسوی‌ها در بیروت ـ که آن زمان جزءِ سوریه بود ـ نیرو پیاده کردند.

تاریخ قرن بیستم

دخالت امپراتوری عثمانی در جنگ جهانی اول و شکست و سقوط آن، ملی گرایان و استقلال طلبان شام را به جنبش وا داشت و در پی آن، **فیصل** اول به پادشاهی سوریه رسید؛ اما متفقین که در جنگ پیروز شده بودند، به تصمیم ملی‌گرایان اهمیتی ندادند و سوریه را تحت سلطه‌ی فرانسه قرار دادند. این عمل، موجب نارضایتی مردم و شورش‌هایی علیه فرانسویان شد. در سال ۱۹۲۶ لبنان از سوریه جدا شد و در سال ۱۹۳۲ به سوریه خود مختاری داده شد. جدا کردن **اسکندرون** از سوریه و واگذاری آن به ترکیه، بار دیگر، آتش انقلاب و شورش را بر افروخت؛ تا آن جا که سوریه با دولت دست نشانده‌ی آلمان نازی که پس از شکست فرانسه در اوایل جنگ جهانی دوم بر سوریه حکومت می‌کرد، اعلام وفاداری و همکاری کرد.

در سال ۱۹۴۱، متفقین، سوریه را از اشغال آلمان نازی درآوردند و استقلال ظاهری جمهوری سوریه را اعلام داشتند. در ۱۷ آوریل ۱۹۴۶، نیروهای متفقین، خاک این کشور را تخلیه کردند و سوریه به استقلال کامل دست یافت. سوریه در جنگ سال ۱۹۴۸ میان اعراب و اسرائیل، در حمایت از فلسطینیان شرکت کرد. از سال ۱۹۴۹ تا ۱۹۷۰ کودتاهای متعددی، یکی پس از دیگری، در سوریه به وقوع پیوست. در فوریه‌ی ۱۹۵۸ سوریه و مصر، جمهوری متحد عربی تشکیل دادند و ریاست جمهوری را به **جمال عبدالناصر** محول نمودند. در سپتامبر ۱۹۶۱، کودتای دیگری در سوریه به وقوع پیوست که در پی آن، نظامیان و مأموران مصری از سوریه اخراج شدند؛ متعاقب آن، افسران هوادار ناصر و اعضای حزب سوسیالیستی عربی بعث سوریه نیز کودتا کردند. سرانجام در نوامبر ۱۹۷۰، ژنرال **حافظ اسد**، امور سوریه را در دست گرفت و با به عهده گرفتن رهبری حزب بعث، دست به اصلاحات اجتماعی واقتصادی زد. در سال ۱۹۷۳ قانون اساسی جدیدی تدوین شد و به تصویب رسید.

سوریه در جنگ های ۱۹۶۷ و۱۹۷۳ میان اعراب و اسرائیل، به طور جدی شرکت جست.

ناحیه‌ی مشرف به مرز اسرائیل که به بلندی‌های جولان معروف است، در سال ۱۹۶۷ به تصـرف اسرائیل درآمد. در پی نزدیک شدن دولت مصر به آمریکا و اسرائیل، سوریه با قرارداد **کمپ دیوید** به مخالفت برخاست. در سال ۱۹۸۲، سوریه، دولت عراق را به دست داشتن در حوادث سوریه ـ که منجر به زخمی شدن هزاران نفر شد ـ متهم کرد و مرزهای سوریه و عراق را بست. دولت عراق نیز متقابلاً لوله‌ی نفت کرکوک به بندر بانیاس سوریه را قطع کرد. حافظ اسد، رئیس جمهور وقت سوریه، در جنگ ایران و عراق، جانب ایران راگرفت و عراق را متجاوز شناخت. این امر برای ایران بسیار اهمیت داشت که یک کشور مهم عربی ازآن حمایت کند. در اواسط سال ۱۹۸۳ روابط میان سوریه و سازمان آزادیبخش فلسطین تیره شد و سوریه از مخالفان یاسر عرفات، رهبر سازمان آزادیبخش فلسطین حمایت کرد.

در اکتبر ۱۹۸۶، انگلستان، سوریه را به دست داشتن در عملیات تروریستی علیه هواپیمایی اسرائیلی در فرودگاه لندن متهم کرد. در سال ۱۹۸۷،کلیه‌ی کشورهای عضو جامعه‌ی اقتصادی اروپا روابط خود را با سوریه قطع کردند؛ ولی چند ماه بعد، کشورهای مزبور ـ غیر از انگلستان ـ روابط خود را با سوریه از سر گرفتند. در سال ۱۹۹۰، سوریه روابط خود را با مصر ـ که پس از امضای قرارداد کمپ دیوید قطع شده بود ـ بار دیگر برقرار ساخت. در حملهٔ عراق به کویت، سوریه بلافاصله علیه عراق برخاست و با اعزام نیرو به عربستان سعودی به صف متفقین جنگ علیه عراق پیوست و همین امر به بهبود روابط سیاسی آمریکا و سوریه کمک کرد و روابط سوریه با کشورهای عربی حاشیه‌ی خلیج فارس را ـ که در جنگ ایران و عراق ، حامی عراق بودند ـ بهبود بخشید .

در ژوئن ۱۹۹۵، مذاکرات رسمی میان سوریه و اسرائیل، به دلیل مخالفت اسرائیل با تخلیه‌ی بلندی‌های جولان به بن بست رسید. تهدید ناشی از همکاری‌های ترکیه و اسرائیل در زمینه‌ی ساختن هزار تانک برای ارتش ترکیه که متوجه کشورهای منطقه می‌شد، کشور سوریه را به واکنش جدی واداشت. افزون بر این، بر سوریه به دلیل عدم تبعیت از خواسته‌های آمریکا و اسرائیل، فشارهای گوناگون وارد می شد. در مارس سال ۲۰۰۰، تمامی ۳۷ عضو کابینه‌ی محمود الزغبی استعفا کردند و محمد مصطفی میرو کابینه‌ی جدیدی تشکیل داد. در ژوئن همان سال، حافظ اسد، رئیس جمهور سوریه، پس از ۳۰ سال حکومت درگذشت و پس از مرگ وی، بشار اسد ـ فرزند او ـ به ریاست حزب بعث و فرماندهی کل ارتش و ریاست جمهوری کشور دست یافت. در سال ۲۰۰۱، روابط سوریه با کشور عراق رو به توسعه گذاشت و نخست وزیر سوریه در رأس گروهی از مقامات بلند پایه به بغداد سفر کرد و قرار دادهای متعددی در امور اقتصادی ، سیاسی و دفاعی امضا کردند. در سال‌های اخیر، به دلیل فشار کشورهای غربی و اسرائیل، سوریه ناچار شده نیروهای خود را از لبنان خارج کند.

سیاست و حکومت

قانون اساسی جدید در تاریخ ۱۹۷۳/۳/۱۳ به امضای رئیس جمهور وقت، ژنرال حافظ اسد رسید. بر اساس قانون اساسی این کشور، سوریه کشور دموکراتیک خلقی و سوسیالیستی نامیده شد که رژیم آن جمهوری، حاکمیت آن ازآن ملت، دین رئیس جمهور، اسلام، فقه اسلامی منبع اصلی قانون گذاری آن و حزب سوسیالیستی بعث عربی، حزب حاکم بر جامعه و کشور است. رئیس جمهور سوریه برای دوره‌ی هفت ساله انتخاب می‌شود. در حال حاضر، بشار اسد فرزند مرحوم حافظ اسد (از سال ۲۰۰۰) ریاست جمهوری سوریه را بر عهده دارد؛ وی در انتخابات سال ۲۰۰۷ مجدداً به ریاست جمهوری سوریه برگزیده شد.

قوه ی مقننه

در شانزدهم نوامبر ۱۹۷۰، فرماندهی منطقه ای حزب بعث، فرمان تشکیل مجلس خلق را صادر کرد و اولین اجلاس شورای خلق در تاریخ ۱۹۷۱/۲/۲۲ برگزار شد. تعداد اعضای مجلس خلق سوریه در دوره‌ی اول، ۱۹۰ نفر بود ولی در پنجمین دوره، اعضای آن به ۲۵۰ نفر افزایش یافت. مجلس خلق، زیر نظر رئیس جمهور اداره می‌شود و دوره‌ی آن چهار ساله است. اعضای مجلس خلق، در انتخاباتی عمومی برگزیده می‌شوند. نیمی از نمایندگان برگزیده باید از کارگران و کشاورزان باشند. اعضای مجلس خلق در طی مدت نمایندگی، از مصونیت کامل برخوردارند و هیچ گونه اقدام جزایی در مورد آنها نمی‌توان انجام داد؛ مگر با اجازه‌ی قبلی شورا.

قوه‌ی مجریه

انتخاب نخست وزیر و تشکیل دولت در سوریه به دست رئیس جمهور انجام می شود. رئیس جمهور،کنترل و نظارت کامل بر هیأت وزیران دارد. عزل ونصب اعضای کابینه، از جمله خود نخست وزیر در اختیار رئیس جمهور است. رئیس جمهور برای دوره ای هفت ساله، در انتخابات

مردمی انتخاب می‌شود و امکان انتخاب مجدد وجود دارد. علاوه بر کابینه‌ی دولت، مجلس خلق و دیگر مؤسسات نظامی و غیر نظامی سوریه نیز به طور مستقیم، زیر نظر رئیس جمهور اداره می شوند.

قوه‌ی قضائیه

دادگاه‌ها در سوریه به طورعمده به دو دسته تقسیم می‌شوند: **۱)** دادگـاه‌های قضایی؛ **۲)** دادگاه‌های اداری که هر کدام زیر مجموعه‌های خود را دارند. از سال ۱۹۷۳، دادگاه عالی قانون اساسی، بدنه‌ی اصلی و ثابت ساختار سیستم قضایی کشور را شکل می‌دهد.

احزاب فعال در سوریه

الف) حزب سوسیالیست بعث عرب: این حزب در اوایل دهه‌ی ۴۰ به دست **میشل غفلق**، بنیان‌گذاری شد. این حزب، مهمترین حزب سوریه محسوب می‌شود و اکثریت کرسی مجلس خلق را به خود اختصاص داده است.

ب) حزب کمونیست سوریه: این حزب ابتدا در سال ۱۹۲۴، در لبنان تأسیس شد ودر سال ۱۹۲۸، فعالیت خود را به سوریه منتقل کرد. رهبران این حزب **خالد بکداش** و **وارطان مادویان** نام دارند.

ج) حزب وحدت گرای سوسیالیست: در نوامبر ۱۹۶۱ و در پی فروپاشی وحدت مصر و سوریه، تنی چند از اعضـای حـزب بعث سوریه، در اعتـراض به عملکرد این حزب، استعفـا دادند و شاخه‌ای به نام حزب وحدت گرایان سوسیالیست را تأسیس نمودند.

د) حزب اتحاد سوسیالیست عرب: تشکیلات سیاسی این حزب، به طور کلی در مصر و به دست جمال عبدالناصر در ژوئیه‌ی ۱۹۵۲ بنیان گرفت. عبدالناصر برای انتقال اندیشه‌ی خود، دستور تشکیل شاخه‌های دیگر این حزب را در چند کشور عرب، از جمله سوریه داد. اندیشه‌ی سیاسی این حـزب، احیای تفکـر ناصر است که بر اساس آن، باید روند مبارزه برای حقـوق ملت‌های عرب را با تکیه بر پایه های دموکراسی سوسیالیستی و ناسیونالیستی پیش برد.

و) حزب جنبش سوسیالیست‌های عرب: این جنبش در نتیجه‌ی انشعاب از حزب سوسیالیست بعث عرب در سال ۱۹۶۳ تشکیل شد و با شعار حزب بعث، یعنی برقراری آزادی و وحدت در سایهٔ رهبری واحد، مخالفت کرد و اعلام کردکه حزب و کشور باید از طریق شورا اداره شود. جنبش سوسیالیست‌های عرب، به شدت مخالف سرمایه‌داری و فئودالیسم است و برای رفاه کارگران، کشاورزان و مردم محروم سوریه تلاش می کند.

هـ) جبهه‌ی ملی ترقی خواه سوریه: در پی کودتای اسد در سال ۱۹۷۰ و به دستور فرماندهی حزب بعث، جبهه‌ی ملی ترقی خواه تشکیل گردید. این جبهه، به طوررسمی، درماه مارس ۱۹۷۲ موجودیت خود را اعلام کرد و عهده دار نظارت بر جریانات سیاسی ـ اقتصادی و روابط خارجی سوریه شد.

سیاست های خارجی

سوریه برای بهبود شرایط فعلی کشورهای عرب و اتحاد و تحکیم همبستگی اعراب تلاش می‌کند؛ ازاین رو، سیاست سوریه بر تحکیم نقش اتحادیه‌ی عرب و فعال نمودن مؤسسات آن و ادامه‌ی مبارزه برای رسیدن به وحدت عربی استوار است. به خاطر تأثیر متقابل امنیت دو منطقه‌ی اروپایی و عربی و منافع مشترک دو طرف، سوریه روابطش را با کشورهای اروپایی بر پایه ی همکاری برابر و احترام متقابل ادامه و توسعه می‌دهد.

سوریه برای بهبود و تکامل روابطش با کشورها و مردم آمریکای شمالی و جنوبی می‌کوشد به خصوص برای تحکیم پیوندهایش با مهاجران عرب این کشورها تا بتوانند پلی برای دوستی و همکاری بین میهن خود و آنان باشند.

سوریه به منشور سازمان ملل پایبند است و این پایبندی، به این کشور اجازه می‌دهدکه بخواهد قوانین و قطعنامه‌های مجمع عمومی و شورای امنیت اجرا شوند؛ به خصوص قطعنامه‌هایی که در خصوص نزاع اعراب و اسرائیل صادر شده است تا صلح و امنیت در منطقه محقق گردد.

عضویت در سازمان های بین المللی

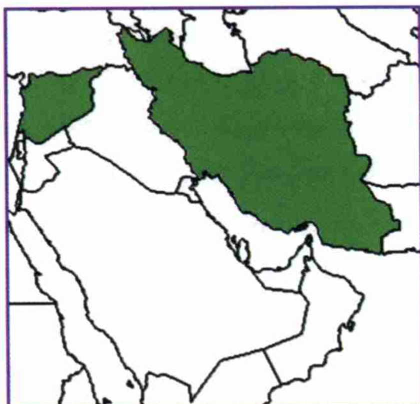
سوریه از سال ۱۹۴۵ به عضویت سازمان ملل متحد درآمد . یونیسف (صندوق کودکان ملل متحد) ، آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول، یونسکو (سازمان آموزشی ، علمی و فرهنگی ملل متحد) ، یونیدو (سازمان توسعه‌ی صنعتی ملل متحد) ، بانک توسعه‌ی اسلامی، اتحادیه عرب، جنبش عدم تعهد و سازمان کنفرانس اسلامی، از دیگر سازمان‌های بین المللی مهمی است که سوریه درآن عضویت دارد.

روابط با ایران

روابط ایران و سوریه قبل پیروزی انقلاب اسلامی، در سطح پایینی قرار داشت. پایین بودن سطح روابط دو کشور، از تفاوت عمده‌ی سیستم حکومتی و اهداف و اصول دو کشور نشأت می‌گرفت. کشور ایران در دوران حکومت پهلوی، مورد حمایت آمریکا و مجری سیاست‌های آن کشور و بزرگ‌ترین حامی و شریک اقتصادی اسرائیل در منطقه بود و کشور سوریه در جبهه‌ی کاملاً مخالف موضع ایران قرار داشت. سوریه کم و بیش از سیاست شوروی دنباله روی می‌کرد و به دلیل جنگ با اسرائیل واشغال بخشی از سرزمینش، با اسرائیل خصومت شدیدی داشت. بنابراین، طبیعی بود که روابط دو کشور ایران و سوریه پیشرفت نکند.

رابطه‌ی سیاسی دو کشور، پس ازاستقلال سوریه در سال ۱۹۴۶ و با تأسیس کنسولگری در دمشق برقرار شد. سال بعد، کنسولگری به سفارت ارتقا یافت و اولین سفیر ایران در دمشق، آغاز به کار کرد. این روابط در سال ۱۹۶۵ به خاطر موضعگیری نخست وزیر وقت سوریه درباره‌ی استان خوزستان رو به تیرگی نهاد. این تیرگی، با کمک‌های مادی و حمایت لفظی دولت وقت ایران ازاعراب، در جنگ ۱۹۶۷ در برابر اسرائیل تا حدودی بهبود یافت. در این راستا، دولت وقت ایران، کمک‌های بسیاری به آوارگان عرب در خاک سوریه کرد. در سال ۱۹۷۱، عده‌ای به طور غیر مجاز وارد سفارت ایران در دمشق شدند و به اموال سفارتخانه آسیب رساندند. نماینده‌ی دولت سوریه به طور رسمی از ایران عذر خواهی نمود؛ اما تجاوز به حریم سفارتخانه‌ی ایران در سال ۱۹۷۷، تکرار شد.

بااین همه، در سال ۱۹۷۴، روابط دو کشور، افزایش یافت. یکی از دلایل این امر، نزدیکی سوریه به ایران، به دنبال شدت گرفتن اختلافات احزاب بعث سوریه و عراق و همزمان، شدت گرفتن اختلافات ایران وعراق درآن سال بود. دلیل دیگر ، کمک‌های مادی دولت ایران به سوریه از جمله اعطای کمکی ۵۰ میلیون دلاری و وام ۱۵۰ میلیون دلاری بود. اعطای این وام و کمک به سوریه، عامل مهمی در بهبود مناسبات کم و بیش سرد با این کشور تلقی شد.

نقطه‌ی عطف روابط دوکشور، قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، سفر۴ روزه‌ی حافظ اسد در دی ماه ۱۹۷۵، به ایران بود. این سفر روابط دو کشور را تا حدودی بهبود بخشید. در پایان این سفر، اعلامیه‌ی مشترک دوکشور صادر شد. در این اعلامیه بر لزوم پایان اشغال اراضی اعراب، استیفای حقوق ملت فلسطین، لزوم برقراری صلح عادلانه درخاورمیانه و عقب نشینی اسرائیل از سرزمین‌های اشغالی، اجرای قطعنامه‌های شورای امنیت در خصوص خاورمیانه و توسعه‌ی روابط دو کشور تأکـید شده بود. به طور کلی، مسأله‌ی مهمی که مانع بهبود روابط دو کشـور می‌شد، روابط گسترده ی ایران با رژیم اسرائیل بود؛ در حالی که سوریه در جبهه ی مقدم مبارزه با آن رژیم قرار داشت. از این رو، تنش در روابط دو کشور همواره باقی ماند تا این که انقلاب اسلامی ایران به پیروزی رسید.

روابط بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

به دنبال پیروزی انقلاب اسلامی، حافظ اسد در پیامی به مقامات ایران، این پیروزی را تبریک گفت و حمایت خود را از انقلاب اسلامی ایران و علاقه‌مندی خود را به آن بیان نمود. گسترش فعالیت نظامی آمریکا در منطقه‌ی خلیج فارس و همچنین خروج رژیم مصر ازصحنه‌ی مقابله با اسرائیل به دنبال عقد معاهده‌ی کمپ دیوید در سال ۱۹۷۸، دو عامل مهم بودند در خاورمیانه و خلیج فارس که علاقه‌مندی سوریه را به ایران بیشتر می کرد. دمشق، انقلاب اسلامی ایران را جایگزین مهم خروج رژیم مصر از کشمکش اعراب و اسرائیل دانست و از آن حمایت کرد.

نیاز شدید سوریه به پشتیبانی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران در تقویت بنیه‌ی اقتصادی وخرید تسلیحات پیشرفته، یکی دیگر از عوامل جذب سوریه به سوی ایران بود. جمهوری اسلامی ایران نیز در راستای مبارزه با رژیم اسرائیل، نفت را با تسهیلات ویژه و قیمت نازل به سوریه می‌فروخت. تحکیم مناسبات دو جانبه و همچنین ارزیابی مجدد تحولات منطقه‌ی خاورمیانه و مسائل مهم و مشترک میان دو کشور در سفر حافظ اسد به تهران در سپتامبر ۱۹۹۰ و پس از آن ، دیدار آقای رفسنجانی ـ رئیس جمهور وقت ایران ـ از دمشق درآوریل ۱۹۹۱ مورد بررسی دو جانبه قرار گرفت. سوریه همواره جمهوری اسلامی ایران را بزرگترین پشتیبان مسائل جهـان عـرب می‌داند و برای ایجاد ائتلاف استراتژیک میان ایران و کشـورهای عـرب در منطقه‌ی خاورمیانه می کوشد. سـوریه و جمهـوری اسـلامی ایران، دیدگاه‌های مشترک و گاه متناقضی دارند که رهبری حافظ اسد و پس از او فرزندش بشاراسد و پشتیبانی بی دریغ وصادقانه‌ی رهبران جمهوری اسلامی ایران از سوریه در برابر تجاوز احتمالی رژیم اسرائیل، اختلاف نظرها را تحت الشعاع قرار داده و گسترش مناسبات را تداوم بخشیده است. ایران و سوریه از هم پیمانان مهم و استراتژیک یکدیگرند. از این رو رفت و آمدهای متعددی در سطوح مختلف بین دو کشور، همواره برقراراست.

روابط اقتصادی

روابط اقتصادی دو کشور، پس از شروع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، بیشتر شکوفا شد. دراواخر سال ۱۳۶۰ هجری شمسی با سفر هیأت عالی رتبه‌ی سیاسی ـ اقتصادی سوریه به تهران، روابط اقتصادی دو کشور برنامه ریزی شد. در پایان مذاکرات چهار روزه‌ی این هیأت، بیانیه‌ی مشترک سیاسی، پروتکل بازرگانی و قراردادی نفتی بین دو کشور امضا شد. بر اساس توافقات به عمل آمده، قرار شد ایران به مدت یک سال، حدود ۹ میلیون تن نفت خام به کشور سوریه صادر کند و سوریه نیز کلیه‌ی نیاز فسفات ایران را تأمین نماید؛ همچنین ایران متعهد شد مقدار زیادی صادرات غیر نفتی از جمله لوازم صنعتی و کشاورزی به سوریه داشته باشد. بااین قرارداد، روابط اقتصادی دوکشور،گسترش بسیار یافت وهنوز ادامه دارد. از جمله توافق‌های بعدی، توافق بر سر تشکیل نمایشگاه‌های اختصاصی دو طرف در کشـورهای یکدیگـر، تبادل کارشناس بین ارگان‌های فنی و صنعتی، تشکیل کمیته‌های مشترک بازرگانی، همکاری در زمینه‌های بانکی، مالی و زمینه‌های دیگر بود.

البته لازم به ذکر است که روابط دو کشور با ملاحظات خاص سیاسی همراه بوده و کمتر به جنبه‌ی اقتصادی آن توجه شده است.

محصولات صنعتی و عمرانی، خدمات فنی و مهندسی، لوازم بهداشتی وشیمیایی، وسایل نقلیه، محصولات کشاورزی، منسوجات، فرش، جواهر و زیورآلات از کالاهای عمده‌ی صادراتی ایران به سوریه است.

روابط فرهنگی

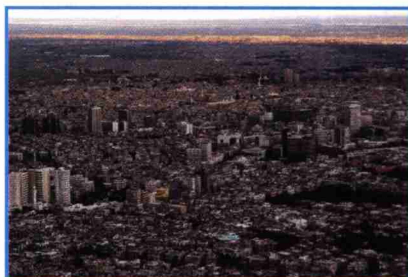
ایران و سوریه، روابط فرهنگی ـ تاریخی دیرینه دارند. در دوران معاصر، این روابط، از سال ۱۹۵۳ (۱۳۳۲ هجری شمسی) شروع شده و تا کنون با فراز و فرودهایی ادامه یافته است. ابعاد و چگونگی این روابط، بر اساس توافق نامه ای فرهنگی است که در اسفند ماه سال ۱۳۶۳ هجری شمسی میان دو کشور در تهران به امضاء رسید. بر اساس این توافق نامه، هر چند وقت یک بار، نمایشگاه‌هایی از کارهای هنری و دستی، نمایشگاه کتاب و نمایشگاه فیلم و عکس در شهرهای مختلف سوریه برگزار می‌شود. در کنار برپایی این گونه نمایشگاه‌ها، باید به برگزاری اردوهای آموزشی ـ علمی در دوکشور و تبادل دانشجو نیز اشاره کرد. افزون بر این، سالانه هزاران نفراز سراسر ایران، ازراه های زمینی و هوایی برای زیارت اماکن مقدس و بازدید از کشور سوریه به این کشور سفر می‌کنند؛ به طوری که از تهران و برخی شهرهای دیگر، در طول سال، پروازهای منظم به دمشق انجام می‌شود و مسافران و کاروانیان را به مقصد می‌رسانند. سوریه بعد از عربستان، بیشترین زائر ایرانی را پذیرایی می‌کند. مشکلات موجود درعراق و ناامنی‌های آن کشور، در جذب زائران و مسافران سوریه تأثیر می‌گذارد. همچنین ایران برای بازسازی اماکن مقدس و تاریخی سوریه، از جمله زینبیه ـ آرامگاه زینب کبری (س) اقدامات و کمک‌های مؤثری به سوریه نموده است .

نام و آدرس سفارتخانه و نمایندگی های ایران در سوریه

نام نمایندگی	آدرس	تلفن	نمابر	سایت و پست الکترونیک
سفارت جمهوری اسلامی ایران	دمشق ـ اتوبان المزه ـ جنب بیمارستان رازی	کد دمشق ۰۰۹۶۳۱۱ ۶۱۲۰۸۰۰	۶۱۱۰۹۹۷	WWW.IRANEMBASSY.NET Email:DAMASCUS@MFA.GOV.IR
رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	دمشق ـ میدان مرجع ـ خیابان بحصه، ص. پ. ۹۳۵۱	۲۳۱۱۱۴۹-۵۱	۲۳۱۱۱۴۷	damascus@icro.ir
دفتر حج و زیارت	دمشق ـ میدان مرجع ـ خیابان بحصه	۲۳۱۱۱۶۵	۲۳۱۱۱۶۹	WWW.HAWZAT-IMAM.COM Email:HAJ_BESE@YAHOO.COM
دفتر بعثه مقام معظم رهبری	دمشق ـ میدان مرجع ـ خیابان بحصه	۲۳۱۱۱۶۶		
دفتر نمایندگی ولی فقیه	زینبیه ـ میدان حجیره ـ جنب چاپخانه ابن حیان	۶۴۱۵۸۴۷	۶۴۷۲۶۲۹	WWW.AL-IMAM.ORG Email:AL-IMAM@AL-IMAM.ORG
سرپرستی مدارس جمهوری اسلامی ایران	دمشق ـ کفرسوسه	۲۳۱۶۱۶۵		WWW.IRANSCHOOLINSY.COM Email:INFO@IRANSCHOOLINSY.COM
دفتر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران	دمشق ـ اتوبان المزه ـ ساختمان العدل ـ طبقه اول	۶۱۱۳۶۳۶	۶۱۳۴۹۷۶	WWW.IRIBNEWS.IR Email:IRIB@AYA.SY
دفتر خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران	دمشق ـ اتوبان المزه ـ نرسیده به جامع الاکرام ـ یک ایستگاه بعد از سفارت	۶۱۱۴۶۹۶	۶۱۱۱۳۰۶	WWW.IRNA.IR Email:IRNADAM@SCS-NET.ORG
دفتر هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران	دمشق ـ میدان یوسف العظمه ـ خیابان میسلون ـ مقابل هتل شام	۲۲۲۶۴۳۱	۲۱۷۹۱۱	WWW.IRANAIR.COM Email.IRF@MAIL.SY
حوزه امام خمینی	دمشق ـ بعد از مقام حضرت زینب(س) ـ خیابان بلدیه ـ مقابل مضافه الفاطمیه	۶۴۷۳۹۳۴	۶۴۷۲۰۷۵	WWW.HAWZAT-IMAM.COM Email:HOWZEH_SY@HOTMAIL.COM

مناطق دیدنی و معروف

دمشق Damascus

دمشق یکی از کهنترین شهرهای جهان است و در قرن چهارم پیش از میلاد پایه‌گذاری شده است. در نوشته‌ای هیروگلیفی که از ۱۵ قرن قبل از میلاد به دست آمده است، نام **تمسقـو** یا **دماسکو** دیده می‌شود. همین واژه را در آثار معبد **کرنک** ـ که متعلق به ۱۸ قرن پیش از میلاد است ـ نیز می‌توان دید. با وجود این، برای دمشق، نام های زیادی در طول تاریخ ذکر شده است که هر یک بیانگر قدمت تاریخی این شهر باستانی است.**جلق، جیرون، ارم، ذات العماد، عذراء، بیت رامون، عین الشرق، باب الکعبه، قسطاط المسلمین** از دیگر نام‌های این شهر است. دمشق با ۴/۵۰۰/۰۰۰ نفر جمعیت، در سال ۲۰۰۵، در جنوب غربی کشور سوریه قرار دارد و پایتخت این کشور است. بخش مرکزی دمشق پرجمعیت‌ترین ناحیهٔ سوریه است و قدیمی‌ترین شهر باقیمانده از دوران باستان در این کشور است. رشته کوه‌های کشور لبنان، وضعیت آب و هوایی این شهر را به شدت تحت الشعاع قرار داده است.

این شهر از دو بخش مشخص تشکیل شده است:

۱ـ بخش قدیمی که برج و باروی شهر با دروازه های آن، دژ تاریخی و مسجد جامع اموی در آن قرار دارد. این بخش با کوچه‌های تنگ و باریک و خانه‌های به هم چسبیده مشخص می‌شود که در ساختمان آن‌ها سنگ و گل و چوب به کار رفته است. این بخش در حاشیه‌ی جنوبی رودخانه‌ی **بردی** قرار دارد؛

۲ـ بخش جدید دمشق که در شمال رودخانه‌ی بردی واقع است، ساختمان‌های بزرگ و چند طبقه دارد؛ در ساخت آن‌ها از مصالح جدید استفاده شده و دارای خیابان‌های عریض و وسیع است. در این بخش، دانشگاه دمشق، مرکز فرهنگی و کتابخانه‌ی **معظم الاسد** و مراکز مهم دیگر همچون سفارتخانه‌های کشورهای مختلف واقع است.

اطراف شهر دمشق نواحی سر سبز و دیدنی و باغ‌های میوه است که آثار تاریخی و بناهای قدیمی نیز دارد؛ مثل **زبدانی، بقّین، حالیا، بلودان، عین الفیجه، معولا، صیدنایا، صبوره و یعفور.**

در میان محصولات باغی کشور سوریه، زردالوهای شهر دمشق به خاطر تنوع و طعم لذیذ آن، شهرت زیادی دارند. در این منطقه، انواع زردآلو پرورش داده می شود، که امروزه سه گونه ی آن بسیار معروف است: **حموی، بلدی وکلابی.**

صنایع دستی دمشق نیز از گذشته‌های دور، قابل توجه بوده است. این صنایع، شامل ساخت و تولید شمشیرهای فولادی، چاقو، حریر گل دار، ابریشم بافی، پارچه های ابریشمی گل برجسته و زیور آلات است.

مشهورترین بازارها و اماکن خرید شهر دمشق عبارت است از: بازار **حمیدیه** که منتهی به جامع اموی می‌شود و از قدیمی‌ترین بازارهای دمشـق است . سبب نام‌گـذاری آن وجود مدرسه‌ی **احمدیه** است؛ بازار **مدحت پاشا (الحریقه)**، به موازات بازار حمیدیه و با فاصله‌ی کمی از آن قرار دارد؛ بازار **درویشیه**، بین حمیدیه و مدحت پاشا قرار دارد و قدمت آن به دوران ایوبی‌ها می‌رسد؛ بازار **العماره** که در مدخل جنوبی مرقد مطهر حضرت رقیه (س) قرار دارد؛ بازار **آزاد (سوق الحره)** ، که ویژه‌ی عرضه‌ی اجناس به ایرانیان در میدان جمارک (گمرک) تأسیس شده است؛ بازار **صالحیه**، در میدان صالحیه و داخل شهر دمشق واقع شده است؛ بازار **باب توما**، در محله‌ی مسیحی نشین باب توما واقع شده است؛ بازار **بقّین** که در منطقه‌ی خوش آب و هوای زبدانی در جاده‌ی دمشق و بیروت است و منطقه‌ی **حلبونی** برای خرید کتب و نوارهای صوتی که جنب ایستگاه قدیم راه آهن دمشق است. سردترین ایام سال در دمشق، دی ماه است که دما در شبهاگاهی تا صفر درجه می‌رسد و گرمترین ایام سال، تیر و مرداد است که دما تا ۳۷ درجه افزایش می‌یابد. بیشترین بارندگی از آبان تا اسفند است. متوسط بارندگی سالانه‌ی دمشق، حدود ۲۲۰ میلی متر گزارش شده است.

بازار حمدیه

ابواب تاریخی دمشق

در گذشته، شهرهایی که موقعیت خاص نظامی و جغرافیایی داشته، بوسیله دیوارهایی که گرداگرد آن کشیده می‌شد حفاظت می‌گردید، زیرا هر لحظه امکان هجوم نیروهای دشمن به آن شهر می‌رفت. دمشق نیز به لحاظ وضعیت خاص خود، همواره در معرض تهاجم‌ها و تاخت و تازهای مکرر بوده و به همین منظور گرداگرد آن، دو حصار کشیده شده بود. در آن دوران ابعاد شهر بطور مستطیل بوده که از شرق به غرب آن یعنی از باب الجابیه تا باب الشرقی ۱۵۰۰ متر و از شمال تا جنوب آن یعنی از باب الفرادیس تا باب الصغیر حدود ۷۵۰۰ متر طول داشت. چون این شهر با دیوار بطور کامل محصور گشته بود؛ لذا برای ورود و خروج مردم ابواب و درهایی قرار داده بودند. قسمت‌هایی از این دیوارها در دوره رومی‌ها ساخته شده و ابواب آن نیز متعلق به آن دوران بود که تاکنون نیز باقی مانده و قسمت‌هایی از آن نیز به دوران‌های اسلامی تعلق دارد. ابواب اصلی شهر عبارتند از:

۱ـ باب توما:

این دروازه در سمت شمال شرقی شهر واقع شده واز بناهای دوران رومی ها است.

۲ـ باب شرقی :

یکی دیگر از ابواب اصلی بازمانده از دوران رومی ها است که در سمت شرق شهر قرار داشته و دارای سه دهانه بوده که دهانه بزرگ در وسط و دو دهانه کوچک نیز در دو طرف آن واقع شده است. (باب شرقی) در نزدیکی باب توما بوده و دارای یک مأذنه و دیواره ای بزرگ است که تا میدان مجاور نیز کشیده شده است.

۳ـ باب الفرادیس:

در سمت شمال دمشق بوده و به باب العماره نیز معروف است. (باب الفرادیس) در کنار حرم حضرت رقیه(شمال غربی) و در مدخل سوق (العماره) قرار دارد. دیوارهای سنگی این دروازه به سختی قابل رویت است زیرا در داخل بازار و دکان ها محو شده است.

٤ـ باب الصغیر:

این دروازه بیشتر به علت قبـرستان(باب الصغـیر) مشهور و چون از سایر ابواب دمشق کوچک‌تر بوده به (باب الصغیر) معروف گشته و همین نام نیز بر قبرستان کنار آن که محل دفن بسیاری از صحابه و فرزندان ائمه و سادات و... می‌باشد اطلاق شده است.

٥ ـ باب السلام:

در شمال دمشق و حدود پانصد متر پائین تر از(باب توما) یعنی انتهای دیواره شمال غربی آن که در جوار نهری کوچک می‌باشد قرار دارد.

٦ ـ باب الفرج:

کمی پائین تر از باب الفرادیس (در شمال شهر) و در داخل بازار(النماخلیه) قرار دارد.

٧ـ باب کیسان:

این دروازه در جنوب شرقی شهر و در غرب باب شرقی بوده که عمدتاً مسدود می‌شده است.

٨ ـ باب الجناز:

در غرب دمشق قرار داشت و به باب النصر و باب دارالسعاده نیز معروف بوده است.

٩ـ باب الحدید:

این دروازه مخصوص قلعه دمشق بود که از آهن خالص ساخته شده و لذا نام (باب الحدید) بر خود گرفته است .

١٠ـ باب الجابیه :

این دروازه همانند باب شرقی سه دهانه داشت. باب الجابیه که از سه طریق به باب شرقی متصل بود در غرب شهر قرار داشته و به شارع مستقیم (بازار مدحت پاشا) متصل است.

اماکن زیارتی و دیدنی شهر دمشق

مرقد و مزار عقیله ی بنی هاشم، زینب کبری (س)

یکی از زیارتگاه های بسیار مهم و مورد توجه همه ی مذاهب اسلامی در دمشق، مرقد مطهر زینب کبری (س) ، دختر امیرالمومنین علی(ع) است که همواره خیل مشتاقان و ارادتمندان آن بانوی فداکار و بزرگوار از سرزمین های اسلامی - به ویژه ایران- برای زیارت مرقدش، عازم این سرزمین می گردند.

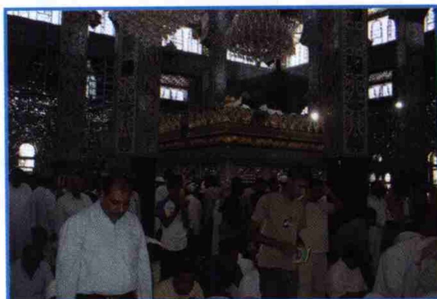
حضرت زینب (س) ، در سال ششم هجری (دو سال بعد از امام حسین (ع)) در مدینه متولد شدند. ایشان سومین فرزند حضرت علی (ع) و فاطمه زهرا(س) بودند. خردمندی، پرهیزگاری، شجاعت ، پاکدامنی، نجابت، سخنوری و استقامت از خصایص این بانوی بزرگوار بود. پس از شهادت حضرت امام حسین (ع) در دهم محرم سال ۶۰ هجری، از کربلا تا کوفه و از کوفه تا شام و از شام تا مدینه، ملجأ و مایه‌ی تسلی خاطر آزرده ی اسرای کربلا بودند و با خطابه‌ی آتشین خویش، توطئه‌های پلید یزیدیان را بر ملا ساختند. حضرت زینب(س) پس از چند روز توقف در دمشق، همراه کاروان اسرای کربلا به مدینه بازگشت، در واقعه حره به سال ۶۲ هجری و یا سال قحطی مدینه همراه همسرش عبدالله جعفر که در دمشق زمین‌های داشت به این شهر مهاجرت کردند. سرانجام در ۱۴ ماه رجب سال ۶۲ هجری در پنجاه و هفت سالگی دیده از جهان فرو بستند. محققان و دانش‌پژوهان شیعه و سنی، تحقیقات بسیار گسترده‌ای را درباره‌ی محل دفن زینب کبری(س) انجام داده‌اند و شک نیست که آن بانوی ارجمند در شهرک راویه‌ی دمشق مدفونند.

قریه‌ای که حضرت زینب (س) در آن به خاک سپرده شده‌اند، در گذشته به **راویه** شهرت داشته و اکنون به **زینبیه** مشهور است. در حال حاضر، این قریه متصل به شهر و در هفت کیلومتری شرق دمشق قدیم به طرف فرودگاه واقع است. در خیابان اصلی این شهرک، گنبد و مأذنه‌های مرقد آن بانوی گرامی، از دور دیده می‌شود. گنبد این مرقد، طلایی است و در سمت

شرقی و غربی آن دو مناره‌ی کاشی کاری شده قرار دارد.

در مدخل درِ غربی حرم و سمت راست آن، اتاقکی دیده می‌شود که در آن سه قبر وجود دارد که یکی از آن‌ها قبر آیت ا... **سید حسن یوسف مکی عاملی** و دیگری آرامگاه مرحوم **محسن الامین عاملی**، نویسنده‌ی کتاب معروف **اعیان الشیعه** و سومین آنها، مزار دختر **میرزا تقی بهبهانی** است. در سمت شرق صحن مطهر، مصلای زینبیه قرار دارد که به همت مسؤولان و مردم ایران ساخته شده است و مراسم نماز جماعت، دعای کمیل، نماز جمعه و برخی مراسم دیگر در آن برگزار می گردد. این شبستان، نسبتاً وسیع است.(مساحت کل حرم حدود ده هزار متر مربع است)

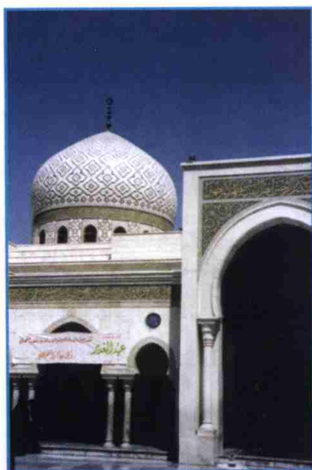

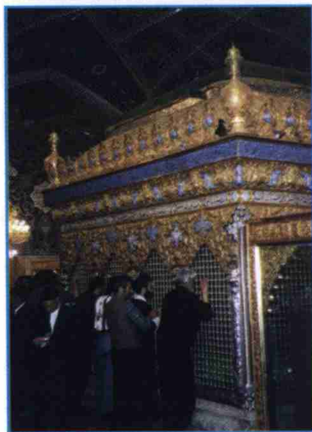
مرقد مطهر آن بانوی بزرگوار، در وسط حرم و در ضریحی نقره‌ای جای گرفته که اطراف آن هشت ستون کاشیکاری شده قرار دارد و گنبد حرم بر آن ستون‌ها استوار شده است. دیوارهای حرم مطهر، تا نصف آن، سنگ سفید و بقیه، آیینه کاری است و جلوه‌ای از هنر و معماری ایرانی اسلامی را نمایش می‌دهد. آغاز توسعه‌ی داخل و خارج حرم و همچنین مناره ها و گنبد آن از حدود بیست سال پیش است و به همت دولت و مردم ایران و همکاری سوریه انجام گرفته است.

مرقد حضرت زینب (س) ، که نوه‌ی رسول خدا (ص) و فرزند بهترین حامی و یاور او، علـی (ع) و خواهر شهید مظلوم کربلا (حسین بن علی) است، زیارتگاه عامۀ مردم دمشق و کشورهای مختلف است و مشتاقان آن حضرت به مقصد زیارت آن بانوی مظلوم و ستمدیده، با هر گونه وابستگی و اعتقاد مذهبی، فرسنگ ها راه می پیمایند و به این قریه‌ی کوچک می‌آیند. در بین اهل سنت نیز عقیله‌ی بنی هاشم حرمت و وجاهت ویژه‌ای دارد.

مقام و مرقد حضرت رقیه (س)

یکی از زیارتگاه‌هایی است که پس از مرقد مطهر زینب کبری (س) مورد توجه مذاهب اسلامی و به ویژه شیعیان است. حضرت رقیه (س) ، دختر معصوم و کودک خردسال امام حسین (ع) است که در سال ۵۷ هجری به دنیا آمد. در اوان کودکی، مادر را از دست داد و در دامان عمه‌اش حضرت زینب (س) تربیت شد. در سال ۶۰، همراه پدر با کاروان حسینی راهی کربلا گشت و پس از شهادت پدر و ورود اسرای کربلا به شام، آن‌ها را در خرابه‌ای نزدیک کاخ یزید، اسکان دادند. حضرت رقیه(س) که سه ساله بود برای دیدن پدر بی تابی می کرد.

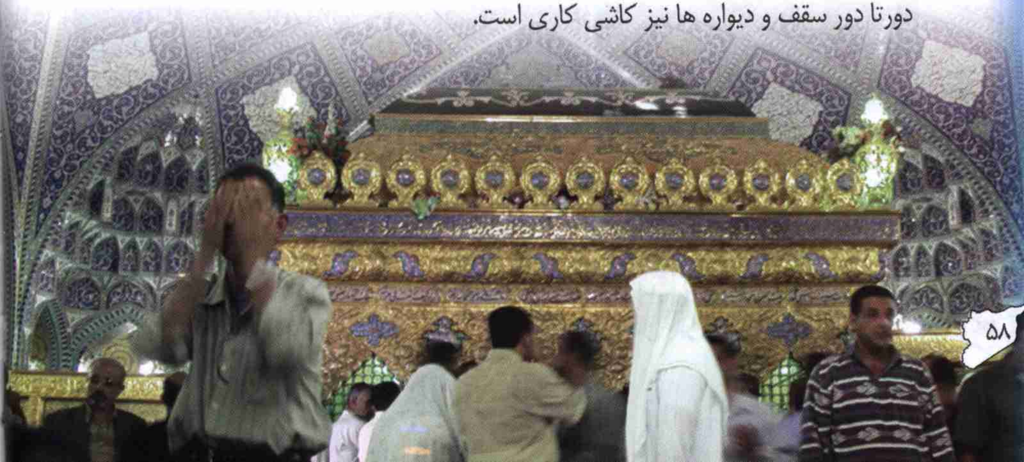

در این حال، به دستور یزید، سر بریده‌ی پدر را نزد او بردند و وی از فرط غم و اندوه، سر پدر را به دامن گرفت و با وی نجوا می‌کرد تا سرانجام در همان حال، جان به جان آفرین تسلیم نمود. حرم مطهر ایشان در محل خرابه‌های شام و در شمال غربی یکی از محله‌های قدیمی شهر دمشق و کنار گورستانی عمومی به نام **باب الفرادیس** است. چون فضای آن گنجایش زوار را نداشت، مرحوم شیخ **نصر ا... خلخالی** در صدد توسعه‌ی مرقد و حرم برآمد؛ اما ادامه‌ی کار به همت جمهوری اسلامی ایران و با حضور مقامات سوریه آغاز شد.

مساحت ساختمان حرم بیش از چهار هزار متر مربع است که ششصد متر مربع از آن، صحن و فضای باز است و بقیه را حـرم و شبستان آن و مسجد دیگری تشکیل می‌دهد که در مجاورت ضریح ساخته شده است.

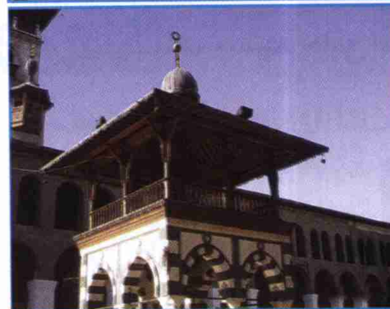
نوع معماری که اکنون در بنای حرم به کار رفته، معماری ایرانی ـ اسلامی است. صحن مسجد که گرداگرد آن ایوانی مسقف به اندازه ی یک و نیم متر، است. با ستـون‌های بسیار زیبای سنگی سفید و به صورت کنگره‌ای تزیین شده است. گنبد آن به کلی تعویض و بر اساس معماری ایرانی ساخته شده و دوازده ستون مرمرین در داخل حرم، آن را نگه داشته است. دورتا دور سقف و دیواره ها نیز کاشی کاری است.

مسجد جامع اموی

مسجد اموی یکی از شاهکارهای درخشان تمدن و فرهنگ اسلامی است و قدمت و سابقه ی آن به دوران هزار و چهارصد ساله‌ی اسلامی محدود نمی‌شود، بلکه ریشه و بنیانی چهار هزار ساله در تاریخ بشریت دارد و در حقیقت، بیانگر سیر و تاریخچه‌ی تحول و دگرگونی ادیان و مذاهب است.

چهار هزار سال پیش، این مسجد، آتشکده بوده است. بعدها با تسلط **آرامی‌ها**، این محل، به معبد پرستش خدای آنان، **حدد** تبدیل شد و با سیطره‌ی مصری‌ها بر شام، معبد خدایان ایشان یعنی **رامون و آمون**، شد. پس از چندی، یونانیان با تصرف این سرزمین، این مکان را معبد خود قرار دادند و تا قرن اول میلادی در این مکان، خدایان خود را می‌پرستیدند. با حضور رومیان در شام، این محل به معبد پرستش خدای رومیان، **ژوپیتر**، تبدیل شد. با گسترش مسیحیت، بخشی از این معبد به کنیسه تبدیل شد و **قدیس یوحنا** یا **ماری یوحنا** خوانده می‌شد. سرانجام در سال ۱۷ هجری، با فتح دمشق به دست مسلمانان، این معبد به مسجد تبدیل شد و نیمی از آن بر اساس توافقی که صورت پذیرفت، به صورت کلیسا باقی ماند. بعدا در توافقی دیگر کل بنا تبدیل به مسجد شد. مسجد جامع اموی یکی از شگفتی‌های هنر معماری اسلامی و رومی است؛ زیرا در ساخت آن، علاوه بر معماران مسلمان، از مهندسان رومی نیز کمک گرفته شده است. **ولید بن عبدالملک** در ابتدا طرح بنای آن را به روم فرستاد و دوازده هزار نفر از معماران و مهندسان آن سرزمین را برای ساخت آن به دمشق دعوت کرد. ابعاد بنا در ابتدا ۱۵۰×۱۰۰ متر بود ولی با توسعه‌های مختلف وسعت بیشتری پیدا کرد.

این مسجد، چهار محراب به نام چهار گروه اهل سنت (حنفی، حنبلی، شافعی و مالکی) دارد. در داخل آن، منبری هست که امام سجاد (ع) خطبه‌ی آتشین خود را در مجلس یزید برآن ایراد فرمودند. در صحن مسجد، سه قبه (قبه المال، قبه الغواره و قبه الساعات) و سه گنبد کوچک ساخته شده است. سه در (باب الـزیاده یا باب الساعات، باب جیرون و باب الناطفـین) و سه مناره‌ی شرقی، شمالی و غربی، از مشخصه‌های دیگر این مسجد است. در زوایای چهارگانه‌ی مسجد جامع اموی، چهار مشهد به نام صحابه‌ی رسول خدا (ص) موجود است که شامل مشهد حضرت علی (ع) در شمال شرقی مسجد، مشهد ابی بکر در شرق مسجد، مشهد عمر در غرب مسجد و مشهد عثمان در سمت شمال مسجد است.

شبستان جامع اموی

شبستان مسجد، بیست ستون در سمت شرق و بیست سـتون درسمت غرب دارد و چهار سـتون اصلی و بزرگ به ابعـاد ۳×۲ متر در وسط آن قرار دارد که پایه‌های گنبد بزرگ مسجد یعنی **قبه النسر** هستند. محراب‌های چهارگانه، **مصحب عثمانی**، منبر مسجد و محل غسل تعمید مسیحیان، از دیگر قسمت‌های مهم این مسجد است.

آثار و مقام انبیا در مسجد جامع اموی

الف ـ قبر و مقام حضرت هود (ع)

درروضه الانام آمده است که قبر حضرت هود (ع) در سمت چپ مقام **رأس یحیی**، در مقابل ستون چهارم در دیوار قبله از سمت شرق شبستان است.

ب ـ مقام حضرت خضر (ع)

گفته شده حضرت خضر نبی(ع) همواره در مسجد اموی نماز می گزارده است. مکان نماز ایشان در سمت شرق قبله، جنوب شرقی و نزدیک منارهٔ شرقی بوده است. اکنون نزدیک به محراب اصلی مسجد و به موازات مقام هود، بر دیوار قبله، عنوان **«هذا مقام خضرالنبی»** بر تابلویی سبز دیده می شود.

ج ـ مکان نزول حضرت عیسی (ع)

مسلم از **اوس بن اوس** و ایشان از رسول خدا نقل کرده است که حضرت عیسی بن مریم، کنار مناره‌ی شرقی دمشق، یعنی جامع اموی نزول خواهد کرد و کنارآن مناره، قطعه سنگی است که حضرت موسی در کوه طور با عصای خود برآن زد و دوازده چشمه جاری شده است.

د- مقام و محل دفن سر حضرت یحیی (ع)

گفته شده سر حضرت یحیی (ع) در ابتدا از دمشق به **بعلبک** منتقل شد و پس از آن به حمص و آنگاه در قلعه‌ی حلب قرار داده شد. هنگام تسلط مغول بر حلب و قلعه‌ی آن، این سر به مکان جامع دمشق منتقل گردید. اکنون مدفن رأس حضرت یحیی(ع) در داخل شبستان جامع اموی و نیمه‌ی شرقی آن قرار گرفته است. مقام به صورت مربعی با ستون‌هایی رنگی سفید است که در فاصله‌ی میان آنها پنجره‌ای ضریح مانند قرار گرفته است. در بالای این مقام، گنبدی کوچک بین دو ستون قرار دارد که با رنگ سبز تزیین شده است. داخل مقام، مقبره و سنگ قبر بزرگی است که با پارچه‌ی سبز رنگ پوشانیده شده است.

مقام رأس الحسین(ع)

بعد از واقعه ی کربلا به دستور یزید سر امام حسین (ع) را همراه با سایر سرهای شهدا سه روز بر باب القصر آویزان کردند. پس از آن مدت، سر مبارک امام حسین (ع) را پایین آورده و در گوشه‌ی شمال شرقی مسجد در اطاقکی قرار دادند. این سر، چند روز در این مکان قرار داشت. بعدها در آن جا بقعه ای به یادبود این حادثه عظیم ساختند که به رأس الحسین(ع) شهرت یافت.

از دیگر مساجد تاریخی دمشق می توان به **مسجد السادات** ـ یکی از قدیمی ترین مساجد دمشق بعد از جامع اموی ـ مسجد **باب المصلی**، مسجد **عائله** و **عویله** در جنوب دمشق، مسجد **الاقصاب**، مسجد **ابن ابی کعب النصاری**، جامع **قیمریه**، جامع **ابی درداء**، جامع **هشام**، جامع **جراح**، جامع **درویشیه**، جامع **سیباهیه**، جامع **نقشبندیه**، جامع **احمدیه** و جامع **سنانیه** اشاره کرد.

مدارس تاریخی دمشق

در دمشق، هر یک از فرقه‌های اهل سنت از قبیل - شافعی‌ها، مالکی‌ها، حنبلی‌ها و حنفی‌ها برای خود مدرسه‌ای ساخته و به تعلیم و آموزش فقه مذهب خویش می‌پرداخته‌اند. قدیمی‌ترین مدرسه یا دارالقرآنی که در دمشق ساخته شده، مدرسه‌ی **الرشائیه** بود که در سال ۴۴۴ هجری **رشاء بن نظیف بن ماشاءالله** تأسیس کرد و پس از آن، مدارس دیگری ساخته شدند. در مجموع، بیش از پانصد مدرسه در این شهر ساخته شده است. برخی دیگر از مدارس تاریخی شهر دمشق، عبارتند از:

مدرسه‌ی نوریه‌ی کبری

از قدیمی‌ترین مدارس دمشق، مدرسه‌ی نوریه‌ی کبری است که در سال ۵۵۶ هجری **نورالدین محمود زنگی** ـ یکی از امرای بزرگ شام و از فاتحان جنگ‌های صلیبی ملقب به **شهید** ـ ساخته است. این مدرسه اولین دارالحدیثی بود که ساخته شد.

مدرسه‌ی عادلیه‌ی کبری

یکی دیگر از مدارس مشهور و قدیمی دمشق، مدرسه **عادلیه‌ی کبری** است که **ملک عادل سیف الدین ابی بکر بن ایوب** - برادر سلطان صلاح الدین ایوبی فاتح جنگ های صلیبی ـ در سال ۶۱۲ هجری ساخته است. این مدرسه نقش مهمی در رشد علوم شرعی و اسلامی داشته است. در این مکان، **ابو شامه، الروضتین** خویش را تألیف کرده و مورخ معروف، ابن خلکان، کتاب‌ها و از آن جمله **فیات الاعیان** خویش را نوشته است. **ابن خلدون**، جامعه شناس بزرگ اسلامی و **ابن مالک**، صاحب **الفیه** نیز در این مدرسه تدریس می‌کرده‌اند.

در سال ۱۹۱۹، این مدرسه محل موزه‌ی ملی دمشق و سپس محل فرهنگستان شد و اکنون مدرسه است. نمـای بیرونی آن از سنگ‌های تراشیده‌ی بزرگ است و گنبدی به رنگ قرمز دارد. این مدرسه در سمت راست درب شرقی جامع اموی قرار دارد.

مدرسه‌ی ظاهریه‌ی کبری

این مدرسه یکی دیگر از مدارس قدیمی و مشهور دمشق است که **ملک بن ظاهر بیبرس بند قداری** ـ یکی از امرای بزرگ شام و از فرمانروایان و فاتحان جنگ‌های صلیبی ـ به سال ۶۷۶ هجری ساخته است.

مقبره صلاح الدین ایوبی

مدرسه‌ی ظاهریه، بعدها به بزرگترین کتابخانه‌ی دمشق به نام **دارالکتب الظاهریه** تبدیل شد که درآن دهها هزار نسخه‌ی خطی و نفیس نگهداری می‌شود.

مدرسه‌ی **عزیزیه** که مقبره‌ی **صلاح الدین ایوبی** در آن قرار دارد، مدرسه‌ی **سمیساطیه**، مدرسه‌ی **جوزیه**، مدرسه‌ی **جقمقیه**، مدرسه‌ی **شامیه** از دیگر مدارس تاریخی و مشهور شهر دمشق هستند.

قبرستان باب الصغیر

قبرستان باب الصغیر یکی از قبرستان‌های بسیار مهم و تاریخی دمشق است . این قبرستان در نزدیکی باب الصغیر که یکی از دروازه‌های اصلی شهر قدیمی دمشق است قرار داشته و وجه تسمیه آن نیز به همین علت است .

الف - قبور فرزندان گرامی ائمه اطهار (ع) در باب الصغیر:

۱) قبر سکینه دختر امام حسین (ع)

آمنه ، ملقب به سکینه یکی از دختران حضرت امام حسین (ع) بود که در فاجعه کربلا حضور داشت . مادر وی رباب بنت امراء القیس بن عدی بن اوس بن جابر بن کعب بن علیم بن جناب بوده است .

قبرسکینه در باب الصغیر ابتدای در اصلی است و دارای گنبدی بزرگ به رنگ سبز می‌باشد که دو گنبد دیگر نیز اطراف آن هستند. بر فراز این مرقد مناره‌ای نیز برنگ سبز دیده می‌شود. قبر سکینه(س)و ام کلثوم زینب صغری دختر امام علی(ع) هر دو داخل یک حجره و شبستان بزرگ است. نمای این مرقد از قبل از دوران عثمانی است که به احتمال زیاد در آن دوران تجدید بنا شده و بر اساس تابلویی که بر در ورودی نصب گردیده در سال ۱۳۳۰هجری قمری نیز مرمت شده است.

۲) قبر ام کلثوم(زینب صغری) دختر امام علی(ع)

در کنار مرقد سکینه ـ دختر امام حسین (ع) ـ قبر ام کلثوم، دختر امام علی(ع) است.

۳) قبر منسوب به فاطمه صغری دختر امام حسین(ع)

فاطمه صغری ـ دختر امام حسین(ع) ـ از ام اسحـاق بنت طلحه بن عبیدالله بن تیمیه بوده است. وی در سال سی ام هجری به دنیا آمد و در واقعه کربلا نیز حدود سی سال سن داشته است. لذا می‌توان گفت از خواهرش سکینه بزرگتر بوده است.

به نظر می‌رسد این قبر متعلق به فاطمه دختر امام حسین (ع) نباشد، چراکه در پائین کتیبه کوفی که بر دیواره سنگ قبر او قرار دارد جمله‌ای با این عنوان مهدی هذا القبر فاطمه بنت احمد بن الحسین الشهید علیه السلام و تاریخ ۴۳۹ هجری دیده می‌شود. لیکن در نظر عامه و خادمین این محل، قبر فاطمه دختر امام حسین (ع) است در حالی که نوشته روی آن حاکی از چیز دیگری است . از طرف دیگر بیشتر منابع روایت می‌کنند که فاطمه صغری در منزل خود یعنی در پشت مسجد النبی وفات یافت و در بقیع به خاک سپرده شد. پس به احتمال زیاد چون روایتی نیز مبنی بر سکونت فاطمه صغری در دمشق نداریم قبر مذکور باید متعلق به نواده امام حسین (ع) باشد نه دختر او.

٤) قبر عبدالله بن جعفر الصادق (ع)

قبر فرزند گرامی امام صادق (ع)، کمی بالاتر از قبر فاطمه صغری و در سمت چپ آن قرار دارد که دارای گنبدی کوچک به رنگ سبز بوده و داخل آن تابوتی چوبین با محفظه‌ای فلزی

دیده می‌شود؛ این قبر فرزند امام ششم شیعیان است .

۵) قبر عبدالله بن سجاد(ع)

قبر عبدالله بن امام زین العابدین (ع) – معروف به عبدالله بن باهر– در کنار دیواره شرقی باب الصغیر قرار دارد که از قبرستان مستقل و راه آن پس از در اصلی قبرستان می باشد. دارای صحن و گنبد سبز و شبستان نسبتاً بزرگی است . اطراف مقبره و مرقد او که در سال ۱۳۳۰ هجری باز سازی شده دیواری کشیده اند که آن را از قبرستان مستقل و مجزا ساخته اند.

ب - مدفن سرهای شهدای کربلا در باب الصغیر

پس از آنکه اهل بیت رسول خدا (ص)را در کربلا به خاک و خون کشیدند، عمر بن سعد دستور داد تا سرهای شهدا را قطع نمایند. پس از این اقدام شنیع، سرها را بین قبایل قسمت نمود تا آنان بدین وسیله به ابن زیاد تقرب جویند. لذا قبیله کنده سیزده سر، به ریاست قیس بن اشعث کندی، قبیله هوازن دوازده سر، به ریاست شمر بن ذی الجوشن، تمیم هفت سر، بنی اسد شانزده سر شهدا را بر نیزه کرده، و در مجموع با ۷۱ سر بریده وارد کوفه شدند.

هنگـام طلوع آفتاب سرهای مقـدس شهدا و کاروان اسرا از باب الساعات وارد مسجد اموی شد. آنگاه به دستور یزید لعنة الله، تمامی سرها به مدت سه روز بر دروازه‌های شهر و مسجد امـوی آویزان گردید. امام زین العابدین(ع) پس از چندی موافقت یزید را گرفت تا سرها را به بدن‌ها ملحق سازد و لذا سر امام حسین (ع) و سایر شهدا را به کربلا برده و به اجساد مطهرشان ملحق فرمود.

در عین حال چند سر از شهدا را در باب الصغیر به خاک سپردند. این سرها عبارتند از:

۱ـ سر مقدس حضرت ابوالفضل العباس(ع).

۲ ـ سر مقدس علی اکبر(ع).

۳ ـ سر مقدس حبیب بن مظاهر(ع) .

محسن الامین در سال ۱۳۳۱ هجری کتیبه‌ای بر بالای در ورودی این مقام با این عبارت دیده بود: هذا رأس عباس و علی بن الحسین علیه السلام و حبیب بن مظاهر. بعدها که ضریحی بر روی این محل گذاشته شد نام شانزده تن ذکر گردید. با توجه به اینکه منابع تاریخی شیعه اذعان دارند بیشتر سرهای کربلا به بدن‌های آنان ملحق شد به نظر نمی‌رسد در این مکان بیش از سه سر بخاک سپرده شده باشد.

ج - مقابر صحابه رسول خدا (ص) در باب الصغیر

۱) قبر منسوب به بلال حبشی

پس از رحلت رسول خدا (ص) وقتی لشکر اسلام برای فتح شام در مدینه آماده عزیمت شد به گفته ابن اعثم، بلال نزد خلیفه آمد و گفت تو مرا آزاد کردی تا کنار تو باقی بمانم و در مسجد رسول خدا(ص) اذان بگویم چنین کردم، ماندم و برای او اذان گفتم، اکنون رسول خدا(ص) از دنیا رفته است و من دوست ندارم پس از او برای کسی اذان بگویم، از تو می‌خواهم که اجازه دهی همراه این لشکر به جهاد در راه خدا بروم که آن را از ماندن بهتر دوست می‌دارم. ابوبکر گفت: هر آنچه خواهی بکن ولی دوست داشتم نزد من در مدینه می‌ماندی و اذان می‌گفتی، بلال نپذیرفت و همراه سعید بن عامر وارد لشکر شد. بلال به دمشق آمد و در آنجا و به قولی در داریا یکی از قریه‌های اطراف دمشق ساکن شده و سرانجام در سال بیست هجری یا به روایتی هفده هجری در خلافت عمر بن خطاب - در سن ۶۳ سالگی - وفات یافت و در باب الصغیر بخاک سپرده شد.

در محل دفن بلال اختلاف است. ابن کثیر قبری که در باب الصغیر به او منسوب است را صحیح ندانسته و محل دفن وی را همان قریه داریا می‌داند. او می گوید قبر باب الصغیر از او نیست بلکه قبر بلال بن ابی الدردا قاضی دمشق است که فردی عابد و زاهد بوده است. در هر حال، قبری که اکنون به نام بلال در باب الصغیر معروف است کمی بالاتر از سکینه و ام کلثوم می باشد؛ این قبر در کنار قبر منسوب به عبد الله بن جعفر طیار است و هر دو در یک بقعه قرار گرفته اند.

۲) قبر منسوب به عبد الله بن ام مکتوم

عبد الله بن ام مکتوم یکی از صحابه جلیل القدر رسول خدا(ص) است. وی کاتب و حافظ قرآن بوده و اغلب به هنگام غزوات رسول خدا (ص) جانشینی آن حضرت در مدینه را بر عهده داشته است.

۳) قبر منسوب به عبد الله بن جعفر بن ابیطالب (ع)

در باب الصغیر قبری منسوب به عبد الله بن جعفر همسر حضرت زینب(س) وجود دارد که قطع به یقین صحت تاریخی ندارد؛ زیرا عبد الله در سال حجاف در مکه وفات یافته و در قبرستان بقیع بخاک سپرده شده است.

٤) قبر اوس بن اوس

اوس بن اوس یکی دیگر از صحابه جلیل القدر رسول خدا(ص) است. مقبره وی اکنون در

مقابل مدرسه صابونیه در سمت دیواره غربی مقبره باب الصغیر است.

۵)واثله بن الاسقع

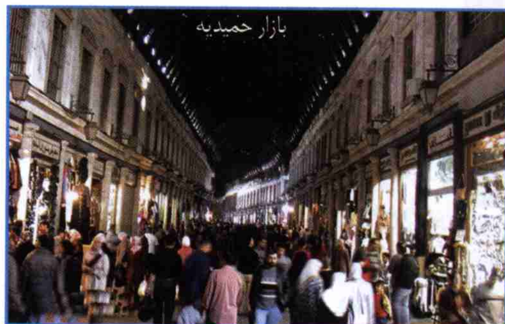
یکی دیگر از صحابه رسول خدا(ص)که همراه اوس بن اوس و عمار بن یاسر و دیگران بر ایوان صفه در مسجد النبی(ص) زندگی می کرد واثله بن الاسقع بود. او آخرین صحابه‌ای بود که در این شهر وفات یافت. واثله پس از شهادت حسین(ع) به شدت خشمگین بوده و همواره به نقل آیه تطهیر که در شان خاندان رسول خدا(ص) نازل شده می پرداخته است.

٦) قبر ابان بن عثمان

ابان بن عثمان فرزند خلیفه سوم و از تابعین است. وی و سه تن دیگر از محدثان و مورخان مشهور مدرسه مدینه در قرن اول هجری، پدران تاریخ نگاری اسلامی محسوب می‌شده و بیشتر محدثان و مورخان از نسل تابعین و غیره به روایات آن استناد می کردند.

در منابع تاریخی نام وی در میان مدفونین در باب الصغیر دیده نشد ولی درسمت چپ مقابر سکینه و عبدالله و حدود دویست متر بالاتر از آنان یعنی پشت مقبره فضه، حجره کوچکی است که بر روی آن نام ابان بن عثمان دیده می‌شود. و داخل آن قبری بوده و بر بالای حجره نیز گنبدی سبز است که رنگ آن ریخته شده است.

بازار های تاریخی دمشق

بازار حمیدیه

بازار حمیدیه ـ سوق الحمیدیه
Souk Al Hamidiyeh

یکی از مشهورترین و بزرگ‌ترین بازارهای دمشق، سوق الحمیدیه است. قدمت آن به طور دقیق مشخص نیست ولی مسلم است که بازار به شکل کنونی آن، به یکباره ساخته نشده و در مقاطع زمانی خاصی، تعمیرات و بازسازی‌هایی درآن انجام شده است. طول بازار ششصد متر و عرض آن پانزده متر است که از خیابان حمیدیه و کنار قلعه‌ی دمشق شروع می‌شود و تا در غربی مسجد جامع اموی امتداد می‌یابد. بقایای ستون‌های معبد ژوپیتر از دوران تسلط رومیان، در انتهای بازار حمیدیه دیده می‌شود.

بازار مدحت پاشا ـ سوق المدحت پاشا ـ Souk medhat pasha

یکی دیگر از بازارهای بزرگ و مشهور کنونی دمشق، سوق المدحت پاشا است. این بازار در عهد رومی‌ها ساخته شده است و در میان مردم دمشق به **سوق الطویل** یا **الطویله** معروف است.

از دیگر بازارهای قدیمی دمشق می توان به بازار **درویشیه**، بازار **العماره** ، بازار **الحریر، الذهبیین، الدهشه، الوارقـین، البزوربین، السـلاح، الحقمق، السـروجبه، المناخلیه و التباقبیه (الباقیه)** اشاره کرد.

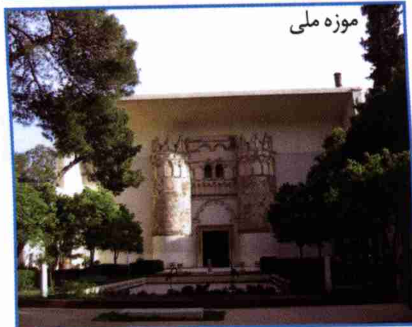
قصر های تاریخی دمشق

جامع سلیمانی

قصر الخضراء یا قصر الاموی

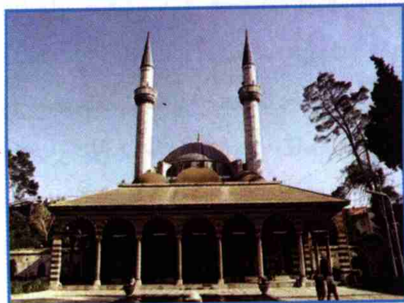
از قدیمی‌ترین و مشهورترین قصرهای دمشق، قصر الخضراء یا قصر الاموی است که دارالاماره‌ی **معاویه بن ابی سفیان** و سپس یزید بن معاویه بوده است. خضراء به معنی سبز است و به دلیل استفاده از سنگ مرمر سبز در ساختمان آن به خضراء شهرت یافته است.

موزه ملی

قصر العظم (قصر اسعد پاشا)

این قصر یکی از زیباترین قصرهای دمشق است که به موزه‌ی ملی تبدیل شده است. قصر العظم، صحنی بسیار بزرگ و ۳۶ اتاق دارد که اکنون هر کدام، بخشی از موزه‌های مردم شناسی، سلاح و جز آن شده است.

قصر الابلق و **بیت السباعی** دیگر قصرهای معروف این شهر است. قلعه‌ی تاریخی و نظامی دمشق، آثار تاریخی مسیحیان دمشق، قبر **جرجس حواری، کنیسهٔ جوبر یا الیاهـو،** کنیسه‌ی مـریم عذراء ، کنیسه‌ی **حواری،** کنیسه‌ی قدیس **یوحنا نیا** و معبد ژوپیتر از دیگر نقاط تاریخی شهر دمشق به شمار می‌آید .

کوه قاسیون

از معروفترین مکان‌های دیدنی دمشق، می‌توان به کوه قاسیون اشاره کرد. گفته شده در پایین این کوه، آدم ابوالبشر سکونت داشته و در بالای آن قابیل، برادرش هابیل را کشته است؛ درشرق آن، حضرت ابراهیم (ع)به دنیا آمده است؛ در سمت غرب آن، حضرت مسیح و مادرش مریم(س) پناه گرفته‌اند و **ام حنه**، مادر حضرت مریم (س) دردامنه‌ی آن ساکن بوده است. از پیامبر روایت شده است که بر این کوه، حضرت ابراهیم (ع) ، حضرت لوط (ع) ، حضرت موسی (ع) ، حضرت عیسی (ع) و حضرت ایوب (ع) نماز گزارده‌اند.

آثار تاریخی کوه قاسیون عبارت است از:

غار منسوب به اصحاب کهف

این غار در دمشق مشهور به **اهل الکهف** است که اصحاب کهف مدت سیصد سال در آن به خواب فرو رفتند. البته این غار از نظر تاریخی مستند نیست و مرحوم علامه طباطبایی ـ رحمه الله علیه ـ در تفسیر شریف **المیزان**، محل این غار را در اردن معرفی می‌نمایند .

مغاره الجوع (غار گرسنگی)

گفته می‌شود در این مکان، چهل پیامبر الهی، یا چهل تن از صالحان و عابدان که توسط حکومت‌های ستمگـر، تحت تعقیب بوده اند، از فرط گرسنگی و شدت مشکلات به شهادت رسیده‌اند. در این مکان در دوران عثمانی، مسجدی با چهل محراب کوچک ساخته شده،که دوست داران آن، بیشتردر روزهای جمعه به آنجا می‌روند.

مغاره الدم (غار خون)

گفته شده است که در این غار حضرت هابیل (ع) به دست برادرش قابیل به شهادت رسیده است. مغاره الدم کمی پایین تر از غار اهل الکهف و کنار مغاره الجوع است. در حال حاضر، این محله (اهل الکهف ـ مغاره الجوع ـ مغاره الدم) نزد مردم دمشق به الاربعین شهرت دارد.

همچنین جامع و مقبره ی محی الدین عربی، تکیه ی **سلیمیه**، بیمارستان **قیمریه**، مقام **سیف الدین قیمری**، قبر حضرت هابیل(ع) محل سکونت حضرت مریم(س) و حضرت عیسی (ع) در **ربوه** در دامنه‌ی کوه قاسیون و مکان تولد یا حضور حضرت ابراهیم(ع) در برزه در دامنه و شرق کوه قاسیون، از دیگر آثار اسلامی این کوه است.

میدان جندی مجهول (سرباز گمنام)

در شمال شهر دمشق، بزرگ ترین میدان شهر به نام **سرباز گمنام** نام گذاری شده است، بنای اصلی این مجموعه که مراسم ملی سوریه معمولاً در آنجا برگزار می شود از دو موزه‌ی جنگی و موزه‌ی وسایل و ادوات قدیمی تشکیل شده است.

قلعه‌ی تاریخی دمشق

در قدیم برای حفاظت شهرها از هجوم غارتگران و دشمنان، در اطراف شهر، دیوارهای بلندی بنا می‌کردند. با توجه به اهمیت خاص نظامی و استراتژیک شهر دمشق، قلعه‌ای مستحکم در دوران رومی ها ساخته شد که در زمان سلجوقیان به شکل یک قلعه‌ی کامل و پایگاهی نظامی درآمد. این قلعه به دست صلاح الدین ایوبی و ملک عادل به ابعاد ۲۲۰ × ۱۶۰ متر توسعه یافت و با خندقی که در اطراف آن حفر شده بود، محافظت می‌شد .

در این قلعه، بیست هزار مرد جنگی با اسبان و وسایل خود جا می‌گرفتند. قلعه‌ی دمشق در هجوم **تیمور لنگ** ویران شد؛ ولی دوباره بازسازی گردید.

صیدنایا

صیدنایا Seidnaya

شهرک صیدنایا در ۲۰ کیلومتری شمال دمشق واقع است و در آن دیر صیدنایا قرار دارد که بنا بر قول مشهور، محل حضور حضرت مریم (س) بوده است و اکنون با نام کنیسه ی مریم عذرا مورد توجه مسیحیان و مسلمانان است.

منطقه‌ی غوطه

دراین منطقه‌ی خوش آب و هوا و سرسبز، رود بردی جاری است که رومیان آن را رود طلایی می‌نامیدند. این رود در ۴۵ کیلومتری شمال دمشق قرار دارد. منطقه‌ی غوطه از ییلاق‌های زیبای نزدیک دمشق است.

آثار تاریخی مسیحیان دمشق

سرزمین شام تا قبل از ظهور اسلام، قرن های متمادی، به رومی‌ها متعلق و دین مسیحیت در آنجا رایج بود. به همین خـاطر، هر طایفـه‌ای برای انجام عبـادات خویش، کنیسه‌هایی ساخته است و آثاری از خود بر جای گذاشته. یکی از این کنیسه ها در مکان کنونی جامع اموی و نیز مکـان کنـونی مسجد السادات در باب توما بوده که بعداً به مسجد تبدیل شده است. قدیمی‌ترین کنایس و اماکنی که از مسیحیان به جا مانده، عبارتند از: **قبر جرجس حواری**، از حواریون حضرت مسیح(ع)؛ **کنیسه‌ی جوبر** یا **الیاهو** که الیاس نبی به هنگام فرار از **ایزابل** در آن مخفی شده بود؛ **کنیسه‌ی مریم عذراء ؛ کنیسه‌ی بولس حواری** و **کنیسه‌ی قدیس حنانیا** که یکی از قدیمی‌ترین کلیساهای دمشق است .

معبد ژوپیتر

این معبد به خدای رومیها یعنی حدد تعلق داشته و آرامی‌ها در هزاره‌ی اول قبل از میلاد، آن را ساخته‌اند و در ابتدا **معبد** آرامی بوده است. بعدها با تسلط رومیان، خدای آنان یعنی ژوپیتر در این معبد پرستیده می‌شد و در قـرن سوم میلادی، ترکیب معماری جدیدی یافت. این معبد در پایان بازار حمیدیه و در مکان مسجد اموی قرار داشته و دارای دو دیوار خارجی و داخلی بوده است. این اثر مهم تاریخی، به مرور زمان از بین رفته و بخشی از آن که در دوره‌ی رومیها به نام کنیسه‌ی بزرگ دمشق شهرت داشت، در داخل بنای جامع اموی قرار گرفته است. اکنون ویرانه ی بعضی از دیوارها و ستون‌های سنگی آن، دیده می‌شود.

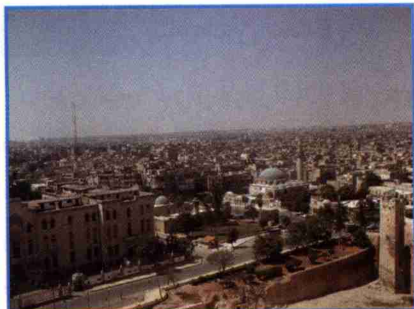
حلب Halab- Aleppo

حلب، دومین شهر پر جمعیت سوریه (۱/۷۰۰/۰۰۰نفر در سال ۲۰۰۵) پس از دمشق است که در شمال این کشور و به فاصله‌ی ۲۸۰ کیلومتری دمشق قرار دارد. حلب در لغت به معنای «شیرِ دوشیده» و مترادف با **حلیب** است. در قرون اسلامی، این شهر به **حلب الشهباء** معروف بوده است و اکنون نیز گاهی این نام در تحقیقات جدید به کار می رود. امروزه شهر حلب با آثار تاریخی بسیار، یکی از مراکز توریستی جذاب برای جهانگردان است. شایان ذکر است که این شهر در گذشته، یکی از مراکز شیعیان

بوده است. نفوذ تشیع را باید به دوران **ابوذر غفاری** و حضور وی در شام یا هجرت **آل ابی شعبه** از عراق به آن سرزمین دانست.

متأسفانه در طول تاریخ، جمعیت شیعه‌ی این شهر به خاطر قتل عام‌های حکومت‌های متعصب، از بین رفته است واکنون نیز بیشترمردم آن، از مسلمانان اهل سنت‌اند و شیعیان زیادی در حلب زندگی نمی‌کنند. وجود قلعه‌های تاریخی، بازارهای قدیمی و دانشگاه بزرگ حلب بر شهرت این شهر افزوده است. افزون بر آن، حلب از مراکز اصلی تجارت و داد و ستد کشور و یکی از صنعتی‌ترین شهرهای سوریه است. در این شهر، ماشین آلات ، پارچه‌های ابریشمی و محصولات پنبه‌ای تولید می‌شود.

موزه حلب

اماکن زیارتی و سیاحتی حلب

مشهد الحسین - مسجد النقطه

یکی از اماکنی که نزد شیعیان، اهمیت به سزایی دارد، مشهد الحسین یا مسجد النقطه است. این مکان یادآور خاطره‌ای تلخ در تاریخ تشیع است. هنگامی که کاروان اسرا و سرهای شهدای کربلا از سرزمین عراق به منطقه ی شمالی شام ـ یعنی حلب ـ رسید، در کنار تپه یا کوهی به نام **جوشن** در غرب حلب، کاروان متوقف شد تا کمی استراحت کنند. سر مبارک حضرت امام حسین (ع) را بر صخره ای قرار دادند. هنگام طلوع آفتاب که سر مقدس را برداشتند، چند قطره خون بر این صخره یا سنگ جاری شده بود. بر اساس روایات شیعه، همه ساله در روز عاشورا آن خون بر سنگ می‌جوشید و توجه بسیاری از مردم شام را به خود جلب کرده بود تا اینکه عبدالملک بن مروان اموی دستور انتقال سنگ را از آن نقطه داد و ازآن پس، اثری از آن دیده نشد.

بعدها سیف الدوله ی حمدانی بر جای آن سنگ، حجره و جامعی ساخت و آن را مسجد النقطه نامید. مشهد الحسین (ع) امروزه در شهر حلب، معروف و محل زیارت اهالی و زائران حضرت زینب (س) است . محل مشهد الحسین(ع) اکنون به **حی الانصاری** مشهوراست. بر در ورودی این مکان، کتیبه‌ای به خط کوفی است که بر آن نوشته شده**«هذا مقام و مشهدالحسین(ع)»**

مسجد الرحمن

و پایین آن نیز نام سیف الدین حمدانی به عنوان سازنده‌ی آن به چشم می‌خورد. این مکان، در حال حاضر بسیار مقدس و شریف و یادآور مظلومیت اهل بیت رسول خدا (ص) در تاریخ است.

مشهد المحسن بن الحسین(ع)

یکی از اماکن زیارتی شیعه در حلب، مقام المحسن بن الحسین(ع) است. در این مکان، محسن ـ فرزند امام حسین (ع) ـ به خاک سپرده شده است . هنگامی که کاروان اسرا در غرب حلب و در دامنه‌ی کوه جوشن استراحت می‌کردند، در جنوب مکانی که سرهای شهدا را گذاشته بودند، همسر امام حسین(ع) ـ که به روایتی باردار بوده ـ بر اثر سختی‌های راه و فشارهای جسمی و روحی، فرزندش را سقط کرده و در این مکان به خاک سپرده است. در سال ۳۵۱ هجری به دستور سیف الدوله‌ی حمدانی، مزار و مرقدی در این مکان ساختند. **یاقوت حموی** این مکان را مشهد المحسن بن الحسین(ع) یا **مشهد الدکه** نامیده است. مقبره‌ی مذکور، حدود سیصد متر بالاتر از مشهد الحسین(ع) قرار دارد. این مکان بردامنه‌ی تپه‌ای واقع شده و با عبور از پلکان طویلی می‌توان به آن راه یافت . این مشهد، دو گنبد کوچک و نمایی قدیمی دارد. بر سر در ورودی آن دو کتیبه به چشم می‌خورد؛ کتیبه‌ی اول از سیف الدوله‌ی حمدانی و متضمن دستور وی برای احداث بنا در سال ۳۵۱ هجری است و کتیبه‌ی دوم نیزاز تجدید بنای این مکان به وسیله‌ی سلطان **عبدالحمید عثمانی** در تاریخ ۱۳۱۴ هجری خبر می‌دهد.

قلعه‌ی تاریخی و نظامی حلب

قلعه حلب

درمرکـز شهر حلب، در میدان اصلی شهر، قلعه‌ای بسیار عظیم و زیبا ـ که شاید از با شکوهترین و زیباترین قلعه‌های جهان باشد، وجود دارد و هر بیننده ای را مبهوت می‌سازد. قلعه بر روی تپه‌ای ساخته شده است و گرداگرد آن خندق و دروازه‌ای بزرگ است. قلعه‌ی حلب از اماکن و آثار تاریخی و سیاحتی منحصر به فردی است که سیاحان و جهانگـردان بسیاری را به خود جذب کرده است.

حلب ـ مسجد اموی

مسجد جامع الکبیر یا اموی و مسجد جامع توقه

یکی از مساجد بسیار قدیمی و تاریخی شهر حلب، جامع الکبیر یا مسجد اموی است. مسجد توقه از لحاظ قدمت، قدیمی‌تر از جامع الکبیر حلب است و نخستین مسجدی بوده است که پس از فتح حلب به دست مسلمانان بنا شده است.

دیر سمعان

قلعه‌ی سمعان

کلیسا و قلعه‌ی سمعان در ۳۰ کیلومتری شهر حلب و تپه‌ی ایبلا در ۶۰ کیلومتری جنوب غربی حلب، از آثار بسیار زیبا و دیدنی است. از دیگر آثار تاریخی اطـراف حلب می‌توان به **قلعه‌ی حارم**، **معره النُعمان**، **شهر دانا**، شهرک **کرکمیش** و شهرک **عین دارا** اشاره کرد.

عین دارا

حماه Hamāh

یکی دیگر از شهرهای تاریخی و قدیمی سوریه، شهر حماه است با۴۱۰/۰۰۰ نفر جمعیت (۲۰۰۲) که در ۱۸۵ کیلومتری شمال دمشق قرار دارد. سابقه‌ی تاریخی این شهر به پیش از اسلام می‌رسد و نام آن در اشعـار جاهلی شاعر عرب، **امرؤا القـیس**، دیده می‌شود. در آن دوران، شهر یا قریه‌ی حماه یکی از روستاهای تابع حمص بوده است؛ ولی اکنون یکی از شهرهای بزرگ سوریه است و مانند دیگر شهرهای سوریه، آمیزه‌ای از جلوه‌های کهن و نوین است. از محصـولات مهم این شهـر، حبوبات، ابریشم و پارچه‌ی کتانی است. پارچه بافی، یکی از صنایع مهم این شهر به شمار می‌رود. در گذشته، گرداگرد شهر چون سایر شهرها دیواری بزرگ کشیده شده بود که اکنون بعضی از درها و پایه‌های آن نیز دیده می‌شود. نهـری بزرگ به نام **نهر العاصی** نیز در آن جریان دارد. در این شهر، آثار متنوعی از دوران اسلامی وجود دارد؛ ازجمله:

مسجد جامع کبیر حماه

این مسجد که به **جامع الاعلی** نیز معروف است، قبل از اسلام، معبد بت پرستان و سپس کلیسا بوده و در سال هفـدهم هجری به مسجد تبدیل شده است. جامع کبیر، صحنی بزرگ و دومناره از آثار دوره‌ی سلجوقی دارد که در دوران **مهدی عباسی** و **ممالیک**، ترمیم و بازسازی شده است. بنای کنونی مسجد در وسط شهر واقع شده است. مسجد جامع ابی الفداء، مسجد جامع **نوری** و مسجد جامع **حسنین** ازدیگر آثار اسلامی حماه هستند.

از دوران قبل از اسلام نیز آثاری وجود دارد؛ مانند:

قلعه‌ی حماه

این قلعه سابقه‌ای بس طولانی در تاریخ دارد. بنای آن به دو قرن قبل از میلاد، یعنی حدود ۲۲۰۰ سال قبل باز می‌گردد و می‌توان پس از قلعه‌ی مشهور حلب و بصری، آن را زیباترین قلعه‌ی سوریه دانست. خندقی بزرگ اطراف قلعه را محصور کرده که در گذشته از آب رودخانه‌ی العاصی پر می‌شده و دشمن نمی‌توانسته به داخل آن نفوذ کند.

قلعه‌ی **ابوقبیس**، قلعه‌ی **شیزر**، قلعه‌ی **شیمیس**، قلعه‌ی **صفین**، قلعه‌ی **مصیاف** و قلعه‌ی **رحیبه** از قلعه‌های معروف این شهر هستند که امروزه بسیاری از سیاحان و جهانگردان را به خود جذب کرده است.

از دیگر آثار تاریخی حماه، می‌توان به قصر **العظم**، قصر **ابن وردان**، قصر **اسرایا**، **دیر الصلیب**، بیمارستان **نوریه** و آرامگاه و خانقاه **شیخ عفیف الدین** گیلانی اشاره کرد.

شهر باستانی آفامیه یا آفامیا Afamiya – Apamea

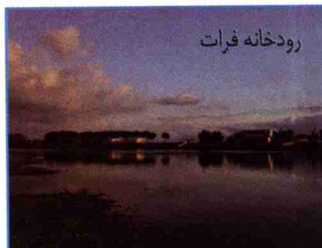

این شهردر ۵۶ کیلومتری شهر حماه قرار دارد و از شهرهای تاریخی استان حلب است. شهر افامیا در تاریخ ایران قبل از اسلام جایگاه خاصی داشته؛ زیرا در دوران خسرو دوم ساسانی از تصرف رومی‌ها درآمده و از جانب ایران حاکمی برآن جا گماشته بودند. بنای اصلی شهر را به **سلوکوس** اول ـ پادشاه مقدونی ایران و مؤسس سلسله‌ی **سلوکیه** ـ نسبت داده اند.

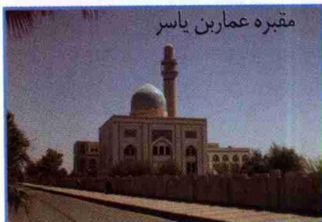
این شهر که در آن زمان، یکی از توابع شهر حمص بود، در سال ۱۷ هجری به دست سپاه مسلمانان فتح گردید. در قرن ششم هجری، صلیبی‌ها آن را به تصرف درآوردند؛ ولی بعد از گذشت مدتی کوتاه، نیروهای **نورالدین محمود زنگی** آن را آزاد کردند. اکنون بقایای این شهر، به ویژه ستون‌ها و سرستون‌های سنگی و پایه‌ی برخی از دیوارها موجود است و سیاحان از آن‌ها بازدید می‌کنند.

رقه (منطقه‌ی صفین) AL Raqqah- Rakkah

یکی از مناطق تاریخی سوریه که در تاریخ اسلام و به ویژه تاریخ تشیع، جایگاه ویژه ای دارد، شهر رقه یا منطقه‌ی صفین است. این منطقه در سال ۳۷ هجری، شاهد یکی از وقایع بسیار مهم تاریخ اسلام و تشیع بوده است. رقه در حقیقت مکانی است که در آنجا حق و باطل رو در روی یکدیگر قرار گرفتند.

رودخانه فرات

دیوار قدیمی رقه

مقبره عماربن یاسر

در این مکان بود که خون بهترین یاران و شیعیان حضرت علی (ع) از جمله **عمار بن یاسر، اویس قرنی** و ۲۵ نفر از صحابه‌ی بدری و حدود ۲۵ هزار نفر دیگر از یاران علی (ع) بر زمین ریخت.شهر **رقه** یا **رافقه** در مجاورت منطقه ی صفین قرار دارد. صفین در حقیقت به بخشی از ساحل رودخانه‌ی فرات گفته می‌شود. نام این شهر را از این جهت رقه نهاده‌اند که فرات آب خود را بر آن می‌گسترانید. به عبارت دیگر، به ساحل و یا زمین‌های رملی کنار فرات، رقه می گویند.

شهر تاریخی رقه در ۱۸۰ کیلومتری شرق حلب و ۵۴۷ کیلومتری شمال شرقی دمشق و۶۰ کیلومتری مرز جنوبی ترکیه واقع شده است. این شهر در سال ۲۰۰۲ حدود ۲۱۴/۸۰۰ نفر جمعیت داشته است. از آثار تاریخی ـ مذهبی این منطقه می‌توان به **باب حضرت علی (ع)** و دیوار قدیمی رقه، مزار و مقبره عمار بن یاسر، مرقد و مزار اویس قرنی و مزار و مرقد منسوب به **ابن ابی کعب** اشاره کرد.

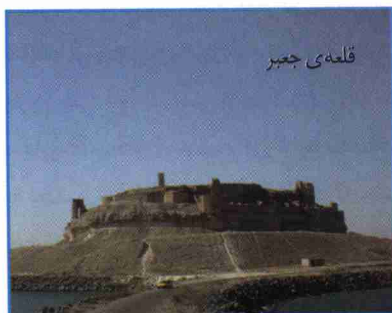
آثار تاریخی اطراف رقه و صفین
شهر رصافه Rasafeh

این شهر به رصافه‌ی هشام معروف است. شهر رصافه در ۲۴ کیلومتری غرب شهر رقه واقع شده است. بنای آن را به هشام بن عبدالملک اموی نسبت می‌دهند که در هنگام طاعون شام، این شهر را بنا کرده بود. در این شهر، آثاری از رومی‌ها مانند کلیسا، دیوار، برج و چند قصر متعلق به دوران هشام بن عبدالملک قرار دارد.

شهرک عین دیوار

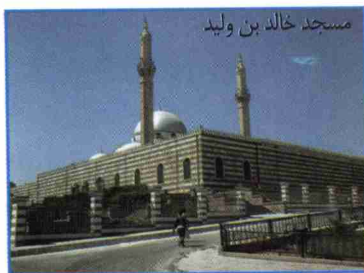
شهرک عین دیوار در شمال شرقی ســوریه و نزدیک مرز سه کشور ترکیه، عراق و سوریه است. در این شهــرک تاریخــی، یکی از آثار رومطی‌ها یعنی **پل رومی** که بر رودخانه‌ی دجله ساخته شده، همچنان پابرجاست.

قلعه‌ی جعبر

قلعه‌ی جعبر

یکی از نقاط بسیار دیدنی و جذاب اطراف صفین و رقه، قلعه‌ی زیبای جعبر است که در کنار رودخانه‌ی فرات واقع شده و چون در نزدیکی آن سد عظیمی ساخته‌اند، این قلعه شبیه جزیره‌ای در وسط دریا است. قلعه‌ی جعبر در مسیر حلب و حدود سی کیلومتری جنوب رقه و صفین است و دو دیوار دفاعی دارد که اطراف آن را خندق حفر کرده‌اند.

حمص Homs -Hims

مسجد خالد بن ولید

این شهر با ۱/۰۳۳/۰۰۰ نفر جمعیت (۲۰۰۲) در غرب سوریه قرار دارد. حِمص ـ یا در عرف مردم حُمص ـ یکی از شهرهای قدیمی سرزمین شام است که در ۴۵ کیلومتری شمال دمشق و بین راه دمشق ـ حلب و در کنار نهرالعاصی واقع شده است. حمص، قبل از اسلام در تصرف یونانیان بوده است. ابریشم بافی این شهر اهمیت خاصی دارد. در این شهر، ناحیه‌ای به نام **امساء** وجود دارد که معبدی متعلق به خدای خورشید در آن قرار داشته است. این معبد در زمان امپراتوری روم، محل اقامت و خدمت کشیشان بوده است و اوایل قرن ۳ بعد از میلاد ساخته شده است.

جامع و مقبره‌ی **خالد بن ولید**، جامع و قبور فرزندان **جعفر طیار** و جامع مقبره‌ی **عمر بن عبد العزیز** از آثار تاریخی این شهر است. حمص از دوران باستان، مرکز تجارت بوده است. هم اکنون این شهر، مرکز صنعتی کشور سوریه به شمار می‌آید. بزرگترین پالایشگاه نفت و صنعت فسفات سوریه در این شهر است.

استان سویدا Suwaydā

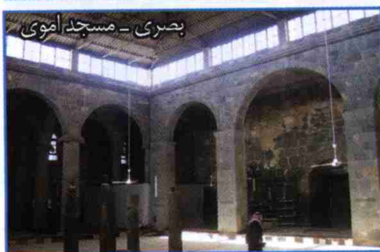
یکی از استان‌های تقریباً بزرگ جنوب سوریه، استان سویدا است که شهرهایی چون سویداء، بصری، **شهباء** و شهرک‌هایی چون **صلخد** یا **صرخد**، **سلیم**، **شقا** و **قنوات** در آن قرار دارند. هریک از توابع آن، پیشینه‌ی تاریخی قابل توجه و جایگاه ویژه ای در تاریخ این سرزمین دارند.

بصری Bosra

یکی از شهرهای تابع استان سویدا که اهمیتی بسیار در تاریخ اسلام دارد، شهر تاریخی بصری است. پیامبر بزرگوار اسلام، در سنین نه یا ده سالگی به این شهر آمده است در همین سفر، بحیرا، راهبی نصرانی با مشاهده ی پیامبر(ص) وی را بر اساس نشانه‌های انجیل شناخت و بعثت او را نوید داد. بصری در ۱۳۲ کیلومتری جنوب دمشق قرار دارد. قدمت بصری از لحاظ تاریخ و تمدن شهرنشینی، به هزاره‌ی اول پیش از میلاد می‌رسد و هم اکنون نیز آثاری از آن دوران بر جای مانده است. شهر بصری، قبل و بعد از اسلام، واسطه‌ی تجاری شبه جزیره‌ی عربستان و شام بوده است.آثار باستانی بصری، آن را به صورت ویرانه و مخروبه‌ای جلوه‌گر ساخته است که خود، بیانگر تمدنی درخشان در ورای قرن‌ها و هزاره‌هاست.

بصری ـ مسجد اموی

دروازه‌ی اصلی و تاریخی شهر، قلعه وآمفی تئاتر، بازارها، حمام‌ها و معابد بصری، مسجد جامع اموی، دیر و کلیسای **بحیرای** راهب ومسجد جامع **مبرک** یا **ناقه**، از نقاط دیدنی این شهر تاریخی است.

شهرک صلخد یا صرخد - Salkhad

شهرک صرخد یا صلخد کنونی در بیست کیلومتری شرق بصری قرار دارد. این شهر نیز در گذشته تابع استان حوران بوده است. در این شهرک، قلعه‌ای از دوران رومی‌ها است که در قرون بعدی ممالیک و ایوبی‌ها ترمیم و بازسازیش کرده‌اند و به عنوان یک پایگاه نظامی مهم در جنگهای صلیبی استفاده می‌شده. مسجد و مناره‌ی آن از آثار تاریخی ـ اسلامی این شهرک است.

شهباء یا فیلیوبولیس Shahba

این شهر نیز یکی از شهرهای قدیمی استان سویدا است که در ۸۹ کیلومتری دمشق و کمی بالاتر از سویدا واقع است. بنای آن را به **فیلیپ** ـ امپراتور روم، در قرن سوم میلادی ـ نسبت داده‌اند. شهباء چند اثر تاریخی و مهم دارد؛ همچون **معبد فیلیبون** که در ۵۰ متری غرب میدان اصلی شهر قرار دارد؛ ولی تنها چهار ستون و سر ستون آن باقی مانده است. آثار مخروبه‌ی قدیمی، چند حمام، قنات و آمفی تئاتر نیز از یادگارهای قرن سوم میلادی است که

در آن دیده می‌شود. بیشتر آثار تاریخی شهباء در موزه‌ی شهر نگهداری می‌شود. قدمت اغلب اشیای این موزه به قرن سوم میلادی باز می‌گردد. شایان ذکر است که در استان سویدا، چند شهرک و روستای دیگر نیز وجود دارد که آثار تاریخی مختلفی از دوران روم و قبل از اسلام، مثل کلیسا، برج و معبد خدایان بیزانس درآن باقی است. این روستاها عبارتند از : روستای **سلیم**، **شفا**، **عقیل** و شهرک قنوات.

شهر سویدا Suwaydā - sweida

شهر سویدا، مرکز استان سویداست که در فاصله‌ی ۱۰۶ کیلومتری جنوب دمشق قرار گرفته است. این شهر در گذشته از توابع حوران بوده است. سویدا را به **ابومحمد بن عامر بن دغش ابن خضر بن دغش حورانی سویدا** که در بغداد نزد **ابو حامد غزالی** فقه می‌آموخت، نسبت داده اند. امروزه دراین شهر، موزه‌ای بسیار جذاب و دیدنی از آثار دوران یونان و بیزانس ـ از جمله کتیبه‌هایی از قرن سوم میلادی ـ برای بازدید جهانگردان وجود دارد. در حال حاضر، شهر، ساختاری تازه یافته است و اکثر بناها و خانه‌های آن جدیدند. اهالی آن به علت موقعیت بسیار مطلوب آب و هوایی و جغرافیایی، به زراعت مشغولند و بیشتر زمین های آنان به کاشت زیتون اختصاص یافته است. قلعه‌ای از دوران بیزانس نیز در این شهر وجود دارد که تقریباً کوچک، اما دیدنی است.

قنیطره (شهر شهداء) qunaytirah

شهر قنیطره در فاصله‌ی ۶۷ کیلومتری جنوب غربی شهر دمشق واقع شده است. این شهر مرکز منطقه‌ی جولان است که ارتفاعات استراتژیکی در آن وجود دارد. در سال ۱۹۶۷ در جنگی مشهور به جنگ ۶ روزه، رژیم اشغالگر قدس به این شهر وحشیانه حمله کرد و ۵۰ هزار شهید به جای گذاشت. تمامی این شهدا، در قنیطره به خاک سپرده شدند و به همین جهت، این شهر، شهر شهدا، نامیده شد.

ابلا Ebla

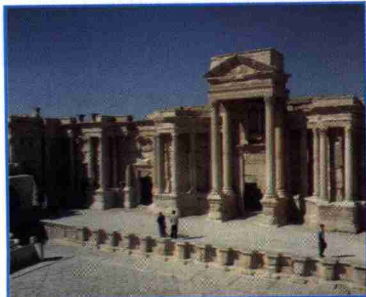
شهر ابلا در جنوب حلب امروزی در شمال سوریه قرار داشت و از نخستین مراکزی بود که در دنیای باستان قدرت یافت. باستان شناسان، ابلا را در ۱۹۷۵ کشف کردند. این شهر، مرکز فرماندهی امپراتوریی بود که در سال‌های ۲۴۰۰ تا ۲۳۰۰ پیش از میلاد، از جنوب تا دریای سرخ و از شمال تا ترکیه‌ی امروزی گسترده بود. ابلا حدود ۲۶۰ هزار نفر جمعیت داشته که به زبان سامی سخن می‌گفته‌اند. مردم این شهر از طریق بندرهای ساحلی با مصر داد و ستد می‌کردند. دست ساخته‌هایی از شهرهای باستانی ابلا ، **ماری و اوگاریت(اوغاریت)** در موزه‌ای در شهر حلب به نمایش گذاشته شده.

تدمر (پالمیرا) Palmyra- Tadmur

در شمال شرقی دمشق واقع شده است و در قرون نخستین میلادی، تاجران ثروتمندی در آن می زیستند. موقعیت پالمیرا در میانه‌ی چندین امپراتوری، موجب شده بود تا مردم این شهر بتوانند استقلال خود را حفظ کنند. ملکه **زنوبیا** ـ حاکم پالمیرا ، که بنا بر بعضی، منابع شوهر خود را کشته و خود بر تخت سلطنت نشسته بود، بر نیروهای روم پیروز شد و توانست بخش‌هایی دیگر از خاک سوریه را به تصرف درآورد؛ اما سرانجام، رومی‌ها در سال ۲۷۱ پیش از میلاد، آنان را شکست دادند. رومی‌ها شهر را تصرف کردند و زنوبیا را به اسارت گرفتند و به روم بردند. ویرانه‌های این شهر، یکی از مهمترین آثار باستانی سوریه است. دیوارهای سنگی معبد با رنگ‌های روشن، تندیس‌های ساکنان آن و طاق‌های عظیم آن، هنوز در این شهر دیده می‌شود.

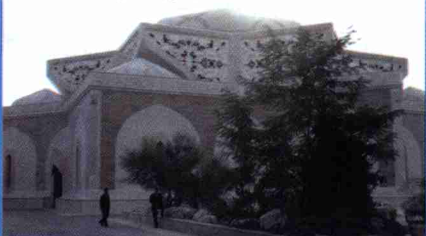
یکی از بناهای اعجاب انگیز شهر تدمر (۱۶۰ کیلومتری شرق حمص) معبد خدای **بل** ـ خدای خورشید مردم تدمر ـ است. این معبد، صحن مقدسی به صورت چهار دیواری داشته که با چهار ستون و رواق احاطه شده و در وسط آن مجسمه‌ی بزرگی قرار گرفته. در حقیقت، این بنا خانه‌ی خدای خورشید بوده و مجسمه‌ی وی در آن قرار داشته. این معبد از بزرگترین معابد جهان است؛ مساحت آن به چهل هزار متر مربع می‌رسیده و ۲۰ معبد داخل آن وجود داشته است. **قوس النصر** (باب الصغیر)، معبد **نبو**، حمام‌های تدمر، آمفی تئاتر و مجلس شیوخ تدمر، معبد **بعلشمین**، قبور تدمر، دیوارهای باستانی و موزه تاریخی آن، هر یک جلوه ای از شکوه تاریخی این استان را نمایش می دهند.

استان لاذقیه
Al Lādhiqīyah - Latakia

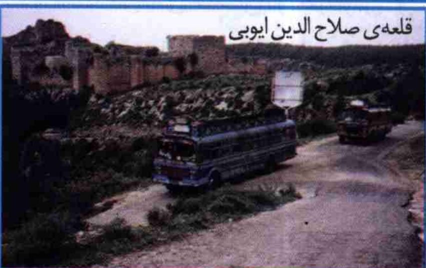

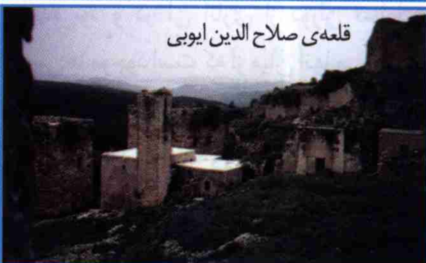
لاذقیه یکی از استان‌های ساحلی سوریه است که در گذشته از توابع حمص و حلب بوده و اکنون در تقسیمات کشوری، خود استان مستقلی است. بندر لاذقیه، مرکز این استان است که در ۳۵۰ کیلومتری شمال غربی دمشق و در ساحل مدیترانه قرار دارد. بر اساس آمار سال ۲۰۰۵، این شهر، ۵۵۴/۰۰۰ نفر جمعیت داشته است. بندر لاذقیه از بنادر بین المللی سوریه است. ساکنان این شهر، به دلیل تأثیرپذیری از فرهنگ‌های مختلف، متجددترین مردم سوریه هستند.

بنای یاد بود حافظ اسد

لباس زنان در این شهر، بیشتر غربی است. لاذقیه و ناحیه‌ی پیرامون آن، محل زندگی علویان است. نام این شهر برگرفته از نام مادر حاکم این ناحیه در سال سیصد پیش از میلاد است. این شهر به همراه حمص در سال هفده هجـری فتح شد و در دوران ایوبی‌ها و زنگیان در سال پانصد هجری به اشغال نیروهای رومی درآمد.

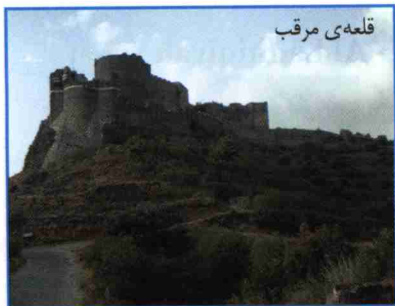

قلعه‌ی صلاح الدین ایوبی

سرانجام، مسلمانان این شهر را دوباره فتح کردند. آثار بسیار زیبایی از دوران مختلف در آن باقی مانده است که عبارتند از:

قلعه‌ی صلاح الدین ایوبی

قلعه‌ی صلاح الدین ایوبی: این قلعه که در سال ۱۱۸۸ صلاح الدین ایوبی آن را تسخیر کرد، به دوران بیزانس تعلق دارد. در داخل قلعه، آثاری از دوره‌ی بیزانس و دوره‌ی اسلامی، مثل مسجد، مناره، حمام و ... وجود دارد.

لشکر ابراهیم پاشای مصری در سال ۱۸۴۰ میلادی، وقتی این قلعه در تصرف ترکان عثمانی بود، به آن حمله کردند. قلعه‌ی صلاح الدین ایوبی در ۲۲ کیلومتری شرق لاذقیه قرار دارد. قلعه‌ی **کهف**، قلعه‌ی **مهالبه**، قلعه‌ی **بنی قحطان** و قلعه‌ی **مرقب** از دیگر قلعه‌های معروف این استان هستند.

قلعه‌ی مرقب

استان طرطوس Tartus

از دیگر استان‌های تاریخی و ساحلی سوریه می‌توان به استان طرطوس اشاره کرد که در ۹۶ کیلومتری مغرب حمص و جنوب لاذقیه قراردارد. شهر طرطوس مرکز استان طرطوس است و در سواحل مدیترانه واقع شده. این شهر، دومین بندر بزرگ سوریه است و جمعیت آن در سال ۲۰۰۲، حدود ۱۴۶۶۰۰ نفر گزارش شده است. سابقه‌ی اسکان در طرطوس و جزیره‌ی ارواد در نزدیکی ساحل این شهر به دوران باستان باز می‌گردد؛ هنگامی که فینیقی‌ها این شهر را مرکز تجاری خود ساخته بودند. این شهر همراه با شهر لاذقیه در آغاز قرن ششم هجری به تصرف صلیبی‌ها درآمده بود و در آن آثاری از دوران تسلط صلیبی‌ها موجود است که از میان آنها می‌توان به **قلعه‌ی حصن، یحمور، حصن سلمان، حصن طرطوس، قلعه‌ی الخوابی، جزیره‌ی ارادوس، منطقه‌ی تل الکزل** و موزه‌ی طرطوس اشاره کرد.

موزه ها

بر اساس آمار رسمی یونسکو، در سوریه بیش از ۳۳ موزه شامل موزه‌های هنر، باستان‌شناسی و تاریخ، علوم و تاریخ طبیعی ، موزه‌های تخصصی و موزه‌های منطقه‌ای وجود دارد. در این میان، موزه‌ی شهر حلب (خیابان **حلبون** جنب محوطه‌ی **حجاز**) و موزه‌ی قلعه حلب ـ که در سال ۱۹۶۰ تأسیس شده ـ موزه‌ی **الظهیریه** در دمشق، موزه‌ی پالمیرا – که در سال ۱۹۶۱ در شهر پالمیرا تأسیس شده است ـ موزه‌ی سویدا، طرطوس، موزه‌ی حمص، موزه‌ی آداب و رسوم تدمر در قصر العظم، موزه‌ی أفامیا، موزه‌ی وطنی (در خیابان جامعه‌ی دمشق) ، موزه‌ی ملی (جنب پل الرئیس) ، موزه‌ی ارتش (جنب وزارت جهانگردی) ،موزه‌ی نظامی (در مسیر جادهٔ حلب) ، موزه‌ی سرباز گمنام (واقع در میدان جندی مجهول) ، موزه‌ی تاریخی مدرسه‌ی جقمقیه، موزه‌ی جنگ دمشق (جنب بیمارستان نوری) ، موزه‌ی کشاورزی دمشق(جنب خانه‌ی شامی) و موزه‌ی شیعه (در داخل مسجد جامع اموی دمشق) آنهایی هستند که شهرت بیشتری دارند.

کتابخانه ها

سوریه کتابخانه‌های بزرگی داردکه هر کدام از آن ها بخش عمده‌ای از کتب معتبر جهان عرب را در خود جای داده اند. دو گنجینه‌ی بزرگ کتاب کشور سوریه عبارتند از:

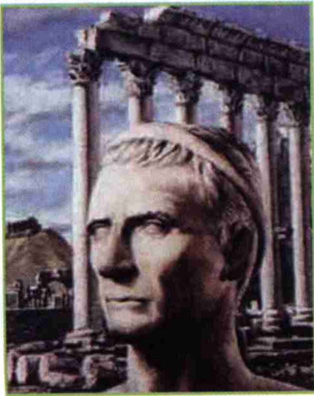
۱ـ کتابخانه‌ی دانشگاه دمشق که در سال ۱۹۸۷ تأسیس شده است؛

۲ـ کتابخانه‌ی ملی اسد در دمشق که در سال ۱۹۸۹ بنا گردیده است.

کتابخانه‌های عمومی در حلب، دمشق، حمص و بندر لاذقیه، مجموعه‌ای گرانبها و مهم از کتب قدیمی و جدید در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌دهند.

آنتیوکوس سوم (۱۸۷ ـ ۲٤۲ قبل از میلاد مسیح)
Antiochus III

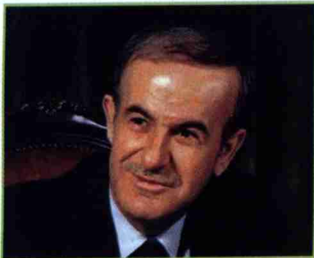

وی از سال ۱۸۷ تا ۲۲۳ قبل از میلاد مسیح، پادشاه سوریه بود. او بزرگترین عضو خاندان **سیلیوسید** به شمار می‌رفت و عظمت و جلال این سلسله را در خلال سال‌های ۲۰۴ تا ۲۰۹ قبل از میلاد در شرق افزایش داد و در سال ۱۹۸ قبل از میلاد، فلسطین را تسخیر کرد. او در سال‌های ۱۹۰ و ۱۹۱ قبل از میلاد، از رومی‌ها شکست سنگینی خورد.

جمال جمال (۱۹۵٦ - ۱۹۳۲)
Jamal jamal

این افسر ارتش سوریه، در جنگ اسرائیل، فرانسه و انگلستان علیه مصر، در اقدامی شهادت طلبانه به ناو فرانسوی حمله کرد و شهید شد.

حافظ اسد (۲۰۰۰ - ۱۹۳۰)
Hafez al assad

حافظ اسد در دهکده‌ی **القرداحه** در استان لاذقیه واقع در شمال غرب سوریه متولد شد. وی از دانشسرای نظامی حمص و دانشسرای نیروی هوایی در حلب فارغ التحصیل شد. در سال ۱۹۴۶ به عضویت حزب بعث در آمد.

در سال ۱۹۵۷ فرمانده ی اسکادران شد و امتیاز تحصیل در اتحاد جماهیر شوروی را کسب کرد و در سال ۱۹۶۵ به مقام وزارت دفاع دست یافت. حافظ اسد در سال ۱۹۷۱، بدون کودتا و در یک جنبش اصلاحی، به حکومت رسید. در سال ۱۹۷۳، رهبری جنگ با اسرائیل را به عهده داشت. در این جنگ، نظامیان سوریه توانستند از خط مرزی اسرائیلیان عبور کنند. در پایان این جنگ، بخشی از جولان آزاد شد. حافظ اسد، در جنگ ایران و عراق، از ایران حمایت کرد و در سال ۱۹۹۰، نظامیان خود را به عربستان سعودی فرستاد تا آن ها را علیه عراق تقویت کند. او به مقاومت اسلامی لبنان و جهاد اسلامی فلسطین کمک می کرد تا این که در سال۲۰۰۰ به پیروزی رسیدند. وی از حامیان اصلی جمهوری اسلامی ایران بود.

بشار اسد (- ۱۹٦٥)Bashar al assad

بشار اسد ـ رئیس جمهور سوریه ـ متولد ۱۹۶۵ و سومین فرزند حـافظ اسد است. او پیش از آن که پدرش او را به دمشق فرا بخـواند، در رشـته‌ی چشـم پزشکی در لـندن تحصیـل می‌کرد. از ابتدا قرار نبود که بشار جانشین پدرش شود؛ اما با فوت ناگهانی برادر بزرگش ـ که بنا بود جانشین حافظ اسد شود ـ در یک سانحه‌ی رانندگی در سال ۱۹۹۴ با یک پیام فوری از سوی پدرش، لندن را ترک و به همراه همسرش **اسماء اسد** ـ که یکی از زنان فعال در زمینه‌ی حقوق زنان، کودکان و یکی از بانیان اصلی ترویج فنون جدید از جمله اینترنت در سوریه است ـ به دمشق بازگشت. مبارزه‌ی بشار اسد با فساد در داخل کشور به او به عنوان رئیس جمهور طرفدار نوسازی، اعتبار بیشتری بخشید. بشار اسد، همچنین رهبر حزب بعث و رئیس کل قوای ارتش است. با به قدرت رسیدن بشار اسد پس از مرگ پدرش، فضای سیاسی در سوریه اندکی بازتر شده است. بشار اسد پس از روی کار آمدن، اهتمام زیادی به اصلاحات در حوزه‌ی اقتصاد و ساماندهی امور اداری داشته است؛ تجدید نظر و یا لغو قوانین گذشته، تصویب و یا بررسی قوانین جدید براساس نیازهای زمان، از جمله کارهای مهم دولت بوده که درسال‌های اخیر دستاوردهایی نیز به همراه داشته است. در این خصوص می‌توان به ساماندهی امور اقتصادی و مالی دولت برای بودجه‌ی سالانه، افزایش حقوق کارکنان دولت در دو نوبت ، اتخاذ تدابیری جهت تمرکززدایی امور اقتصادی از دولت به بخش خصوصی و تصمیم به ایجاد بانک‌های خصوصی و مشترک با دیگر کشورها اشاره نمود.

ابن ابی اصیبعه (۱۲۷۰ - ۱۲۰۳)

نام کـامل او **یوسف ابن ابی قاسم ابن خلیفه خـزرجی** است. وی در زمان شاه **العادل** متولد شد. در دمشق و قاهره درس خواند و در پزشکی به مقام والایی دست یافت . **کتاب عیون النباء فی طبقات الأطباء** از مهمترین آثار او و از مهمترین مراجع تاریخ طب عربی است.

ابن النفیس (۱۲۸۸- ۱۲۱۳) Ibn Al-Nafis

نام کامل او **علی بن ابی الحزم قریشی دمشقی** است. وی از مشهورترین علماء و پزشکان عرب دمشق است ؛ درباره گردش خون، تحقیقات وسیعی کرده و موفق به تصحیح نظریه‌ی **جالینوس** شده. ابن النفیس، کتاب‌های ابوعلی سینا و بقراط را نیز شرح کرده است.کتاب‌های **الشامل فی الطب** و **شرح** و **تشریح القانون** از مهمترین آثار اوست.

آدونیس (- ۱۹۳۰) Adonis -Adunis

نام کامل او **علی احمد سعید اسبر** است. وی از برجسته‌ترین ادیبان عرب است. کتاب‌های **دلیله، اوراق من الریح** و **الکتاب** از مهمترین آثار اوست.

عزالدین قسّام (۱۹۳۵ - ۱۸۸۳)

محمد عزالدین بن القـادر بن مصطفی القسام از اهـالی شهر **جبله** در بندر لاذقیه‌ی سوریه است. در قیام شهر جبله بر علیه فرانسوی‌ها رهبری را به عهده داشت و فرانسوی‌ها حکم اعدام او را صادر کردند. عزالدین به **حیفا** هجرت کرد و مردم را علیه فرانسوی‌ها تحریک و جهاد بر علیه آنان را راه اندازی کرد. او اولین شهید عرب بود که در سرزمین فلسطین در سال ۱۹۳۵ به دست دشمنان اسلام به شهادت رسید. جسد او به سوریه منتقل و در قبرستان شهدا در جنوب زینبیه به خاک سپرده شد. برخی از گروه‌های مقاومت در فلسطین اشغالی، از نام وی برای گروه و حزب خود استفاده می کنند.

محی الدین ابن عربی (۱۲۴۰-۱۱۶۵ میلادی)

ابو عبدالمحمد حاتمی طائی الشامی ملقب به شیخ محیی الدین ابن عربی از عرفا و عباد مشهور قرن ششم هجری است که در سال ۵۶۰ هجری در اندلس متولد شد و در سال ۶۳۸ هجری در دمشق وفات یافت. آثار بسیاری از جمله **فتوحات مکیه** به او منسوب است. **صدرالدی قونوی، فخرالدین عراقی، ابن فارض مصری، داود قیصری، عبدالرزاق کاشانی، مولوی بلخی، محمود شبستری، حافظ و جامی،** همگی از جمله شاگردان مکتب او هستند. امام خمینی (ره) در نامه‌ی تاریخی خود به گورباچف، مطالعه کتب ابن عربی به ویژه فتوحات مکیه را به او سفارش نمودند. مرحوم شهید مطهری نیز شیخ محی الدین را پدر عرفان نظری می‌داند و می‌نویسد : «محی الدین ابن عربی، عرفان را به صورت یک مکتب درآورد و در مقابل فلاسفه عرضه داشت». جامع، مدرسه و مرقد شیخ محیی الدین ابن عربی در منطقه‌ی صالحیه‌ی شهر دمشق قرار دارد.

ابوالفراس الحمدانی (۹٦۸ - ۹۳۲ میلادی) Al hamdani

اسم او **حارث بن سعید حمدانی** و متولد شهر حلب است. در سال ۹۶۲ میلادی با بیزانسی‌ها مبارزه کرد و اسیر شد. در این زمان، او بهترین قصیده‌های خود را سرود که **قصاید الرومیات** نام گرفت. وی در نزدیکی حمص کشته شد. دولت شیعی حمدانی در شمال سوریه حکومت می‌کرد و مرکز حکومتش حلب بود. پیروزی‌های سیف الدوله حمدانی در برابر رومیان مضمون اشعار بسیاری از شعرای عرب بوده است.

إلفه الإدلبی (- ۱۹۱۲)

این خانم سوری یکی از مشهورترین نویسندگان سوریه است. کتاب‌های **داستان‌های شاهی، خداحافظ دمشق و دمشق، ای لبخند غم انگیز**، از مهم‌ترین آثار اوست که به زبان‌های مختلف ترجمه شده است.

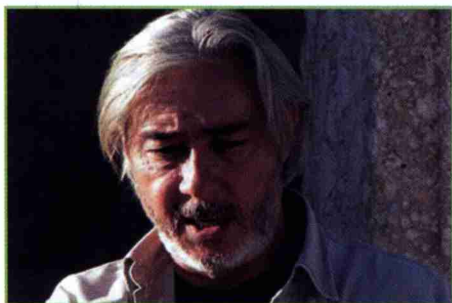
نزار قبانی(۱۹۹۸-۱۹۲۳) Nazar ghabani

او از مشهورترین شاعران عرب و فارغ التحصیل دانشگاه دمشق است. بیشتر شعرهای او مضمون احساسی یا سیاسی دارد. قصیده های وی درباره ی آزادی فکر و آزادی زن است.

مصطفی عقاد (۱۹۳۵ - ۲۰۰۵) Mostafa aghad

او در حلب به دنیا آمد و در ۱۹ سالگی به آمریکا رفت و لیسانس کارگردانی خود را در آن جا گرفت. وی با ساخت دو فیلم بلند سینمایی به نام‌های **عمر مختار و محمد رسول الله** یکی از مشهور ترین فیلمسازان جهان شد. وی به دلیل انفجار بمبی که در هتلی در اردن کار گذاشته شده بود، کشته شد.

نجدت اسماعیل آنزور

نجدت اسماعیل آنزور از بهترین کارگردان‌های معاصر سوریه است که فیلم‌های **الجوارح (پرندگان وحشی) و نهایه رجل شجاع (پایان مرد دلیر)** ، از مهمترین آثار اوست. کارهای آنزور به زبان‌های زنده‌ی دنیا دوبله شده است.

صباح فخری (- ۱۹۳۳) Sabah fakhri

وی از مشهورترین خوانندگان و موسیقیدانان معاصر عرب است. صباح فخری در جشنی در شهر کارکاس، ده ساعت، پیاپی خواند و این مسأله سبب شد تا نام او در کتاب مشاهیر جهان ثبت شود.

کلمات متداول و جملات کاربردی

ردیف	فارسی	عربي
۱	سلام/ خداحافظ	سَلامٌ عَليكُم / في أمان الله
۲	صبح بخیر/ شب بخیر	صَباحَ الخَير / مَساء الخَير
۳	ملیت	جِنسية
۴	شغل	مَهنة - عَمَل
۵	گذرنامه	جَواز سَفر
۶	کارت شناسایی	بَطاقة جنسية – بَطاقة هُويّة
۷	گواهینامه رانندگی	جوازُ السياقة- جوازُ القيادة
۸	ویزا	سِمَة الدخول/ تأشيرة
۹	دعوتنامه	الدعوة
۱۰	کشور/ شهر	بلد/ مدينة
۱۱	مبدا/ مقصد	المبدأ/ المقصد
۱۲	لغو/ تایید	الغاء/ تأييد- تصديق
۱۳	هواپیما	طائرة
۱۴	بلیط	بَطاقة – تَذكرَة
۱۵	کارت پرواز	بطاقة الطيران
۱۶	شماره پرواز	رقم الرحلة
۱۷	چمدان/ اسباب و اثاثیه	شَنة/ أمتعة/ عَفش
۱۸	بار	امتعة- الشحن/ الشحنة
۱۹	گمرک	جُمرُک
۲۰	اطلاعات	إستعلامات
۲۱	ورودی/ خروجی	مدخَل/ خُروج
۲۲	نقشه شهر/ راهها	خارطة المدينه/ الطرق
۲۳	بانک/ صندوق	المصرف- البنك/ الصندوق

کلمات متداول و جملات کاربردی

ردیف	فارسی	عربي
۲۴	پول/ کارت اعتباری	نقود- فلوس/ بطاقة اعتبارية
۲۵	عوارض/ مالیات	ضرائب/ خراج- ضرائب
۲۶	سفارت/ کنسولگری	سِفارة/ قُنصلية
۲۷	خیابان	شارع
۲۸	فرودگاه	مَطار
۲۹	ایستگاه قطار	محطّة قطار
۳۰	ایستگاه مترو	محطّة مترو
۳۱	ایستگاه تاکسی	محطّة سيارات الاجرة- التاكسي
۳۲	ایستگاه اتوبوس	محطّة حافلة
۳۳	قایق/ کشتی	زورق/ باخره – سَفينة
۳۴	کرایه	الاجُرة
۳۵	جاهای دیدنی	الأماكنُ السياحية
۳۶	آژانس مسافرتی	مَكتب الرَحلات
۳۷	مسجد	َمسجد
۳۸	هتل	فُندُق
۳۹	فرم ثبت نام	إستمارَة التسجيل
۴۰	امضا	التوقيع
۴۱	تلفن	هاتف- تليفون
۴۲	مرکز خرید	مَركز تسوّق
۴۳	فروشگاه	مَحلّ
۴۴	حراج/ تخفیف	حراج- بَيع المَزاد/ تَخفيض
۴۵	ارزان/ گران	رَخيص / غالى
۴۶	هدیه	هَدية

کلمات متداول و جملات کاربردی

ردیف	فارسی	عربي
۴۷	رستوران	مَطعَم
۴۸	گرسنه/ تشنه	جوعان/ عَطشان
۴۹	راهنما/ مترجم	دَليل- مُرشد/ مُترجم
۵۰	صبحانه	فطور- تَرويقة
۵۱	ناهار	غداء
۵۲	شام	عَشاء
۵۳	لیست غذا	قائمة الطعام
۵۴	نان	خُبُز
۵۵	آب/ نوشابه	ماء/ مَشروب غازي
۵۶	نوشابه غیرالکلی	مَشروبات مَرطبة
۵۷	ساندویچ	سَندويشة
۵۸	ماهی	سَمك
۵۹	گوشت گاو	لحم البَقر
۶۰	گوشت بره	لَحم الغَنم – لحم الخَروف
۶۱	صورت حساب	قائمة الحساب
۶۲	انعام	البَخشيش- الهبة
۶۳	دستشویی	حمام- مرافق- دورة المياه
۶۴	پلیس	الشُرطيّ/ الشُرطة
۶۵	خطر	خَطر
۶۶	کمک/ شکایت	مُساعدة/ شكوي
۶۷	مشکل/ اتفاق	مُشكلة/ حادث
۶۸	بیمارستان	مُستَشفى
۶۹	پزشک	طبيب

کلمات متداول و جملات کاربردی

ردیف	فارسی	عربي
۷۰	بیمار	مَريض
۷۱	داروخانه	صيدلية
۷۲	دارو	دَواء
۷۳	تاریخ/ ساعت	تأريخ/ ساعة
۷۴	دیروز/ امروز/ فردا	أمس/ اليوم/ غداً
۷۵	یک شنبه	الأحَد
۷۶	دوشنبه	الاِثنَين
۷۷	سه شنبه	الثلاثاء
۷۸	چهارشنبه	الأربعاء
۷۹	پنج شنبه	الخَميس
۸۰	جمعه	الجُمعه
۸۱	شنبه	السَّبت
۸۲	بهار	الرَبيع
۸۳	تابستان	الصَيف
۸۴	پاییز	الخَريف
۸۵	زمستان	الشِتاء
۸۶	صفر	صِفر
۸۷	یک	واحد
۸۸	دو	اِثنان
۸۹	سه	ثَلاثَ
۹۰	چهار	أربَعَ
۹۱	پنج	خَمس
۹۲	شش	سِتَ

کلمات متداول و جملات کاربردی

ردیف	فارسی	عربي
۹۳	هفت	سَبعَ
۹۴	هشت	ثمانی
۹۵	نه	تِسع
۹۶	ده	عَشرَ
۹۷	چپ/ راست/ مستقیم	يَسار / يَمين/ مستقيم- علي الطول
۹۸	عقب/ جلو	وراء- خَلف/ امام- قدّام
۹۹	نزدیک/ دور	قَريب / بَعيد
۱۰۰	شمال/ جنوب	شَمال/ جَنوب
۱۰۱	شرق/ غرب	شَرق/ غَرب
۱۰۲	بزرگ/ کوچک	كَبير / صَغير
۱۰۳	کم/ زیاد	قليل / كَثير
۱۰۴	خوب/ بد	جَيّد / رَديء
۱۰۵	باز/ بسته	مَفتوح / مَغلوق- مُغلق
۱۰۶	سرد/گرم	بارد/ ساخن- حار
۱۰۷	پر/خالی	مَلِيء/ فارغ
۱۰۸	دیر/ زود	متأخر/ مُبكّر
۱۰۹	سبک/ سنگین	خفيف/ ثقيل
۱۱۰	تند/ کند	سَريع/ بطيء
۱۱۱	روشن/ خاموش	مشتعل- نائر/ الطافِيء- مُنطِفيء
۱۱۲	بالا/ پایین	فوق/ تحت
۱۱۳	عمومی/ خصوصی	عام/ خاص
۱۱۴	خانم/ آقا	السيدة/ السيد
۱۱۵	پدر/ مادر	اَب/ اُمّ

کلمات متداول و جملات کاربردی

ردیف	فارسی	عربي
۱۱۶	خواهر/ برادر	اُخت/ أخ
۱۱۷	دختر/ پسر	بنت- إبنة/ ابن- ولد
۱۱۸	شوهر	زوج- بعل
۱۱۹	همسر(زن)	زوجة
۱۲۰	همکار	زَميل
۱۲۱	مغازه	دِكان
۱۲۲	پست	بَريد

ردیف	فارسی	عربی
۱	حال شماچطور است؟	كَيفَ حالُكُم
۲	متشکرم	شُكراً
۳	لطفاً	لوتسمح – من فضلک/ لطفاً
۴	متاسفم / ببخشید	آسفُ/ عفواً
۵	اسم شما چیست؟	مَاأسمُكُم – ماأسمُک
۶	اسم من ... است.	اِسمی ...
۷	از آشنایی با شما خوشوقتم.	سَعيدٌ بِلقائِكُم
۸	اهل کجا هستید؟	مِن اَينَ أنتُم؟ - أنتَ مِن أين؟
۹	من اهل ... هستم.	أنا مِن ...

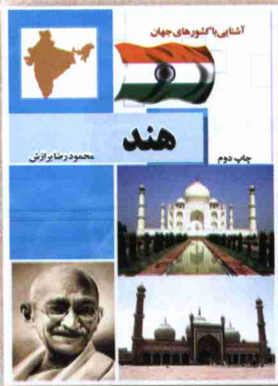
کلمات متداول و جملات کاربردی

ردیف	فارسی	عربي
۱۰	چند سال دارید؟	کَم سَنَةً عُمرُک؟
۱۱	من ... سال دارم.	عُمری ... سَنَةً
۱۲	متوجه نشدم.	مااِنتَبَهتُ- ماأنتِبِهُ
۱۳	من عربی بلد نیستم.	انا لا أعرفِ العربية- انا لا أجيد العربيةَ
۱۴	قیمت آن چقدر است؟	کَم سِعرهُ؟
۱۵	چقدر باید بابت .... بپردازم؟	کم یجب ان ادفعَ لِ....
۱۶	معذرت می‌خواهم.	عَفواً – مَعذرَةً
۱۷	من ... را گم کرده ام.	انا ضَیَّعتُ...
۱۸	من گم شده ام.	انا تِهتُ- انا ضَيّعتُ طريقي
۱۹	......خراب است.	....مُعطّل- خَربان
۲۰	به (این) در عربی چه می گویند؟	ما مَعني هذا باللغَة العَرَبيةِّ؟
۲۱	....کجاست؟	أینَ...؟
۲۲	چه وقت؟	مَتي؟
۲۳	آیا اتاق خالی دارید؟	هَل عِندکم غُرفةٌ فارغةٌ
۲۴	اجاره آن هرشب چقدر است؟	کَم اُجرَتُها لِکل لیلةٍ؟
۲۵	آیا ممکن است این فرم را پرکنید؟	هَل یُمکِن أن تَملأ هذه الاستمارة؟
۲۶	نرخ تبدیل چقدر است؟	کَم سِعرُ التَصریف؟
۲۷	کجا می توانم ارزم را تبدیل کنم؟	أینَ یُمکن ان اُصَرّف نُقودي(عُملتي)

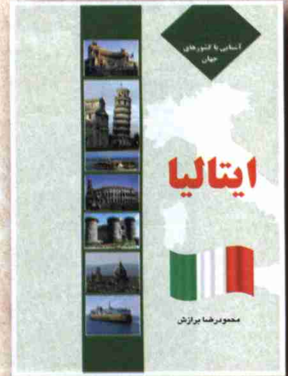
کلمات متداول و جملات کاربردی

ردیف	فارسی	عربي
۲۸	من برای کار/ تجارت/ تحصیل/ تعطیلات آمده ام.	انا جِئتُ لِلعمل/ التجارة/ الدراسة/ تمضية العُطلة
۲۹	جاهای دیدنی مهم کجا هستند؟	أينَ الأماكِنُ السياحية؟
۳۰	چطور می توانم به ..... بروم؟	كَيفَ أستَطيعُ أن أذهَبَ إلى ...؟
۳۱	ساعت چند است؟	كَم الساعة ألانَ؟
۳۲	لطفا کمکم کنید!	ساعِدونی رَجاءً
۳۳	این به چه معناست؟	ما مَعني هذا؟
۳۴	من قدری پول خرد می‌خواهم.	أحتاجُ إلى نُقوُدٍ جُزئيَةٍ
۳۵	لطفاً یک تاکسی برایم بگیرید.	مِن فَضلِكَ أحضِرلی سَيارةَ تَكسی
۳۶	لطفا همین جا نگهدارید.	مِن فَضلِک توقَّفْ - هُنا رَجاءً
۳۷	مستقیم بروید.	إمشِ عَلَی طولٍ

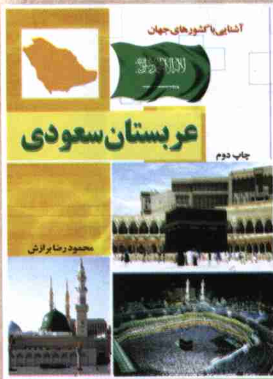

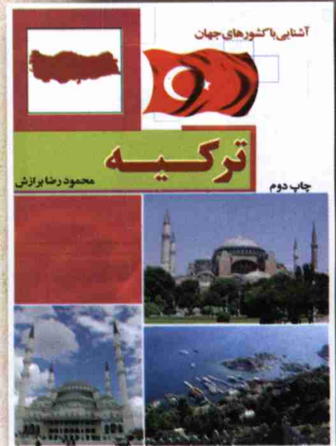

از همین
مجموعه منتشر شده است

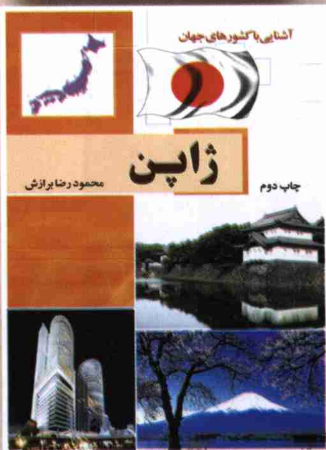

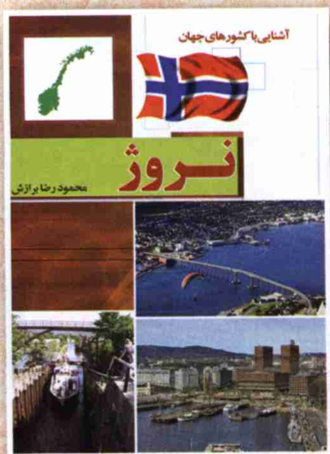

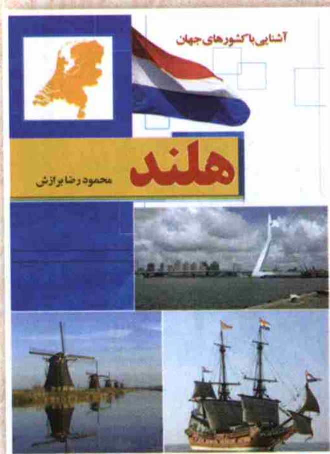

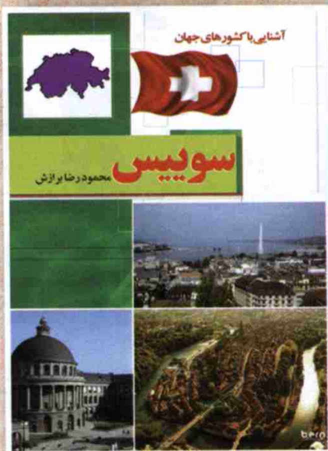

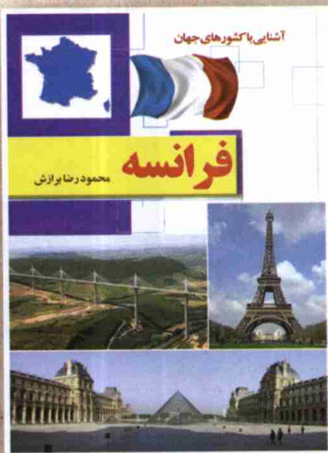

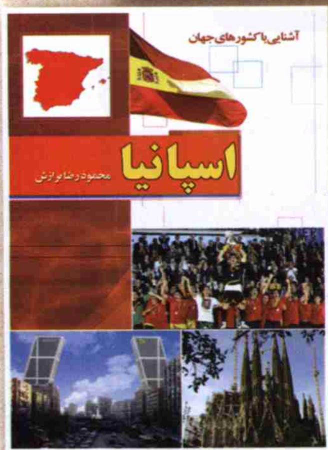

آشنایی با کشورهای جهان
نروژ
محمود رضا برازش

آفتاب هشتم

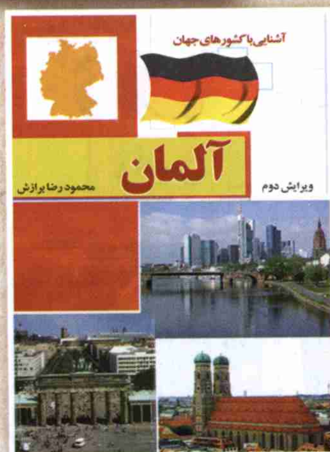

آشنایی با کشورهای جهان
هلند
محمود رضا برازش

آشنایی با کشورهای جهان
سوییس
محمود رضا برازش

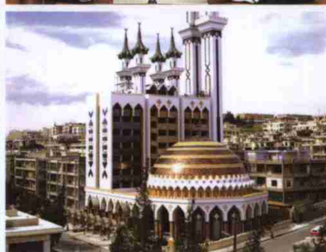

آشنایی با کشورهای جهان
فرانسه
محمود رضا برازش

آشنایی با کشورهای جهان
اسپانیا
محمود رضا برازش

آفتاب هشتم

آشنایی با کشورهای جهان
آلمان
ویرایش دوم
محمود رضا برازش

Introduction to World Countries

Syria

By: Mahmoud Reza Barazesh

Second Printing

ISBN 978-964-2839-27-8

